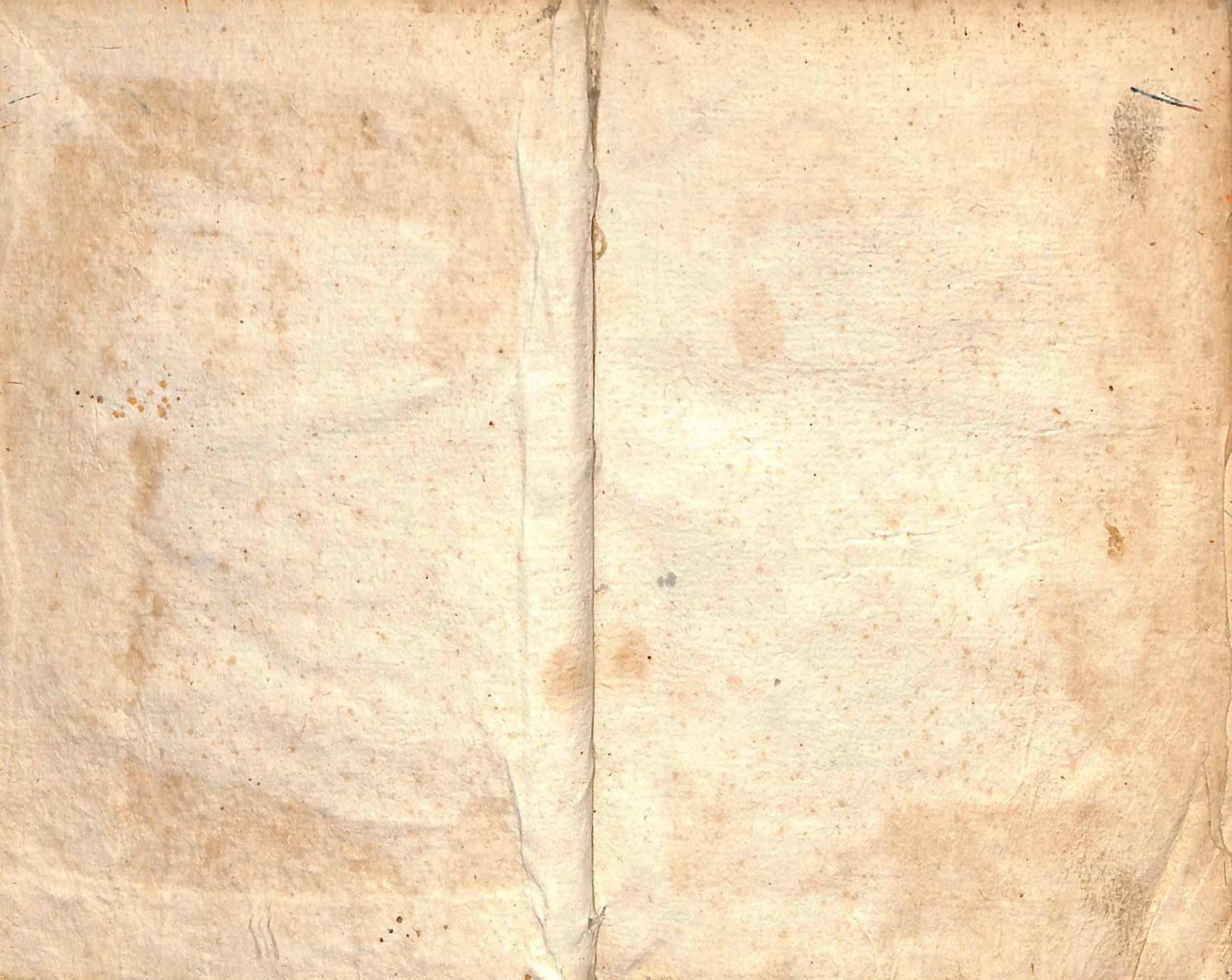

2498
REVERENDI PATRIS
NICOLAI MAZZOTTA

E SOCIETATE JESU

THEOLOGIA
MORALIS

In quinque Tomos distributa, atque omnem
rem moralem absolutissime complectens.

AD MENTEM PRÆCIPUE

R. P. CLAUDII LA-CROIX

Celeberrimi ejusdem Societatis Theologi.

In hac novissima Editione adcedunt, præter uberrimum
rerum notabilium Indicem, recentes quædam
BENEDICTI XIV. & CLEMENTIS XIII.
feliciter regnantis

CONSTITUTIONES

*Ad rem Moralem pertinentes suis locis insertæ, & commatibus
in margine appositis distinctæ, quæ in aliis omnibus
editionibus desiderantur.*

TOMUS TERTIUS

CONTINENS DUPLICEM TRACTATUM,

Alterum scilicet DE SACRAMENTIS,
Alterum DE P Æ N I T E N T I A.

VENETIIS, MDCCLX.

Ex Typographia Remondiniana.

SUPERIORUM PERMISSU.

Fondo Santoro

D 4 / III

3
S Y L L A B U S

DISPUTATIONUM, QUESTIONUM, CAPITUM, ET §§.

Quæ in V. Tractatu Theologico-Morali

DE SACRAMENTIS

Continentur.

DISPUTATIO I.

De Sacramentis in Genere. pag. II.

Q U Æ S T I O I.

De Quidditate, & Efficacia Sacramentorum. ib.

CAPUT I. *De Nomine, ac Definitione Sacramentorum.* ib.

II. *De Necessitate, Numero, & ordine Sacramentorum.* 14

III. *De Materia, & Forma Sacramentorum.* 17

IV. *De Causalitate, & Effectibus Sacramentorum.* 23

Q U Æ S T I O II.

De Causa Efficiente Sacramentorum. 27

CAP. I. *Quenam sit Causa efficiens Sacramentorum?* ib.

II. *De intentione requisita in Ministro ad validam, & licitam Sacramenti consecrationem.* 29

III. *De ceteris requisitis ex parte Ministri ad validam, & licitam Sacramenti consecrationem.* 35

Q U Æ S T I O III.

De Subjecto Sacramentorum. 44

CAP. I. *Quodnam sit Subjectum capax Sacramentorum, & quenam Intentio in eo requiratur?* 45

II. *Quæ dispositio requiratur in Subjecto Sacramentorum?* 47

DISPUTATIO II. QUESTIO UNICA.

De Sacramento Baptismi. 51

CAP. I. De Quidditate, Virtute, Institutione, & Necessitate Baptismi.	52
II. De Materia, & Forma Baptismi.	55
§. I. De Materia Baptismi.	ibid.
II. De Forma Baptismi.	57
CAP. III. De Ministro Baptismi.	59
IV. De Subiecto Baptismi.	62

DISPUTATIO III. QUESTIO UNICA.

De Sacramento Confirmationis. 66

CAP. I. De Materia, & Forma Confirmationis.	67
II. De Ministro Confirmationis.	70
III. De Subiecto Confirmationis.	74

DISPUTATIO IV.

De Eucharistia. 76

QUESTIO I.

De Eucharistia, quatenus est Sacramentum. *ibid.*

CAP. I. De Nomine, Institutione, Quidditate, & Natura Eucharistiae.	76
II. De Materia, & Forma Eucharistiae.	82
§. I. Qualis debeat esse Panis in materia Eucharistiae?	ibid.
II. Quale debeat esse Vinum in materia Eucharistiae?	86
III. Quae Conditiones requirantur ad materiae Consecrationem?	88
IV. Quenam sit Forma conficiens Eucharistiam?	92
CAP. III. De Ministro Eucharistiae.	93
§. I. Quinam sit Minister dispensans Eucharistiam?	94

11.

II. Quid requiratur in Ministro ad licitam Eucharistiae dispensationem? 95

III. Quinam teneantur ministrare Eucharistiam? 99

CAP. IV. De Subiecto Sacramenti Eucharistiae. 101

§. I. Quinam sint Eucharistiae Susceptores? *ibid.*

II. Quenam requiratur in Suscipiente Eucharistiam dispositio ex parte Animae? 104

III. Quae requiratur in suscipiente Eucharistiam dispositio ex parte Corporis? 106

CAP. V. De Obligatione suscipiendi Eucharistiam. 112

§. I. De obligatione sumendi Eucharistiam ex praecepto Divino. *ibid.*

II. De obligatione sumendi Eucharistiam ex Praecepto Ecclesiastico. 116

QUESTIO II.

De Eucharistia, quatenus est Sacrificium. 118

CAP. I. De Quidditate, & Natura Sacrificii Missae. *ib.*

II. De Participatione fructus Sacrificii? 122

III. De loco Sacrificii. 125

§. I. De Altari. 126

II. De Ecclesia, vel Oratorio publico. 127

III. De Oratorio privato. 131

IV. De Loco profano. 134

V. De Loco Obligationis. 136

CAP. IV. De Tempore Sacrificii. 137

§. I. Quo Die? 138

II. Qua Hora? 142

III. Quo die, siue designetur, siue non designetur, siue designetur quotidie? 146

CAP. V. De ceteris Requisitis ad Sacrificium, & de Ritu in eo servando. 147

§. I. De ceteris Requisitis ad Sacrificium. *ibid.*

II. De Ritu servando in Sacrificio. 151

DISPUTATIO V.

QUESTIO UNICA.

De Sacramento Extremæ Unctionis. 154

CAP. I. De Materia, & Forma Extremæ Unctionis. 155

A 3

11.

6		
II.	De Ministro Extremæ Unctionis.	157
III.	De Subiecto Extremæ Unctionis.	159
IV.	De Effectibus Extremæ Unctionis.	161

DISPUTATIO VI. QUÆSTIO UNICA.

De Sacramento Ordinis. 162

CAP. I.	De natura Sacramenti Ordinis.	163
§. I.	Quæ sit Materia cujuscunque Ordinis?	ib.
§. II.	Quæ sit Forma Ordinationis?	166
§. III.	Quæ Intentio sit requisita ad Ordinationem?	168
§. IV.	Quæ sint munera, & onera Ordinatorum?	170
§. V.	Quæ sint pœnæ male Ordinati?	171
§. VI.	Quæ sint pœnæ male Ordinantis?	172
CAP. II.	De Ministro Ordinum.	174
§. I.	De Episcopo Domicilii.	ib.
§. II.	De Episcopo Originis.	176
§. III.	De Episcopo Beneficii.	177
§. IV.	De Episcopo alieno.	178
§. V.	De Literis Dimissorialibus.	180
§. VI.	De Literis Testimonialibus.	182
CAP. III.	De Subiecto Ordinum.	184
§. I.	Debet esse Mas, & Baptizatus.	ib.
§. II.	Debet esse sine Irregularitate, Censura, & Peccato.	185
CAP. IV.	De Circumstantiis Ordinationis.	ib.
§. I.	De Ætate Ordinandorum.	ib.
§. II.	De Temporibus Ordinationum.	188
§. III.	De Ordinatione extra tempora.	189
§. IV.	De Interstitiis.	190
§. V.	De Loco, & reliquis Circumstantiis Ordinationis.	192
CAP. V.	De Titulo Ordinandorum.	194
§. I.	De Titulo Beneficii.	ib.
§. II.	De Titulo Patrimonii, seu Pensionis.	196
§. III.	De Titulo Paupertatis Religiosæ.	199
§. IV.	De pœnis Ordinationis absque titulo.	ib.

SYLLABUS

DISPUTATIONUM, QUÆSTIONUM, CAPITUM, ET §§.

Quæ in VI. Tractatu Theologico-Morali

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ

Continentur.

DISPUTATIO I.

De iis, quæ pertinent ad Pœnitentem. 202

QUÆSTIO I.

De Necessitate, & Præcepto Pœnitentiæ. 203

CAPUT I.	Quæ sit Necessitas Pœnitentiæ?	ibid.
II.	Quod sit Præceptum Pœnitentiæ?	205
III.	Quod sit Præceptum Confessionis annuæ?	210
IV.	Quod sit Præceptum confitendi ante Communionem?	214
V.	Quod sit Præceptum Sacerdotibus confitendi Quamprimum?	217

QUÆSTIO II.

De Examine Conscientiæ. 218

CAP. I.	Quod examen Conscientiæ sit sufficiens præsertim pro mortalibus?	ibid.
II.	Reliqua ad examen Conscientiæ spectantia expenduntur.	220
§. I.	Quomodo discerni possit Mortale a Veniali?	ibid.
§. II.	Quomodo discerni possit peccatorum numerus?	ibid.
§. III.	Quomodo discerni possint peccata specie diversa?	221
§. IV.	Quomodo discerni possint circumstantiæ mutantes speciem?	ib.
§. V.	Quomodo discerni possint peccata contra singula Decalogi Præcepta?	226

Q U Æ S T I O III.

De Cordis Contritione.

230

- CAP. I. *Quid de Dolor peccatorum?* ibid.
 §. I. *Quinam Dolor requiratur ad pœnitentiæ valorem?* ibid.
 II. *Quenam sint qualitates Doloris.* 232
 III. *Quando Dolor sit eliciendus?* 236
 CAP. II. *Quid de Contritione Perfecta?* 238
 §. I. *De motivo Contritionis.* 239
 II. *De odio peccati super omnia.* 240
 CAP. III. *Quid de Attritione?* 241
 §. I. *De motivis Attritionis.* 242
 II. *De sola attritione absque contritione, aut amore formali Dei.* 243
 CAP. IV. *Quid de Proposito?* 248
 §. I. *De Proposito quoad mortalia.* ibid.
 II. *De Proposito quoad venialia.* 250

Q U Æ S T I O IV.

De Oris Confessione.

251

- CAP. I. *Quæ sint Qualitates bonæ Confessionis?* ibid.
 II. *Quæ sit materia Confessionis sufficiens quidem, sed libera?* 254
 III. *Quæ sit materia necessaria Confessionis?* 255
 IV. *An Peccatum mortale dubium sit materia necessaria Confessionis?* 259
 V. *Quæ mortalia antecedentium Confessionum sint materia necessaria Confessionis presentis?* 262
 VI. *Quodnam peccatum sit mendacium in Confessione?* 265
 VII. *Quando valeat Confessio formaliter tantum, & non materialiter integra?* 267
 §. I. *Quid de impotentia morali?* 268
 II. *Quid de impotentia physica?* 270

Q U Æ S T I O V.

De Operis Satisfactione.

272

- CAP. I. *Quid de impositione Pœnitentiæ?* ibid.
 II. *Quid de acceptatione, & executione Pœnitentiæ?* 276
 III. *Quid de Commutatione Pœnitentiæ?* 279
 IV. *De Satisfactione per Indulgentias.* 281
 §. I. *Quid, & Quotuplex sit Indulgentia, Quis, & Quæ causa possit eas concedere?* ibid.
 II.

- II. *Qui sint Indulgentiarum effectus, & Quæ dispositio requiratur in eas lucraturus?* 284

D I S P U T A T I O II.

De iis, quæ pertinent ad Ministrum Sacramenti Pœnitentiæ.

286

Q U Æ S T I O I.

De Potestate Confessarii.

ibid.

- CAP. I. *Quid de Potestate Ordinis?* ibid.
 II. *Quid de Potestate Jurisdictionis?* 290
 §. I. *Quid de Jurisdictione ordinaria?* ibid.
 II. *Quid de Jurisdictione delegata?* 292
 III. *Quid de errore communi cum titulo colorato?* 295
 CAP. III. *Quid de Approbatione?* 298
 §. I. *Quid de Approbatis ad Confessiones Secularium?* ibid.
 II. *Quid de Approbatis ad Confessiones Regularium?* 302
 III. *Quid de Approbatis ad Confessiones Monialium?* 303
 IV. *Quid de Approbatis ad Confessiones Privilegiatorum?* 304

Q U Æ S T I O II.

De Officio Confessarii.

306

- CAP. I. *Quid de probitate Confessarii?* ibid.
 II. *Quid de Scientia Confessarii?* 307
 §. I. *Quid de Scientia Habituali?* ibid.
 II. *Quid de Scientia Actuali?* 309
 III. *Quid de interrogationibus Pœnitenti a Confessario faciendis?* 311
 CAP. III. *Quid de obligatione admittendi, & docendi pœnitentem?* 313
 §. I. *Quid de Confessario admittente Pœnitentem ad Confessionem?* ibid.
 II. *Quid de Confessario Pœnitentem docente?* 314
 CAP. IV. *Quid de obligatione monendi Pœnitentem ad denunciationem?* 316
 V. *De reliquis obligationibus Confessarii monendi Pœnitentem, & præsertim quoad Ecclesiasticam sepulturam eligendam.* 321

Q U Æ S T I O III.

De Reservatione Casuum.

327

- CAP. I. *Quid sit Reservatio, Quæ peccata, & a Quibus reservari possint?* ibid.
 II.

10	
II.	Quinam incurrant reservationem, & quinam ab ea excusentur? 328
III.	De Absolutione a Reservatis. 332
§. I.	Quis possit absolvere a casibus Papalibus extra articulum, vel periculum mortis? ib.
§. II.	Quis possit absolvere a casibus Episcopalibus extra articulum, vel periculum mortis? 337
§. III.	Quis absolvere possit Penitentem Regularem a reservatis? 341
§. IV.	Quomodo intelligendæ sint concessiones absolvendi a reservatis? 344

A P P E N D I X

	De Casibus Reservatis. 350
CAP. I.	De Casibus Reservatis Papæ. ib.
§. I.	De Casibus Bullæ Censæ. ib.
§. II.	De Casibus specialiter reservatis Pontifici extra Urbem intra Italiam. 365
§. III.	De reliquis Casibus Papalibus. 381
CAP. II.	De Casibus reservatis Episcopis. 388
§. I.	De Casibus reservatis in Diœcesi Neapolitana, quibus adnexa est Excommunicatio ipso facto. ib.
§. II.	De Casibus reservatis in Diœcesi Neapolitana, quibus non est adnexa Excommunicatio. 401
CAP. III.	De Casibus specialiter reservatis in Ordinibus Religiosis. 406

Q U Æ S T I O IV.

De Absolutione Sacramentali.

CAP. I.	In quo consistat Absolutio Sacramentalis? 409
II.	Quando, & Quomodo danda sit, vel iteranda Absolutio? ib.
III.	An aliquando neganda sit, vel differenda Absolutio? 414
§. I.	Quid de ignorante Mysteria Fidei? 417
§. II.	Quid de habente occasionem proximam? ib.
§. III.	Quid de Recidivo? 419

Q U Æ S T I O V.

De Sigillo Confessionis Sacramentalis.

CAP. I.	Quid sit Sigillum Confessionis, & quæ ejus Materiam? 422
II.	Quos, & ad quid obliget Sigillum? ib.
III.	An aliquando possit Confessarius uti notitia habitata tantum in confessione? 426

TRA-

TRACTATUS V.

Theologico - Moralis

DE SACRAMENTIS.

REstantissima Catholicæ Religionis Mystera, & præcipua Ecclesiæ a Christo Domino ædificatæ fundamenta, Sacramenta videlicet novæ Legis ab ipso Christo instituta hic explicare aggredimur: ea siquidem sunt potissima ad æternam nobis felicitatem comparandam media, quibus nostræ reparationis premium superabundans, suæ nimirum Passionis, ac Mortis merita præclarissima, nobis abunde dispertienda, atque approprianda humani generis Assessor contineri voluit. Porro sex Disputationes Tractatus hic complectetur. Prima erit de Sacramentis in genere: Sequentes quinque de quinque Sacramentis in specie, nimirum de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Extrema Unctione, & Ordine; duobus enim reliquis Sacramentis, Pœnitentiæ scilicet, & Matrimonii duplex sequens Tractatus, unicuique suus, dabitur.

DISPUTATIO I.

De Sacramentis in Genere.

TRES Quæstiones hic instituemus: I. erit de Quidditate, & Efficacia Sacramentorum; II. de Causa efficiente: III. de Subiecto Sacramentorum.

Q U Æ S T I O I.

De Quidditate & Efficacia Sacramentorum.

E Xponemus hic I. Nomen, & Definitionem Sacramenti in genere: II. Agemus de Necessitate, Numero, & Ordine; III. de Materia, & Forma; IV. De Causalitate, & Effectibus Sacramentorum.

CA-

CAPUT I.

De Nomine, ac Definitione Sacramentorum.

Vox hæc *Sacramentum*, a sacro ducta, aliter apud profanos, aliter apud Sacros, & Ecclesiasticos Scriptores usurpata reperitur. Apud primos significat, vel pecuniam, in loco sacro depositam, ut, qui caula caderet, eam amitteret, ærario publico applicandam; vel juramentum, seu quod juramento firmatum est: in qua significatione usurpatur etiam in jure Canonico, & Civili. Apud secundos vero Sacramentum idem est, ac apud Græcos *Mysterium*, hoc est Sacrum secretum, ut constat ex Sacris literis, & videre est apud Doctores. Hinc vero factum est, ut Sacramentum vocentur res, & verba, occultum quid divinum, ac supernaturale, quo quis Deo sacatur, significantia: ita Bellarm. lib. 1. de Sacram. c. 8. Suar. Con. Laym. & alii. De Sacramento in hac posteriore significatione sumpto agendum hic erit.

Sic autem acceptum definitur communiter a Doctoribus post D. Th. 3. p. q. 60. a. 2. & 3. *Visibile signum gratiæ invisibilis ad populum Dei sanctificandum divinitus institutum*. Debet esse *Signum visibile*, hoc est corporis sensibus perceptibile; nam aliter non esset hominibus, ad quorum sanctificationem ordinatur, accommodatum. Est autem *Signum gratiæ invisibilis*, quia hæc corporis sensibus non percipitur. Demum est *Signum institutum ad populum Dei sanctificandum*, quia hominis sanctificatio est finis per se, & directe a Deo intentus in sacramenti institutione. Et hinc est, quod Sacramentum in sensu expositæ definitionis, nonnisi a solo Deo institui potest, cum solus Deus causare gratiam possit, & consequenter signum practicum gratiæ constituere. Hinc habes discrimen inter Sacrificium qua tale, & Sacramentum qua tale: illud enim per se, & directe institutum est ad Deum colendum, ejusque supremum dominium, & excellentiam recognoscendam, & protestandam: hoc vero directe, & per se ad sanctificandum populum.

Quæres primo, An signum ad rationem Sacramenti requisitum debeat esse stabile, ac permanens?

Respondeo affirmative, cum sit institutum ad Deum colendum, & Dei populum sanctificandum, & consequenter ad hunc ab aliis nationibus infidelibus distinguendum, quod fieri non potest signo transeunte, nec pro aliquo statu durante. Hinc neque linguæ igneæ, quæ apparuerunt die Pentecostes, nec verba Christi ad Paralyticum, Matth. 9. *Remittuntur tibi peccata tua*, nec insufflatio Christi in Apostolos, fuerunt Sacramenta, quamvis fuerint signa gratiæ, cum non fuerint signa firma, ac stabilia, saltem pro aliquo statu, sed mere transeuntia. Ita Suar. Laym. Con. apud Pal. hic p. 1. n. 3.

Quæres secundo, An debeat esse signum practicum?

Respondeo, Aliquibus Doctoribus, nec infimæ notæ placere, satis esse, quod sit signum speculativum, ex eo quod Sacramenta veteris legis vera fuerint Sacramenta, ex sensu communi, licet gratiam sanctificantem non continerint, sed eam solum dandam

DE QUIDDITATE SACRAMENTORUM.

dam per Christum significaverint. Verum, quamvis non sit de ratione Sacramenti esse signum practicum Sanctitatis perfectæ, & interioris animæ, hoc est gratiæ sanctificantis, est tamen esse signum practicum alicujus sanctitatis, saltem exterioris, & legalis, & signum speculativum gratiæ habitualis sanctificantis: quod verificatur etiam de Sacramentis veteris legis, & sic salvatur, quod fuerint vera Sacramenta.

Quæres tertio, An, & quodnam sit discrimen inter Sacramenta novæ, & veteris Legis?

Respondeo, Ad primum affirmative, ut patebit ex Tridentino, & Florentino mox citandis. Ad secundum respondeo Primo, Certum esse, quod Sacramenta nova a veteribus non differant solum in eo, quod sunt aliæ cæremoniæ, & alii ritus externi; ut definitum est a Trid. sess. 7. can. 2. Secundo, Differre inter se essentialiter in eo, quod nova gratiam, quam significant, continent, & causant, & consequenter sunt signa practica gratiæ sanctificantis: secus vero vetera, quæ non causabant, nisi solum Sanctitatem quandam legalem, & gratiam sanctificantem solum per passionem Christi Domini dandam esse figurabant: constat ex Flor. in Decr. Eug. ubi hæc habentur: *Sacramenta nova legis multum differunt a Sacramentis veteris legis: illa enim non causabant gratiam, sed illam solum per Passionem Christi dandam esse figurabant: hæc vero nostra, & continent gratiam, & ipsam digne suscipientibus conferunt*, & ex Trid. sess. 7. can. 6. 7. & 8.

Dices: Circumcisio in lege veteri debebat originale, cujus deletio esse non poterat sine gratiæ infusione: ergo circumcisio causabat gratiam.

Respondeo, Verum quidem esse, quod ad præsentiam circumcisionis debebatur originale; falsum tamen, quod debebatur vi circumcisionis, ita ut ea dici posset vera causa gratiæ sanctificantis deletivæ originalis. Suadet manifeste, tum ex locis nuntentia docens, circumcisionem fuisse veram causam gratiæ, tum ex locutionibus D. Pauli, qui ad Gal. 4. Circumcisionem, & cæteras legales cæremonias appellat elementa infirma, & egena: & ad Gal. 6. *Neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura*. Si circumcisio habuisset vim conferendi gratiam, multum quidem valeret, neque dici posset egenum, & infirmum elementum. Dicendum ergo est, nullum Sacramentum antiquæ legis vi sua gratiam causasse, sed solum ex fide Christi venturi, quam Parentes circumcisi, vel Minister ipse circumcisionis exteriori illo signo profitebantur. Ita D. Th. 3. p. q. 62. a. 6. in corp. & ad 3. Bellarm. Sor. Vasq. Laym. Con. apud Pal. hic p. 1. n. 6.

Quæres quarto, Quodnam sit discrimen inter Sacramenta, & Sacramentalia?

Prænotandum, nomine Sacramentalium per Theologos venire, quæ continentur hoc versu

Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.

Nimirum oratio Dominica, seu *Pater noster*, & oratio in Eccle-

14
 elia consecrata, aspersio aquæ benedictæ, & quælibet unctio Sacramentalis, ut est unctio, quæ fit in manibus Sacerdotis, vel in capite Episcopi, quando ordinatur, comestio panis benedicti, quæ olim erat in usu, confessio generalis, hoc est *Confiteor* (ad quam reducitur unctio pectoris), erogatio eleemosynæ, benedictio Episcopi, vel Abbatis consecrati, benedictio sacrorum cinerum, & benedictio facta cum venerabili Eucharistia. Huc reducuntur consecrationes, seu benedictiones variarum rerum, seu res ipsæ sacræ, sive benedictæ, ut Ecclesiæ, Calices, &c. Sacramentalia vero strictè sumpta sunt ritus, sive actiones religiosæ ab Ecclesia institutæ ad decentem, ac devotam Sacramentorum administrationem.

Respondeo nunc ad quæsitum: Sacramentalia differunt a sacramentis potissimum in eo, quod Sacramenta causant effectus suos ex opere operato; sacramentalia vero nullum effectum causant ex opere operato. Ratio est, quia Sacramentalia non sunt instituta a Deo, vel Christo Domino, sed ab Ecclesia, quæ non habet potestatem dandi alicui actioni vim infallibilem causandi aliquem effectum. Ita Suar. disp. 15. sect. 4. Lug. Esp. Busemb. contra Ledesm. Sor. Vist. Valent. & alios. Igitur quædam sacramentalia vim habent remittendi venialia solum per modum impetrationis, ut aqua benedicta, & alia, quæ benediciuntur ab Ecclesia interpositis quibusdam orationibus, quæ possunt remittere venialia, quatenus Ecclesia illis orationibus impetrat nobis amorem Dei, contritionem, vel alium pium motum, quo venialia remittantur. Alia vero Sacramentalia, ut unctio pectoris, confessio generalis, &c. eandem vim habere possunt, quatenus excitant in nobis memoriam, & consequenter detestationem peccatorum, qua detestatione remittantur venialia. Hinc inferes, talem effectum non esse infallibilem, cum non fundetur in ulla promissione Dei, sed unice in communi lege, & efficacia orationis, quæ non semper habet effectum.

CAPUT II.

De Necessitate, Numero, & Ordine Sacramentorum.

NOTANDUM primo, Necessaria ad salutem, alia dici talia necessitate medii, alia necessitate præcepti: sunt necessaria necessitate medii, quorum executio ita est ad salutem necessaria, ut sine illis salus obtineri non possit, etiam si ob ignorantiam, vel impotentiam omittatur. Sunt vero necessaria necessitate præcepti, quando non tam ipsa opera præcepta, quam eorum executio est necessaria ad salutem: itaut, si ob ignorantiam, vel impotentiam ab executione præcepta excuseris, non obinde salutem amittas.

Notandum secundo, Ante legem Evangelicam triplicem assignari statum. Primus fuit status innocentie, in quo creatus fuit Adam cum iustitia originali, & duravit usque ad lapsum Adæ. Secundus fuit status naturæ, in quo homines dirigebantur ad salutem sola ratione per præcepta naturalia, adiuti tamen lu-

mine,

13
 mine supernaturali, & gratia, & hic status duravit ad bis mille annos, nimirum usque ad Abraham, quando initium habuit lex scripta, quia tunc inchoarunt præcepta positiva, præsertim Circumcisionis. Tertius fuit legis scriptæ, qui duravit usque ad Christum Dominum. Jam vero in primo statu verosimilius est, nulla fuisse Sacramenta, tum quia nullibi fit mentio talium Sacramentorum, tum quia, cum brevi tempore effectus status duraturus, vix poterat esse locus eorum usui. Ita Suar. in 3. part. disp. 3. sect. 3. An autem futura fuisset in eo statu Sacramenta, si duraturus fuisset ad longum tempus, incertum esse, ait Suar. l. c. Quoad reliquos duos, non solum in statu legis scriptæ, sed etiam in statu naturæ fuisse Sacramenta, communis est Doctorum sententia. Et quidem in statu legis scriptæ plura fuerunt Sacramenta, videlicet Circumcisio, Agnus paschalis, Consecratio Sacerdotis, Lustrationes quædam ab immunditiis legalibus, & Expiationes a peccatis externis, de quibus D. Th. 1. 2. q. 102. a. 5. In statu vero naturæ omnes Theologi teste Suar. in 3. p. disp. 4. q. 1. docent, fuisse aliquod Sacramentum pro parvulis in remedium peccati originalis, consistens in protestatione Fidei in Christum venturum facta a parentibus signo aliquo externo vel a Deo determinato, vel ipsorum parentum, sive aliorum arbitrio remisso, in qua parte non conveniunt Doctores: quod Sacramentum duravit etiam in lege scripta, tum pro feminis, tum pro pueris, qui ante diem Circumcisionis, hoc est octavum a Nativitate, erant in periculo mortis. Probabiliter etiam admittitur pro eodem statu alterum Sacramentum pro adultis in remedium peccati actualis, & congruenter dicitur fuisse Sacrificium, quod quidem, quatenus ordinabatur ad cultum Dei, & recognitionem ejus supremi dominii, erat Sacrificium; quatenus vero per illud in virtute Christi venturi remittebatur peccatum, erat Sacramentum. His prænotatis,

Quæres primo, An Sacramenta sint absolute necessaria ad salutem, seu an sit absolute necessaria eorum institutio?

Respondeo negative, Ratio est, quia non est censenda ita limitata divina potentia, ut non potuerit aliis mediis homines ad salutem dirigere, etiam posito statu naturæ lapsæ. Solum igitur dici possunt Sacramenta necessaria secundum quid, hoc est accommodata, & convenientia conditioni, ac statui naturæ humanæ, ut explicat D. Th. 3. p. q. 61. a. 1.

Quæres secundo, An, supposita institutione, necessaria sint, & qua necessitate, ad salutem Sacramenta?

Respondeo, Tum in statu naturæ, tum in statu legis scriptæ Sacramentum institutum in remedium peccati necessarium fuisse necessitate præcepti: conveniens quippe fuit, præcipi executionem talis signi. Et quidem in lege scripta præceptam fuisse circumcisionem, patet ex illo Genes. 17. v. 14. *Masculus, cujus præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur, &c.* Quo præcepto certe adstringebantur adulti: infantes vero ante usum rationis arctari illo non poterant; quare obligabantur parentes ad suos filios circumcidendos. Necessitatem vero medii in nullo Sacramento legis naturæ, aut scriptæ agnoscit Pal. hic p. 2. n. 2. cum nullum

ha-

habuerit de se vim remittendi peccatum, & conferendi gratiam. At in lege gratiæ Sacramenta a Christo Domino instituta necessaria ad salutem sunt necessitate tum præcepti, tum medii, licet non omnia, ut expresse definitum est a Trid. *sess. 7. can. 4.* Quæ vero hæc sint, commodius explicabitur, cum de singulis Sacramentis in particulari agendum erit.

Quæres tertio, Quot sint Sacramenta novæ legis?

Respondendo, Dogma Catholicum esse definitum tum a Flor. in Decr. Eugen. IV. tum a Trid. *sess. 7. can. 1.* quod sint septem, nec plura, nec pauciora, videlicet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium. Neque huic veritati obstant opiniones asserentes, in Eucharistia Sacramentum corporis a Sacramento sanguinis esse distinctum, & in Sacramento Ordini ordines majores inter se, & minoribus specie differre. Nam Ecclesia definivit solum, Sacramenta non esse plura, quam septem, plura, inquam, quæ non contineantur in prædicto numero: quamvis autem plures ordines plura sint Sacramenta specie infima inter se differentia, omnes tamen unum Sacramentum Ordinis, saltem in genere, constituunt. Idem dic de Sacramento Eucharistiæ. Neque item obstat, quod aliqui Patres mentionem Sacramentorum facientes, non omnia numerent; nam non eo ipso negant. Neque demum obstat, quod lotionem pedum a Christo Domino factam Sacramentum appellant D. Ambros. l. 3. *de Sacram. c. 1.* & D. Bern. *Serm. in Cena Domini*: nam Sacramentum usurpant, non proprie, & stricte pro signo sanctificante; sed improprie pro signo denotante, ipsos etiam justos, & baptismo sanctificatos indigere nova lotionem pro venialibus denuo commissis.

Ratio hujus veritatis est institutio Christi. Optima autem congruentia traditur a D. Th. 3. p. q. 65. art. 1. quia scilicet his Sacramentis abunde perficitur homo tum quoad se primis quinque, tum quoad communitatem duobus postremis. Baptismo namque spiritualiter nascimur, & in Christo regeneramur. Confirmatione roboramur in vita per Baptismum accepta. Eucharistia in eadem vita nutrimur, & crescimus. Quoniam vero ab hac spirituali vita nos defecturos ob nostram malitiam præciebat Christus Dominus, Sacramentum Pœnitentiæ instituit, quo possemus ad vitam revocari, obtenta peccatorum remissione. Denique instituit Sacramentum Extremæ Unctionis, tum in remedium infirmitatum, quæ ex peccato commissio relinquantur, tum in adiutorium contra luctum, quam cum dæmone in mortis articulo solemus habere. His quinque Sacramentis satis superque privatæ cujusque utilitati, ac perfectioni consultum esse, manifestum est. Reliqua duo ad perfectionem totius populi Christiani ordinantur; nam Ordine constituuntur Ministri, & Dispensatores Sacramentorum, Pastores, & Doctores: Matrimonio vero Populus Christianus multiplicatur per convenientem, & rationi consentaneum ejus usum.

Quæres quarto, Quinam sit Ordo inter Sacramenta novæ legis?

Respondendo, Duplicem considerari posse ordinem inter prædicta

Sa-

Sacramenta, alterum desumptum ex fine, & usu illorum, alterum ex dignitate; ex Trid. enim *sess. 7. can. 3.* constat, esse alia aliis digniora. Jam vero ordo, quo superius numerata sunt, & numerantur ab Ecclesia, est desumptus tum ex fine, tum ex necessario, & convenienti eorum usu. Quod vero prædictus ordo recte sit assignatus, rationem affert D. Th. 3. p. q. 65. art. 2., nam priora sunt, inquit, quæ singulos in se perficiunt, quam quæ perficiunt in ordine ad alios, & ideo Sacramenta Ordinis, & Matrimonii postremum locum obtinent, reliqua priorem: & Matrimonium post Ordinem, utpote minus perfectum, & minus participans de vita spirituali. Inter ea vero, quæ ad privatam cuiusque perfectionem sunt ordinata, priora debent esse, quæ vitam communicant, & perficiunt, quam quæ remouent obstacula, & idcirco priora sunt Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia, quibus vita conceditur, & perficitur, quam Pœnitentia, & Extrema Unctio, quibus vita læsa reparatur. Quod, si ordo instituendus esset ex eorum dignitate, primus locus dandus esset Eucharistiæ, utpote omnium Sacramentorum præstantissimo: Secundus, Ordini: Tertius, Confirmationi: Quartus, Baptismo: Quintus, Pœnitentiæ: Sextus, Extremæ Unctioni: Septimus, Matrimonio: vide D. Th. loc. cit. art. 3.

C A P U T I I I.

De Materia, & Forma Sacramentorum.

IN re illa sensibili a Christo Domino assumpta ad significandam, & causandam gratiam communiter Doctores sentiunt, aliud se habere per modum materiæ, hoc est partis indifferentis, & determinabilis, aliud per modum formæ, hoc est partis determinatæ, & determinantis ad præctam gratiæ significationem. Cum autem Concilium Flor. in Decr. union. generaliter dixerit, Sacramenta novæ legis tribus perfici, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona Ministri, &c., hinc communiter Doctores dicunt, in quolibet Sacramento materiam esse rem sensibilem, quæ in ejus administratione ex Christi institutione adhibetur; formam vero esse verba, quæ rei adjunguntur. Quomodo autem in singulis Sacramentis verba sint forma, quamam singulorum materia, & qualiter inter se conjungi debeant, ut unum Sacramentum componant, commodius explicabitur, ubi de singulis Sacramentis in particulari agendum erit. Solum hic expedienda erunt aliquot quæsitæ generalia, & communia circa materiam, & formam Sacramentorum.

Quæres primo, An materiæ, & formæ Sacramentorum sint ex Christi Domini institutione determinatæ?

Respondendo affirmative, Itaut, si non adhibeantur res, & verba a Christo Domino instituta, sed, vel nulla, vel simpliciter alia, non fiat Sacramentum. Ita cum D. Th. 3. p. q. 60. a. 5. Catholici omnes contra varios hæreticos apud Bellarm. l. 1. c. 19., idque absolute de fide esse, ostendit Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 2. *sect. 3.* ex Script., & PP. Idem significat Trid. *sess. 21. cap. 2. Tom. III.*

B

do-

docens, in Ecclesia semper fuisse potestatem mutandi aliqua circa administrationem Sacramentorum, *Salva eorum substantia*, quibus verbis manifeste innuit, excertis rebus, & verbis constare substantiam Sacramentorum.

Quæres secundo, An determinatio materiæ, & formæ æqualis, seu ejusdem rationis sit in omnibus Sacramentis?

Respondeo negative; Nam in aliquibus Sacramentis materia est determinata in quadam specie ultima, ut in Baptismo aqua elementaris, in Extrema Unctione oleum: in aliis vero materia est determinata in genere aliquo, plures species sub se complectente, ut materia proxima Pœnitentiæ, quæ est Confessio dolorosa, sive per attritionem, sive per contritionem, quæ specie differunt, & materia remota, quæ est peccatum, sive mortale, sive veniale, &c. Determinatio igitur materiæ in Sacramentis ex institutione Christi est, vel secundum genus, vel secundum speciem infimam, vel etiam secundum individuum: ut in Sacramento Eucharistiæ pro materia partiali determinatum est hoc individuum Corporis, & sanguinis Christi Domini. Quod vero ad formas attinet, hæ in sex primis Sacramentis sunt determinatæ ad significationem strictè verbalem, & in quinque primis sunt quoad significationem determinatæ ad speciem infimam: in Ordine ad genus tantum: in Matrimonio tantum ad genus signi externi, nam forma possunt esse non solum verba formalia, sed etiam æquivalentia, ut scriptio, & nutus. Hæc omnia constant ex voluntate Christi instituentis, quæ nobis innotescit ex Doctrina Conciliorum, PP., & Theologorum, & ex praxi totius Ecclesiæ: v. Croix hic a n. 9. ad 13.

Quæres tertio, An Ecclesia possit mutare materias, & formas Sacramentorum?

Respondeo, Non posse proxime, & formaliter, uti videtur declarasse Trid. text. sup. cit. *sess. 21. c. 2.* dicens, Ecclesiam posse mutare aliqua circa administrationem Sacramentorum, *Salva tamen eorum substantia*: substantia autem Sacramentorum stat in materia, & forma. Potuisset quidem Christus Dominus hanc potestatem Ecclesiæ relinquere; at non fuit congruum: decebat enim, ut Sacramentorum valor unice penderet a voluntate Christi ea instituentis, tum ut ea essent nobis magis æstimabilia, tum ut in applicatione, & usu mediolorum ita necessariorum ad salutem perpetua esset uniformitas in Ecclesia. Dixi *Proxime, & formaliter*, hoc est directe tollendo, seu non retinendo prædicatum illud in materia, vel illam significationem in forma, quam Christus instituit: nam potest Ecclesia remote, & materialiter mutare materias, & formas Sacramentorum, hoc est retinendo prædicatum illud, & illam significationem, quæ Christus illis inesse voluit. Talis est mutatio inducta a Trid. in Matrimonio per impedimentum dirimens Clandestinitatis; nam pro materia, & forma hujus Sacramenti Christus Dominus instituit contractum validum, seu legitimum. Jam vero nunquam Ecclesia effecit, nec unquam efficere potuit, ut contractus matrimonialis validus, & legitimus non sit materia Sacramenti; & hoc esset mutare formaliter, & proxime materiam, & formam Sacramenti: sed fo-

lum

lum ex potestate, quam habet in hunc contractum, utpote ex Christi institutione sacrum, statuit, ut contractus clandestinus, qui antea erat validus, deinde non esset validus, & sic mutavit materiam hujus Sacramenti tantum remote, & materialiter: non secus ac materialiter, & remote diceretur mutare materiam Calicis, qui vinum aliquid redderet acerum, & sic ineptum ad consecrationem: v. Croix a n. 14. ad 17.

Quæres quarto, Quænam mutatio materiæ, vel formæ invalidet Sacramentum?

Respondeo, pro resolutione hujus quæsitæ duas assignari generales regulas: Prima est, si mutatio materiæ, vel formæ sit substantialis, non sit Sacramentum. Secunda est, si mutatio materiæ, vel formæ sit tantum accidentaliter, sit Sacramentum. Hæ regulæ admittuntur ab omnibus, ut ostendit Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 2. sect. 2. Notandum tamen, prædictas regulas intelligendas esse de mutatione theologice substantiali, vel accidentali; hoc est, quam Theologus, spectata auctoritate, ratione, & sensu communi prudentium, dicere debet substantialem, vel accidentalem in ordine ad valorem Sacramenti: nam, qui pro aqua utitur nive in Baptismo, vel in Confirmatione chrismate non benedictio pro benedictio: item, qui in Baptismo dicat, *Ego te baptizo*, vel in Pœnitentia, *Ego te absolvo*, quamvis physice mutet materias, & formas tantum accidentaliter; theologice tamen mutat substantialiter, nec conficit Sacramentum. Hinc.

Quæres quinto, Quænam mutatio materiæ dicenda sit theologice accidentalis, quænam theologice substantialis?

Respondeo, Quoties materia juxta communem hominum usum, & estimationem est eadem re, & nomine cum illa, quam Christus instituit, non erit mutatio substantialis, sed ad summum accidentaliter: si vero juxta communem usum, & estimationem non sit eadem cum instituta a Christo, mutatio dicenda erit substantialis. Exemplum sit in Baptismo. Aqua conversa in glaciem, nivem, grandinem, &c., quamvis physice sit eadem aqua; theologice tamen in ordine ad Baptismum est substantialiter diversa, utpote inepta ad usum abluendi: contra vero, si aqua naturalis calefiat, non solum physice, sed etiam theologice in ordine ad Baptismum erit tantum accidentaliter diversa. Accidentaliter etiam dicitur mutatio, quando adhibetur quidem materia instituta a Christo, sed non adhibetur, qualis præcipitur ab Ecclesia: ut, si quis baptizaret quidem in aqua naturali, sed non benedicta. Ita Croix n. 20., & 21.

Quæres sexto, Quænam mutatio formæ sit theologice substantialis, quænam accidentaliter?

Respondeo, Tunc esse substantialem, quando non remanet sensus per verba intentus a Christo Domino; esse vero accidentalem, quando talis sensus remanet. Ita communissime Doctores. Notat Suar., octo modis accidere posse mutationem in forma, nimirum primo, Per mutationem idiomatis: Secundo, Per verba synonyma: Tertio, Per transpositionem verborum: Quarto, Per interruptionem: Quinto, Per additionem: Sexto, Per subtractionem: Septimo, Per corruptionem: Octavo, Per substitutionem.

B 2

nem

nem aliorum verborum. Jam vero prima, & secunda mutatio est tantum accidentalis; dummodo verba synonyma, quæ adhibentur, non solum significant easdem res, sed etiam eodem modo, hoc est sub simili conceptu, cum voces non solum significant res, sed etiam conceptus: unde hæc forma, *Ego te baptizo in nomine SS. Trinitatis*, non est synonyma cum hac alia, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S.*, quia hæc verba longe clarius, quam illa, expriment Trinitatem Personarum, seu tres Personas distinctas: ita Suar. apud Croix num. 31. Quoad interruptionem, quamvis D. Th. hic q. 68. a. 8. ad 3. dicat, nomina, & verba transposita idem significare, & consequenter non facere, nisi mutationem accidentalem, negari tamen non potest, mutari adeo posse verborum nexum, ut fiat sensus omnino diversus; in quo casu mutatio erit substantialis: ut, si in forma Extremæ Unctionis, *Per istam S. Unctionem*, &c. fieret hæc verborum transpositio: *Quidquid per istam Sanctam Unctionem deliquisti, indulgeat tibi Deus per visum*; quæ transpositio ferret mutationem non solum substantialem, sed etiam blasphemam, ut notat Bernal. apud Croix n. 32., & idem dicendum de hac alia transpositione in forma Eucharistiæ, *Meum est hoc Corpus*, vel *Hoc Corpus est meum*: his enim verbis non significatur transubstantiatio Eucharistica, hoc est conversio totius substantiæ panis in Corpus Christi, quam significat vera forma *Hoc est Corpus meum*, sed solum significatur, hoc Corpus pertinere ad Christum, qui est sensus longe diversus. Interruptio, si sit talis, & tanta, ut tollat unitatem orationis, feret mutationem substantialem, ut, si consecrans post verba *Hoc est Corpus* inciperet concuti tussu per dimidium quadrantis, & deinde adderet *meum*, vel si baptizans, postquam dixerit *Ego te baptizo in nomine*, &c., quia non servatur unitas orationis necessaria ad faciendum sensum intentum a Christo Domino. Contra vero, si interruptio sit talis, ut non obstat unitati orationis, & consequenter nec sensui, seu significationi intentæ a Christo Domino, erit mutatio accidentalis, ut si in casu nuper proposito inter *Bap.*, & *tizo* interponatur brevissima respiratio, vel si sic interrumpat: *Ego te baptizo* (heus pueri silete) *in nomine*, &c. Huc reducitur, si eadem forma dimidiata ab uno, & dimidiata ab altero pronuncietur, ut si alter Confessarius dicat, *Ego te*, alter, *Abolvo a peccatis*, etiam si uterque audierint eundem consistentem: in hoc enim casu habetur mutatio substantialis formæ, cum hæc non retineat sensum suum, quia neuter Confessarius facit, quod dicit, se facere, ut notat Dicast., & Bernal. apud Croix n. 333. Idem accidit, si alter ponat materiam proximam, alter formam in iis Sacramentis, in quibus ad veritatem formæ requiritur, ut idem Minister ponat utramque, ut si in Baptismo alter ablueret baptizandum, alter diceret: *Ego te baptizo*, &c. Dixi, si eadem forma dimidiata, &c.; nam in formis partialibus spectantibus ad idem Sacramentum, continentibus veritates distinctas, & ab invicem non dependentes, non fit mutatio substantialis: sic in Eucharistia potest unus valide consecra-

secrare panem, & alter vinum: in Ordine potest valide unus Episcopus conferre potestatem consecrandi, & alter absolvendi: vide Croix n. 33. Additio mutans sensum formæ intentum a Christo Domino, ut in Baptismo collato *In nomine Patris increati, Filii creati*, &c. juxta errorem Arianorum, fert mutationem substantialem: contra vero accidentalem, si non mutet dictum sensum, ut si quis baptizaret *In nomine Dei Patris, Filii, & Spiritus S.* Quod si in fine formæ addantur verba contraria illius sensui; tunc, si hæc ultima addantur, ut determinativa priorum, inducitur in ea mutatio substantialis: sensus enim priorum destruitur per posteriora verba, cum eorum significatio non compleatur, nisi secundum intentionem loquentis. Contra vero, si addantur, ut virtualiter continentia aliam propositionem, & tamquam in parenthesi, non inducunt in priora verba formæ mutationem substantialem, quia in hac suppositione non restringunt, & consequenter non mutant illorum sensum. Exemplum primi sit, si quis in conficienda Eucharistia dicat, *Hoc est Corpus meum immateriale*, quia semper ac vox aliqua additur, ut pars prædicati, recte præsumitur addi, ut determinativa illius. Exemplum secundi potest haberi in eo, qui diceret: *Hoc est Corpus meum* (quod est immateriale) si hæc verba adderentur, non ut determinativa priorum, sed modo, & intentione superius explicata. Et idem generaliter dicendum de subtractione, & corruptione, circa quam notat D. Th. q. 60. a. 7., facilius induci mutationem substantialem, si corruptio fiat initio vocis; ut si pro *Patris*, dicatur *Matris*, quam si fiat in fine vocis; quia apud Latinos plurimæ sunt inflexiones in fine, quæ non variant significationem vocis, & verus sensus per illa, quæ antecedunt, præoccupatur: hinc corruptio adveniens non ita facile immutat sensum in audiente; & generatim loquendo error in genere, vel in quantitate syllabarum facit mutationem accidentalem. Sic etiam accidentalis mutatio habetur, si quis casu, aut ex ignorantia, aut vitio linguæ dicat *Colpus* pro *Corpus*, *Babaptizo*, pro *Baptizo*, *Calis* pro *Calix*, *Espiritus* pro *Spiritus*: v. Croix num. 36. Substitutio descriptionis, nuntium, aliorumve a verbis signorum, facit mutationem substantialem in omnibus Sacramentis, uno excepto Matrimonio. Quod, si in eadem voce una litera substituatur pro alia, dicendo *Matris*, pro *Patris*, vel in eadem forma una vox pro alia, dicendo, v. g. in forma Eucharistiæ *Hoc est Corpus Christi*, pro *Hoc est Corpus meum*; tunc substitutio coincideret cum corruptione, & consequenter de hac substitutione idem dicendum est, ac de corruptione. Quare Sacerdos invalide consecraret per illam formam *Hoc est Corpus Christi*, quia non loqueretur, uti debet, in persona Christi: ita Suar. in 3. p. disp. 59. sect. 2. in fin. Ad substitutionem revocatur, si aliqua vox sumatur æquivoce, aut mutetur in æquivocam. In quo casu valet regula tradita a Suar., Vasq., Conin., Dicast., & Bernal., nimirum, quod determinatio ad hunc, vel illum sensum peti debet ab intentione proferentis, vel, hac deficiente, a circumstantiis. Hinc, si quis diceret, *Hic est Calix*, &c. sumendo ly *Hic* adverbialiter, volens significa-

re *Hoc loco*, faceret mutationem substantialem. Similiter, si quis dicens, *Hoc est Corpus meum*, vellet significare meum Sacerdotis, mutaret substantialiter formam, quæ, ut habeat verum sensum intentum a Christo, debet proferri in persona Christi, & significare Corpus meum Christi.

Notandum tamen hic cum Lug. & Amic. apud Croix n. 38. quod, si proferens huiusmodi æquivoca haberet generalem, & pravaientem intentionem significandi, quod Christus significari voluit, & quod Ecclesia intendit, etiam si per errorem putet, Christum voluisse significare alienum sensum, qui falsus est, adhuc Sacramentum conficeret, ut fufius explicabitur infra, ubi de intentione Ministri. Quod, si ex usu communi, & modo loquendi vox *Amo* in posterum idem significaret, quod vox *Baptizo*, non esset mutatio substantialis in forma Baptismi substitutio vocis *Amo* pro *Baptizo*. Dixi *Ex usu communi*; nam voces habent certam significationem ex institutione, & usu communiter recepto, non ex privata voluntate paucorum hominum unius, vel alterius Civitatis. Ita communiter Doctores cum Dicast. & Amic. apud Croix n. 39.

Quæres septimo, Quomodo peccent mutantes materiam, vel formam in conficiendo Sacramento?

Respondeo, Qui facit mutationem substantialem, sive in materia, sive in forma, per se loquendo, peccat mortaliter; quia est gravis irreverentia contra Auctorem Sacramentorum ponere partes præcipuas Sacramenti, & illud reddere invalidum. Qui vero facit mutationem accidentalem; si hæc sit notabilis, adhuc peccat mortaliter; si non sit notabilis, ad summum peccat venialiter. Dixi *Ad summum*; nam poterit simpliciter non peccare, si scilicet mutatio accidentalis non sit contra præceptum Ecclesiæ, sed solum præter usum communiorum Ecclesiæ; ut, si quis tempore hyemali baptizaret in aqua tepesfacta tantum manu propria, ne noceret infanti.

Hinc inferes primo, peccare mortaliter, qui in Ecclesia latina pro consecratione utitur pane fermentato, vel forma græca: Gob. tr. 2. n. 829. Qui in ea omittit *Novi*, & *æterni testamenti*: Contin. n. 84. Qui formam Consecrationis dicit lingua vulgari: Bernal d. 6. f. 5. n. 93. Qui in extrema Unctione omittit *Sanctam*, & *pissimam misericordiam*, aut nomen sensus, qui inungitur: Suar. Bonac. & alii cum Dicast. de *Ext. Unct.* n. 68. Qui formam Baptismi sic proferit: *In nomine Filii, & Patris, & Spiritus Sancti*: Aversa qu. 66. f. 5. §. 8. Qui in Baptismo omittit notabilem partem cæremoniarum: Bernal. loc. cit. quia sunt mutationes accidentales notabiles. Contra vero venialiter ad summum peccare, qui latinam callens, vulgari lingua baptizat: Dicast. Qui in forma Bapt. aut Pœnit. omittit *Ego*, vel in forma Baptismi, aut Confirmationis *Amen*: Scot. Vasq. Con. Dicast. n. 130. vel in forma consecrationis *Enim*: Suar. Henr. Con. Dicast. de *Euch.* d. 2. n. 63. contra Gabr. Nugn. Vasq. putantes, esse mutationem notabilem. Veniale pariter est formam aliis verbis interrompere, vel bis dicere unum verbum, vel unam syllabam alicujus verbi sine rationabili causa: Gob. n. 41.

To-

Totam autem formam repetere, quamvis sub conditione, esset mortale: Gob. n. 328. cum communi: sicuti mortaliter etiam peccare baptizantem, absolventem, vel confirmandum plures simul, sine necessitate dicendo *Ego vos Baptizo*, &c. docent Scot. Gabr. & Con. putantes, esse mutationem notabilem contra Henric. Val. Regin. & alios, putantes, non esse notabilem, adeoque non excedere culpam venialem.

Inferes secundo, Facientem absque necessitate mutationem, de qua dubitet, sitne substantialis, an accidentalis, peccare mortaliter contra Religionem; quia sic exponit se formali periculo gravis irreverentiæ contra Auctorem Sacramentorum. Potest etiam peccare contra charitatem, si proximus exponatur periculo privationis magni boni secundum communem æstimationem: quod non verificatur, si Sacramentum, quod exponitur periculo frustrationis, sit facile iterabile, & non sit hic & nunc necessarium. Potest demum peccare etiam contra iustitiam, si scilicet ex iustitia teneatur ministrare Sacramentum, uti Parochus: v. Croix a n. 44. ad 46.

CAPUT IV.

De Causalitate, & Effectibus Sacramentorum.

VIDENDUM hic primo, Quinam sit effectus primarius omnium Sacramentorum; deinde, Qualiter, & Quando causent suum effectum primarium; demum, Quinam sit effectus secundarius?

Quæres primo, quinam sit effectus primarius omnium Sacramentorum novæ legis?

Respondeo primo, Esse gratiam habitualement, seu sanctificantem, quæ a Theologis appellatur etiam *Gratum faciens*. Constat ex Trid. sess. 7. can. 6. de *Sacram.* & ex Sacra Scriptura. Nam de Baptismo habemus Jo: 3. *Nisi quis renatus fuerit, &c.* De Confirmatione *Actor*. 8. *Per manuum impositionem dabatur Spiritus Sanctus*. De Eucharistia Jo: 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo: quod esse non potest, nisi per gratiam*. De Pœnitentia Jo: 20. *Quorum remisistis, &c.* De extrema Unctione Jacob. 5. *Oratio fidei salvabit infirmum*: De Ordine 2. ad Timoth. 2. *Ut suscites gratiam, quæ est in te per impositionem*: Et de Matrimonio ad Ephes. 5. *Sacramentum hoc magnum est*. Unde inferes, Sacramenta novæ legis non esse mera signa gratiæ dandæ a solo Deo ad illorum præsentiam, sed esse veras causas gratiæ sanctificantis: idque est de fide, ut notat Bellarm. de *effectu Sacramentorum* cap. 2.

Huic effectui gratiæ sanctificantis adnexæ sunt omnes virtutes infusæ sive theologales, sive morales, quia omnes hæ virtutes gratiam sequuntur, & comitantur ut reginam: quare Sacramentum causans gratiam causat indivisim infusionem dictarum virtutum: ita communiter Doctores ex Trid. sess. 6. c. 7. docente, homines *iustificari per susceptionem gratiæ, & donorum*.

Respondeo secundo, Quodlibet Sacramentum, præter gratiam

B 4

san-

sanctificantem, & virtutes infusas, causare gratiam, quæ dicitur Sacramentalis, consistens in speciali quodam auxilio ad consequendum finem proprium cuiusque Sacramenti ordinato: e. g. virtute Baptismi confertur auxilium ad servanda omnia præcepta, & ad digne suscipienda reliqua Sacramenta; virtute Confirmationis ad fidem constanter profitendam, gratiamque conservandam; virtute Eucharistiæ ad tentationes superandas, & gratiam augendam frequenter exercendo actus virtutum; virtute Pœnitentiæ ad detestanda peccata commissæ, & integre pro eis satisfaciendum; virtute extremæ Unctionis ad fortius resistendum Diabolo in articulo mortis; virtute Ordinis ad rectum illius usum; virtute demum Matrimonii ad fovendum mutuum amorem conjugum, & fidem matrimonialem servandam. Ita communiter Doctores post D. Th. 3. p. 1. q. 62. ar. 2.

Quæres secundo, An omnia Sacramenta novæ legis gratiam causent ex opere operato, hoc est ex institutione Christi?

Respondeo affirmative, Idque definitum esse a Trid. sess. 7. can. 8. aliter Baptismus collatus infanti a malo Ministro non causaret gratiam. Hinc inferes, quod, si aliquando detur Sacramentum, & simul adsit actus meritorius operantis; tunc, præter gratiam collatam vi Sacramenti juxta institutionem Christi, confertur etiam alia gratia ex opere operantis, correspondens scilicet actui meritorio operantis.

Quæres tertio, Quomodo Sacramenta causent gratiam, moraliter tantum, an etiam physice?

Prænotandum hic, causam physicam esse illam, quæ physico, & reali influxu suum effectum attingit; morale vero, quæ influxu non physico, & reali, sed tantum morali attingit effectum suum. Sic, si quis mander alteri homicidium, aut det consilium de homicidio, & hic vi mandati, vel consilii hominem occidat, occidens erit causa physica; mandans vero, vel consilium dans erit causa moralis homicidii. Quare omnis causa movens, sive determinans aliam ad causandum physice effectum est causa moralis illius. His prænotatis,

Respondeo, Plures, gravesque Doctores apud Pal. p. 8. n. 4. tribuere Sacramentis non solum causalitatem moralem; sed etiam physicam in gratiam, cum talis modus operandi, & Sacramentorum dignitatem extollat, & conformior sit locutioni Scripturæ, Conciliorum, & Patrum asserentium, homines Sacramentis mundari, & sanctificari, quod non videtur salvari per solum causalitatem moralem; per hanc enim Sacramenta solum essent signa excitantia Deum ad dandam gratiam: sicuti chirographus excitat debitorem ad pecuniam solvendam. Addunt, Sacramenta veteris legis fuisse causas morales gratiæ; Circumcisione enim posita ex promissione Divina remittebatur originale: atqui Sacramentis novæ legis tribui debet aliorum modus operandi, & producendi gratiam: debent igitur non solum moraliter, sed etiam physice gratiam causare. Sed his non obstantibus, probabilius esse censo, Sacramenta novæ legis solum moraliter causare gratiam: & quod causent moraliter gratiam, videtur certum; actiones enim Sacramentales sunt moraliter actiones Christi.

Christi, ut merentis nobis gratiam, cujus nomine a suis Ministris ponuntur: hinc D. Aug. tract. 5. in Jo: hanc reddit rationem; quare baptizati a scelestis hominibus, aut ab hæreticis non rebaptizentur, quia nimirum per Ministros, quantumvis malos, Christus est, qui baptizat. Actiones autem ministrorum principalis nomine factæ ipsius principalis dignitate moraliter informantur, a qua desumunt suum valorem, qui in præfenti non est, nisi vis satisfactoria, & meritoria gratiæ apud Deum, adeoque vis moraliter causativa gratiæ. Quod autem hæc sola vis causativa moraliter gratiæ de facto insit Sacramentis novæ legis, suadet, quia nulla apparet necessitas admittendi de facto in Sacramentis miraculosam hanc physicam causalitatem gratiæ ultra moralem. Nam primo, Nullum est talis miraculi firmum fundamentum in Scriptura, Conciliis, & Patribus: ex quibus solum habemus, Sacramenta esse signa practica gratiæ, gratiam continere, & causare: quod optime intelligi potest de causalitate morali. Secundo, tale miraculum neque est necessarium Sacramentorum dignitati, aut hominum utilitati. Non dignitati Sacramentorum; nam causalitas moralis est vera causalitas: sic Passio, & Mors Christi Domini vere dicitur nostram sanctitatem causare, quamvis eam non causet, nisi moraliter; & sæpe est nobilior causalitate physica, ut colligitur ex D. Aug. in Psal. 63. affirmante, mortem Christi potius tribuendam esse Judæis a Pilato petentibus ejus crucifixionem, quam Pilato, & gentibus illum crucifigentibus. Neque hominum utilitati; ad hanc enim solum facit, quod gratia per Sacramenta ipsis communicetur, & infallibiliter communicetur: & parum refert, sive physice, sive moraliter communicateur: infallibilitas autem effectus habetur, sive Sacramenta sint tantum causæ morales, sive sint etiam causæ physiciæ gratiæ. Tertio demum, Falsum est, quod, si Sacramenta essent solum morales causæ gratiæ, essent ejusdem virtutis, ac Sacramenta veteris legis, & comparanda essent chirographo, quo debitor testatur, se debitorem esse; nam Sacramenta vetera ex dictis non conferebant gratiam, sed illam conferendam significabant; & quamvis in Circumcisione gratia conferebatur, tamen non Circumcisioni, sed Fidei in Christum venturum, quam Circumcisus, vel ejus Parentes illo signo profitebantur, tribuenda erat concessio gratiæ, ac proinde ea erat non ex opere operato, sed ex opere operantis. Sacramenta vero novæ legis sunt signa practica gratiæ, eamque ex opere operato conferunt. Chirographum, quo quis se debitorem testatur, non continet debitum, sed solum illud signat: hinc debitor non ob manifestationem chirographi, sed ob obligationem, quam aliunde habet, illud solvendi, cujus obligationis signum est chirographum, debitum solvit: at Sacramenta novæ legis continent merita Christi, & gratiam: quare potius comparari possunt, ut bene notat Con. qu. 62. ar. 4. n. 131. buræ plenæ pecuniis alicui concessæ, ut sibi necessaria comparet.

Quæres quarto, Quo tempore Sacramenta gratiam causent?

Respondeo, Sacramenta consentientia in usu, & transeuntia, quæ-

qualia sunt omnia, præter Eucharistiam, quæ una est Sacramentum permanens, gratiam causare, quando materia, & forma habent perfectam significationem: e. gr. in Baptismo, quando materia, & forma habent perfectum sensum, seu cum primo verificatur, quod suscipiens Baptismum sit ablutus, & simul a Ministro abluente prolata sint verba formæ cum intentione requisita, tum ex parte Ministri, tum ex parte susipientis; tunc causatur gratia, dummodo non ponatur obex. De Eucharistia vero, quæ est Sacramentum permanens, dicendum, quod gratiam causat, cum in stomachum trajicitur, quia tunc dicitur manducari; & efficacia, seu causalitas hujus Sacramenti a Christo Domino adnexa est manducationi, ut aperte colligitur ex Evangel. pluribus in locis, & præsertim Jo. 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.*

Quæres quinto, An omnia Sacramenta possint causare primam gratiam, hoc est gratiam remissivam peccati mortalis?

Prænotandum, Ex Sacramentis, alia dici *Mortuorum*, quæ scilicet sunt per se ordinata ad justificandum peccatorem, qualia sunt Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ; alia dici *Vivorum*, quæ scilicet ex primaria sua institutione sunt ordinata ad augendam gratiam hominibus justis, qualia sunt cætera Sacramenta. Jam vero certum est, Sacramenta vivorum per se requirere in suscipiente statum gratiæ, itaut gratiam certo non causent in suscipiente, etsi attrito, si conscientiam habeat peccati mortalis: in quo casu ad recipiendum fructuose Sacramentum teneretur præmittere confessionem Sacramentalem, vel contritionem juxta dicenda inferius. Dubium nunc est, an in aliquo casu per accidens causent primam gratiam, quando scilicet quis peccati, quod revera est in anima, invincibiliter oblitus, sola præmissa attritione, aliquod ex Sacramentis vivorum suscipit? Ad quod

Respondeo affirmative, Cum communiore sententia, quam Suar. tom. 3. in 3. p. disp. 7. sect. 2. probabilior, & magis piam dicit. Ratio est, quia ex Trid. *sess. 7. can. 6.* Sacramenta conferunt gratiam non ponentibus obicem: atqui in casu adducto accedens cum sola attritione ad Eucharistiam e. gr. non poneret obicem. Probatur hæc minor: nam, sicuti peccatum non est obex gratiæ in Sacramentis mortuorum, si quis ad ea cum sola attritione accedat; ita nec in casu nostro: gratis enim assumitur, quod peccatum retractatum per attritionem non sit obex gratiæ solum in Sacramentis institutis ad delenda mortalia; in reliquis vero sit obex. Sacramenta igitur vivorum dicuntur talia, quia per se supponunt gratiam in suscipiente: hoc tamen non obstat, quominus in casu posito per accidens causent primam gratiam: sicuti econtra Sacramenta mortuorum per se causant primam gratiam; hoc tamen non obstat, quominus causent per accidens secundam gratiam, iis videlicet, qui ad illa accedunt perfecte contriti, vel qui solum venialia, vel mortalia remissa clavibus subiiciunt.

Quæres sexto, Quinam sit effectus secundarius Sacramentorum?

Respon-

Respondeo, Esse characterem, qui a tribus tantummodo Sacramentis, nimirum Baptismo, Confirmatione, & Ordine imprimitur suscipientibus, ut definitum est a Flor. in Decr. Arm. & a Trid. *sess. 7. can. 9.* Est autem character signum indelebile, seu qualitas quædam spiritualis, ac supernaturalis impressa animæ, qua Christo Duci, Principi, summoque Sacerdoti unimur, & in illius servos, milites, ac ministros ad divinum cultum deputamur, & consignamur; nam character Baptismi consignatur in servos Christi, ac domesticos Dei; Confirmationis in milites ad tuendam ejus fidem; Ordinis, in Ministros, & dispensatores mysteriorum Dei. Tale signum per se pertinet ad primam speciem qualitatis, quia est qualitas per se data ad ordinandum huminem, eumque disponendum ad fines supradictos: reductivè autem constitui potest in secunda specie qualitatis, quæ est potentia, quia per homo fit aptus, tum ad recipiendum, tum ad operandum: nam character Baptismi Baptizatus redditur aptus ad suscipienda reliqua Sacramenta, cum nemo possit valide cætera Sacramenta suscipere, nisi sit Baptizatus, ideoque Baptismus dicitur Janua Sacramentorum, & præterea redditur aptus ad ministrandum Sacramentum Matrimonii: character Confirmationis disponitur confirmatus ad reliqua Sacramenta aptius recipienda; & ministranda: character demum Ordinis redditur ordinatus aptus ad conficiendum, & ministrandum Sacramentum Eucharistiæ, & ad ministrandum Sacramentum Baptismi, Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis. Igitur character Baptismi est quædam potentia passiva relate ad omnia Sacramenta, & activa relate ad Matrimonii Sacramentum: reliqui duo Confirmationis, & Ordinis, ex nuper dictis, sunt quædam potentia activæ; & idcirco characterem reduci posse ad speciem potentia, docent Suar. Bon. Laym. Pal. Ex eo autem, quod solum supradicta tria Sacramenta characterem imprimant, inferitur, ut definit Trid. l. c. quod solum illa tria sint simpliciter irreiterabilia.

Q U Æ S T I O II.

De causa Efficiente Sacramentorum?

INQUIREMUS Primo, Quænam sit causa efficiens Sacramentorum? Secundo, Agemus de intentione: Tertio, De cæteris requisitis in Ministro ad validam, & licitam Sacramenti consecrationem.

C A P U T I.

Quænam sit Causa efficiens Sacramentorum?

DUPLEX est causa efficiens Sacramentorum, altera Sacramentum instituens, altera jam institutum ministrans. Hinc

Quæres primo, Quænam sit causa effectiva instituens?

Respondeo, Certum esse, quod Sacramenta omnia a summo Deo,

Deo, tamquam a principali auctore, instituta fuerint: cum enim solus Deus gratiæ sanctificantis auctor esse possit, solus Deus instituire potest signa, præsertim practica, gratiæ. Ita communissime Doctores cum D. Th. qu. 64. ar. 2. Hinc, quamvis Christus Dominus, qua Homo est, dicendus sit Institutor Sacramentorum, non debet tamen, qua talis, dici primarius Institutor, & Auctor Sacramentorum: nam, qua Homo, Sacramenta instituit ex potestate ipsi a Deo communicata, ob excellentiam talis Humanitatis ratione unionis Hypostaticæ cum Verbo Divino juxta illud Marc. ult. *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in Terra.* Christus igitur, qua Deus, fuit Institutor Sacramentorum ex potestate auctoritativa; qua Homo, ex potestate excellentiæ, communicata nimirum a Deo tali Humanitati ratione suæ excellentiæ.

Quæres secundo, An ea potestas instituendi Sacramenta, quam habuit Christus, qua Homo est, possit communicari a Deo alicui puræ Creaturæ?

Respondeo, Alios affirmare, alios negare, quorum opiniones conciliare videntur Con. Laym. & Pal. p. 4. num. 3. asserentes, posse quidem communicari, quamvis non cum ea perfectione, qua communicata de facto fuit Humanitati Christi, cui fuit concessa quodammodo ex debito, tum ob excellentiam Personæ, tum ob ejus opera meritoria de condigno talis potestatis. Hac perfectione communicari certe non posse, asserunt, dictam potestatem puræ Creaturæ, cui non potest talis potestas esse debita, neque ratione excellentiæ, neque ratione operum meritoriorum, cum nulla pura creatura possit de condigno mereri alieni peccati remissionem. Solum igitur asserunt, potuisse eam potestatem communicare puræ creaturæ ex liberalitate Divina, vel in præmium alicujus operis boni facti, vel faciendi.

Quæres tertio, Quænam sit causa effectiva ministrans, seu quisnam sit Minister Sacramentorum?

Respondeo, De Lege ordinaria, & Christi institutione esse solum hominem viatorem: cum enim Sacramenta instituta sint pro cursu hujus peregrinationis, & in ejus subsidium, expediens fuit, ut solus homo in hac vita degens eorum Minister deputaretur. Ita cum D. Th. qu. 64. ar. 5. tenent communiter Doctores. Hinc inferes, neque dæmones, neque Angelos, neque homines comprehensores, aut damnatos esse Ministros Sacramentorum. Quod, si aliquando constaret, Angelos Sacramentum aliquod ministrasse, credendum est, ipsis datam fuisse specialiter, & extraordinarie a Deo potestatem conficiendi, & ministrandi tale Sacramentum: dæmonibus autem nunquam credendum est hanc potestatem communicari, sed potius ex sua malitia Sacramenti ministrationem attentare. Ita D. Th. Con. Sayr. Bonac. Suar. apud Pal. p. 5. n. 1.

Quæres quarto, An quivis homo sit cujusvis Sacramenti Minister?

Respondeo negative, idque de fide esse contra Lutherum, docet Bellarm. l. 1. cap. 24. Id ipsum definitum expresse est a Trid.

Trid. pluribus in locis, & potissimum, sess. 7. ca. 16. de Sacram. Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, & omnibus Sacramentis administrandis potestatem habere, anathema sit. Quinam vero sit cujusque Sacramenti Minister, commodius suis locis explicabitur.

CAPUT II.

De intentione requisita in Ministro ad validam, & licitam Sacramenti confessionem.

INTENTIO est Actus voluntatis, quo quis intendit aliquem finem, seu quo quis se determinat ad aliquid faciendum. Multipliciter dividitur: Primo in actualem, virtutalem, habitualem, & interpretativam. Actualis est, qua quis actu aliquid intendit, seu vult aliquid facere. Virtualis est, quæ promanat ab actuali prius habita, nec retractata, & moraliter perseverante in aliquo opere, seu in aliqua serie actionum inchoata vi illius intentionis actu aliquando habita: ut si Confessarius distractus absolvat vi voluntatis, qua ad confessionem excipiendam accessit, vel si Parochus distractus baptizet, sed ex voluntate baptizandi, prius habita, vi cujus accessit ad Ecclesiam, & successive præparavit, ac peregit omnia necessaria ad validam, & licitam Baptismi administrationem: in tali enim continuata successive serie actionum ordinarum ad Baptismi collationem moraliter perseverat illa intentio prius habita tanquam in sua virtute, & effectu. Habitualis est intentio aliquando habita, & nunquam retractata. Interpretativa est, quæ nec est actu, nec nunquam fuit: animus tamen operantis est ita dispositus, ut eam haberet, si de ea cogitaret. Dividitur secundo, In absolutam, & conditionatam. Absoluta est, qua quis intendit aliquid independentem a quocumque eventu: conditionata, qua quis aliquid vult dependentem ab aliqua conditione. Dividitur tertio, In directam, & indirectam. Directa est, qua quis vult aliquem effectum in se ipso: indirecta, qua quis vult effectum in causa: sic, si quis inebrietur prævidens, se in ebrietate commissurum homicidium, dicitur directe velle ebrietatem, indirecte homicidium. His positis, Dico primo: Ad valorem Sacramenti non sufficit ex parte Ministri intentio ponendi res, & verba ex joco, neque etiam intentio ponendi ea serio, sed pure materialiter; sed necessario requiritur intentio ponendi ea, ut Sacramentalia. Prima pars est contra Luth. Calv. & alios asserentes, sufficere intentionem ponendi quomodocumque res, & verba, dummodo adsit in suscipiente fides: est tamen de fide partim ex Flor. in Decr. Eug. IV. ad Arm. & ex Trid. sess. 7. can. 15. requirente ad valorem Sacramenti intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; partim ex decreto Leonis X. damnantis hunc 12. Lutheri articulum. Si Confessus non esset contritus, aut Sacerdos non serio, sed joco absolveret, si tamen credat se absolutum, verissime est absolutus. Quod autem dicitur de absolvente, valet de conficiente quodvis aliud Sacramentum. Altera pars est contra

Catharinum, Scribonium, & alios putantes, sufficere intentionem ponendi actiones mere materialiter. Hanc opinionem communiter rejiciunt Doctores, adeout Lug. d. 8. n. 15. dicat, parum distare ab errore Hæreticorum; & Vasq. disp. 538. n. 34. putet, esse expresse damnatam: & oppositum esse ab Ecclesia definitum, saltem certissimum esse, ait Croix n. 54. postquam ab Alexandro VIII. die 7. Dec. 1690. damnata fuit hæc 28. prop. *Valet Baptismus collatus a Ministro. qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, intus vero in corde suo apud se resolvit, non intendo, quod facit Ecclesia.* Et idcirco Trid. sess. 14. c. 6. de Pœnit. in Sacerdote absolvente requirit animum, non solum serio agendi, sed etiam vere absolvendi. Ratio autem generalis pro omnibus Sacramentis est voluntas Christi Sacramentorum Institutoris, qui juxta Apost. 1. ad Cor. 3. Voluit, suos Ministros esse, non pure nuntios, seu meros executores, sed *Dispensatores mysteriorum Dei*, ad quos spectat humano modo agere hic & nunc quidem ad suum arbitrium, sed accommodate ad voluntatem Principalis, cujus vices gerunt: v. Croix loc. sup. cit.

Opponunt: Primo, Historias tum de duobus pueris inter jocum baptizantibus (& quidem valide, ut declaravit Patriarcha Alexandrinus, & Ecclesia Constantinopolitana), tum de S. Genesio, qui, dum mimum in scena ageret, ut placeret aliis, fecit, se baptizari, & statim martyrii coronam adeptus est: Secundo, Minus consonum esse Misericordiae Divinae, quod unice propter culpam Ministri nolentis e. g. baptizare, homines damnentur: Tertio, Contractus humanos esse validos, etiamsi desit in contrahentibus intentio contrahendi, dummodo ponatur quicquid externe requiritur ad valorem contractus: ergo, &c.

Respondeo: Ad primum, in illis pueris fuisse seriam intentionem faciendi verum Sacramentum per hoc, quod fuerit seria voluntas æmulandi totum id, quod faciebant adulti baptizantes: quod non est novum in pueris. Quoad S. Genesium, dico, vel in eo non defuisse sufficientem intentionem pro Sacramento; vel, si defuit, illum justificatum fuisse per contritionem, vel per Martyrium subsequens. Ad secundum Alens. Dur. Gabr. & alii apud Avers. q. 64. s. 3. respondent, Christum Dominum in ejusmodi casibus supplere effectum gratiæ deficientis ex culpa Ministri: Suar. tamen recte docet, hanc supplementationem non fundari in ulla promissione Divina, & carere omni ratione probabili. Dicendum igitur est, tales homines damnari, non propter culpam Ministri, sed propter propriam, vel originalem, vel actualem antea contractam, & non remissam. Quod autem in tali casu non remittatur, non est ex defectu bonitatis in Deo, qui dat media, sed occasionaliter est ex malitia Ministri, quam Deus impedire non tenetur; imo nec potest, salva lege ordinariæ Providentiæ. Ad tertium, Primo, nego assumptum juxta dicta in de Contract. Secundo, Etiam dato, quod ad contractus inter homines, qui non possunt cognoscere intentiones internas, non requireretur intentio interna, non inde sequitur, quod non requiratur talis intentio in Ministro Sacramentorum, ad

ad hoc ut valeat quasi contractus Dei cum ipso; Deus enim, utpote intuens cor hominis, & potuit, & voluit alligare effectum gratiæ, & validitatem Sacramentorum internæ intentioni Ministri.

Dico secundo: Intentio indirecta, seu in causa non sufficit ad conficiendum Sacramentum: e. g. si quis prævidens, se in somno, vel ebrietate baptizaturum aliquem, se inebriet, vel somno dedat, etiam eo consilio, ut alium baptizet, invalidus est Baptismus. Ita communiter Doctores; idque extra controversiam esse, ait Vasq. disp. 138. n. 68. Ratio est, quia, nec talis confessio Sacramenti dici potest actio humana, cum non sit facta libere, seu ex deliberatione rationis; nec talis prolatio verborum est locutio humana, utpote non manifestativa mentis, sive judicii præsentis, cum in tali statu non sit usus humanus mentis, sive rationis. Adde, quod talis actus non sufficit ad contractum, & commercium humanum: multo minus igitur fatis erit ad actum Ministri, quem Christus voluit esse fidelem dispensatorem mysteriorum Dei: quique attendere debet, ut ponatur debita materia, & bene exprimat formam. In solo matrimonio per procuratorem celebrato potest principalis etiam dormiens, aut ebrius valide contrahere, quia etiam in tali statu vi mandati præcedentis moraliter virtualiter influit in voluntatem procuratoris.

Dico tertio: Nec sufficit in Ministro intentio, sive habitualis, sive interpretativa. Ratio est, quia intentio Ministri debet esse causa actionis, qua ponitur Sacramentum; ex vi enim illius debet positio Sacramenti esse actio humana Ministri agentis nomine Christi, & prudenter dispensantis mysterium Dei: intentio autem, sive habitualis, sive interpretativa, cum neque in se, neque in aliqua sua virtute existat tunc, cum ponitur Sacramentum, non potest ullo modo esse causa actionis, qua ponitur Sacramentum.

Dico quarto: Quamvis in Ministro sit sufficientissima intentio actualis, ea tamen non est necessaria, sed sufficit virtualis. Ita communissime omnes, ait Suar. d. 13. s. 3. Lugo d. 8. n. 90. Herincx d. 3. n. 32. Ratio est, Primo, quia hæc sufficit ad vota, ad orationem, ad contractus: ergo similiter sufficiens erit ad conficienda Sacramenta: Secundo, quia, si non sufficeret intentio virtualis, confessio Sacramentorum esset exposita perpetuis dubiis, & scrupulis: est enim supra moralem potestatem hominis semper habere intentionem formalem actualem, cum sæpe nobis invitis sese ingerant distractiones illam impediens: hinc possemus merito semper dubitare de valore Sacramenti; de quo, cum non dubitent Ecclesia, & Doctores, dummodo Sacramentum sit positum cum intentione virtuali, est moraliter certum, hanc sufficere: Tertio a priori, quia intentio virtualis est sufficienter causa actionis, qua ponitur Sacramentum: est enim quædam virtus prioris intentionis imperans, & dirigens executionem ejusdem objecti: ergo, &c.

Ex dictis inferens, eum, qui de more ponit actiones requisitas ad Sacramentum, non posse prudenter dubitare de intentione

requisita, nisi hanc positive excludat: quia sic vult facere, quod alias solet, & quod faciunt similes Ministri, quod sufficit, ut notat Gammach, & Abelly. Præterea in tali casu Minister jam exercite cognoscit, illas actiones esse sacras, & ordinatas ad certos fines: ergo exercite intendit eas, ut tales, & ad tales fines, quod sufficere docet Vasq. Hinc Maur. q. 78. n. 5. recte infert, Ministros Sacramentorum, nisi studiose omiserint intentionem faciendi Sacramentum, vel habuerint intentionem oppositam, inepte dubitare, an habuerint intentionem sufficientem ad valorem Sacramenti. Addit Bellar. opus non esse, expresse, & formaliter dicere ore, aut corde, *Intendo hoc facere*, &c. (hæc siquidem scrupulosa reflexiones potius devotionem impediunt, animumque perturbant, ut notat Herincx d. 3. n. 28.) sed tantum requiri, ut homo sit præsens animo, & attente faciat, quod facit; ista enim dicuntur intentio in actu exercito, ut loquuntur Cajet. & Less. hic q. 64. a. 8. dub. 2.

Dico quinto: Valide; & si adsit iusta causa, etiam licite conficitur a Ministro Sacramentum cum intentione conditionata de præterito, vel de præsentis jam purificata: illicite, & invalide semper conficitur cum intentione conditionata de futuro (uno excepto Matrimonio). Prima pars patet ex praxi Ecclesiæ: sæpe enim baptizatur infans, si non est baptizatus, si est capax, &c. Dixi licite etiam confici a Ministro Sacramentum cum tali intentione conditionata, *Si adsit iusta causa*; nam sine iusta causa illicite administratur: & sane veniale peccatum esset explicite addere aliquam ex conditionibus intrinsicis Sacramento, ut sunt omnia illa, quæ requiruntur ad valorem Sacramenti, tam ex parte conferentis, quam ex parte suscipientis, quæ conditiones de se imbibantur in ipsa intentione conficiendi Sacramentum. Tales sunt hæ conditiones, *Si ipse conficiens Eucharistiam potestatem habeat*, *Si suscipiens Sacramentum sit capax*, &c. ita Croix n. 78. At, si conditiones sint Sacramento extrinsecæ, sine quibus scilicet haberi potest Sacramentum, ut *Si Petrus ivit Romam*, *Si Paulus dormit*, &c. semper grave peccatum erit sub iis Sacramenta conficere; maxime, si sint occultæ; tum quia Christus Dominus noluit, Sacramenta conferri sub conditionibus impertinentibus, tum quia, quando sunt occultæ, exponitur Sacramentum periculo nullitatis, casu quo non adesset conditio, sub qua conficitur Sacramentum: ita Suar. Henr. Bonac. & Pal. p. 5. n. 7. Altera pars probatur: quia, si baptismus conferatur e. g. sub hac conditione, *Si cras pluet*, talis baptismus neque potest esse validus, quando ponitur materia, & forma ex defectu intentionis in Ministro non intendente tunc baptismum, sed solum, quando purificabitur conditio; neque potest esse validus, quando purificabitur conditio, quia tunc deest materia, & forma Sacramenti: ergo est simpliciter invalidus. Non est igitur in potestate Ministri Sacramenti valorem, & effectum suspendere, illumque a materia, & forma ex sua voluntate dividere. Excipe matrimonium, quod, cum sequatur naturam, & leges contractus, valide, & licite celebrari potest sub conditione de futuro, e. g. *Si Papa dispensaverit tm impedimen-*

mento, *Si Pater consenserit*, &c. Notandum tamen, quod in tali casu non suspenditur, neque sejungitur effectus Sacramenti ab ejus materia, & forma: nam materia, & forma Sacramenti matrimonii non habetur, nisi in contractu absoluto; conditionatus autem contractus non transit in absolutum, nisi purificata conditione: contractus igitur matrimonialis, quousque est conditionatus, non est simpliciter materia, & forma Sacramenti, quæ solum habentur, purificata conditione, quia tunc contractus evadit absolutus.

Quæres primo, Si Minister habeat simul intentiones contrarias, quænam debeat prævalere? e. g. Si velit facere, quod Christus instituit; nolit tamen facere, quod intendit Ecclesia Romana?

Respondeo, Prævalere illam, quæ est magis absoluta, seu quæ cognita earum impossibilitate, remaneret irrevocata, altera revocata: utra vero sit talis, erui debet ex dispositione Ministri, si magis sit affectus circa unam, quam circa alteram. Quod, si de hoc dubitetur, dubius erit valor Sacramenti. Sic, si hæreticus velit baptizare, & nolit se conformare Ecclesiæ Romanæ, quia putat, eam errare: ita tamen, ut, si sciret, Ecclesiam Romanam non errare, adhuc veller Sacramentum conficere, & revocaret intentionem non conformandi se Ecclesiæ Romanæ; voluntas faciendi Sacramentum prævalet voluntati non faciendi, quod intendit Ecclesia Romana: & quia ex communiter contingentibus id præsumitur rationabiliter de hæreticis baptizantibus, dummodo servant materiam, & formam institutam a Christo Domino, idcirco baptismus collatus ab hæretico reputatur validus. Contra vero, si constaret, aliquem ita conferre baptismum sub dictis intentionibus contrariis, ut, si sciret, Ecclesiam Romanam non errare, adhuc nollet huic se conformare; tunc dicenda esset prævalens intentio non conformandi se Ecclesiæ Romanæ, seu intentio non faciendi Sacramentum.

Quæres secundo, An intentio Ministri debeat esse determinata ad certam materiam, & personam?

Respondeo affirmative cum Lug. d. 8. n. 111. quia intendere debet præsens Sacramentum, quod constet sua e. g. ablutione: actio enim procedens ex intentione debet cadere supra id, in quod fertur intentio: hinc debet intendere conferre Sacramentum personæ præsentis, cui applicat illam actionem: ideoque, si quis abluet Cajum, & intenderet baptizare Titium, quem non abluit, invalide baptizaret, & mentiretur, si abluens Cajum intra se diceret, *Volo baptizare Titium*, Similiter, si Sacerdos veller consecrare alteram tantum ex hostiis sibi præsentibus, eam non determinans: si Confessarius veller absolvere alterum tantum ex poenitentibus sibi jam confessis, illum pariter non determinans, neutra hostia consecraretur, neuter poenitens absolveretur: v. Croix n. 61. ubi advertit, non expedire, quod Sacerdos restringat intentionem ad talem in individuo hostiam, quam ipse apposuerit, vel ad talem in individuo personam; sed potius dirigendam esse intentionem ad personam, & ad materiam præsentem, & sibi moraliter approximata.

Quæres tertio, An error Ministri circa personam suscipientem Sacramentum obster illius valori?

Respondeo negative, per se loquendo, excepto matrimonio. Ita communiter omnes cum Vasq. d. 138. c. 7. Ratio est, quia natura communis Sacramentorum non exigit, ut Minister debeat restringere suam intentionem ad hunc, vel illum, cum factis sit, quod intentionem dirigat ad petentem, sive sit Cajus, sive sit Titius, cum id parum referat ad finem Sacramenti, ut ait Sanch. de Matr. disp. 18. n. 12. Hinc valide baptizans puerum, licet per errorem putes, esse puellam: valide absolvis virum, licet putes, esse mulierem, quia scilicet intendis baptizare, vel absolvere personam tibi præsentem. Contra vero contrahens matrimonium determinate intendit hanc personam, quia natura matrimonii est, ut inducat obligationem ad semper vivendum cum hac persona, & ad simul educandas hujus personæ proles: hinc error circa personam est error circa substantiam contractus, ipsum invalidans, juxta dicenda in de Matrim. Dixi, *Per se loquendo*; nam, si Minister expresse non intenderet e. g. absolvere, si is, qui absolvitur, non esset Titius; si revera ille non est Titius, invalida est absolutio: e contra, si contrahens matrimonium vellet contrahere cum muliere præsentem, sive sit Caja, sive Berta, validum esset matrimonium, etiamsi erraret in persona: sed hæc essent per accidens, & præter naturam talium Sacramentorum: v. Croix n. 68.

Quæres quarto, An error Ministri circa formam invalidet Sacramentum?

Respondeo primo, Si error Ministri exterius manifestetur in ipsa forma, & sit talis, ut corrumpat verum sensum formæ, nullum est Sacramentum, quia in tali casu haberetur mutatio substantialis formæ. Exemplum sit in Ariano exprimente in forma baptismi suam hæresim, & baptizante *In nomine Patris Dei, Filii creature, &c.* Quod, si error externe expressus non corrumpat legitimum sensum formæ, stare poterit validitas Sacramenti sub tali errore, utut exterius expresso. Exemplum sit in Ministro baptisismi putante, expressionem pronomini Ego in forma æque esse necessariam, ac expressionem Personarum Trinitatis: talis error, etiamsi exprimeretur in forma, cum non corrumpat ejusdem verum sensum, non obstatet valori baptismi: ita Pal. p. 3. n. 6.

Respondeo secundo, Si error Ministri non manifestetur exterius in ipsa administratione Sacramenti, sed tantum retineatur in corde, etiamsi sit contrarius vero sensui formæ, non invalidat Sacramentum, dummodo Minister intendat facere, quod Christus instituit. Exemplum sit in eodem Ariano credente, Verbum Divinum esse Creaturam, sed talem errorem nullatenus exprimente in forma, adeoque baptizante sub forma consueta *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* In tali casu valide, per se loquendo, baptizat Arianus, si intendat facere, quod Christus instituit; nam error ille privatus interior tantum conceptus neque mutat formam, neque impedit debitam intentionem. Non mutat formam, sive ejus sensum; quia hæc non ex privato cujusque

que arbitrio; sed ex communi usu, hominumque impositione pendet: cum igitur voces *Filii, & Spiritus Sancti* in administratione baptismi ex communi usu, hominumque impositione supponant pro Filio, & Spiritu S., eandem singularem naturam cum Patre habentibus; non poterit privatus error talem impositionem mutare. Neque obstat, voces esse signa conceptuum, & cum in casu, de quo loquimur, illæ voces significant conceptum falsum Ministri, sequitur, quod habeatur mutatio in significatione. Nam non sunt signa conceptus falsi ex hominum impositione, quamvis a proferente hic & nunc usurpentur ad significandum conceptum falsum; sed ex impositione hominum sunt signa conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debet: ita Pal. p. 3. n. 6. Adde, quod in casu, licet Minister habeat falsum conceptum clarum, & explicitum Filii; habet tamen verum etiam conceptum Filii, sed implicitum, & confusum posito, quod intendat facere, quod Christus instituit: v. Croix n. 63. Et hinc est, quod privatus error internus Ministri neque impedit debitam intentionem; nam illa intentio generalis faciendi, quod Christus instituit, est prævalens, absoluta, & efficax, cum hæreticus non habeat voluntatem administrandi Sacramentum secundum suum particularem conceptum, nisi ex suppositione, quod verus sit, & Christi institutioni conformis: ita Suar., Con., Laym., & Pal. n. 8., & colligitur ex Trid. sess. 7. can. 4. de Bapt. *Si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit.*

CAPUT III.

De ceteris requisitis ex parte Ministri ad validam, & licitam Sacramenti consecrationem.

GENERALITER loquendo (uno excepto matrimonio, quod sequitur leges contractus) saltem ad licitam Sacramenti administrationem, requiritur in Ministro jurisdictionis, sive ordinaria, sive delegata; cum proprium sit Pastoris Sacramentorum pabula ovibus dispensare. Dixi *Saltem ad licitam, &c.*; nam in Sacramento poenitentiae requiritur etiam ad validam ejus administrationem, cum absolutio Sacramentalis sit ex divina institutione actus judicialis, & invalida sint acta Judicis, si jurisdictionem non habeat.

Hinc requiritur primo, Ut præter potestatem derivatam a Christo Domino, habeat etiam ab Ecclesia facultatem administrandi Sacramentum. Hinc graviter peccat Episcopus Ordines conferens etiam subdito proprio, sed in aliena Diocesi sine illius Episcopi facultate: peccat simplex Sacerdos conferens alienis ovibus propria auctoritate Sacramenta: peccat laicus baptizans extra necessitatem: peccant omnes, qui per censuras, vel per statuta Ecclesiæ privati sunt jure, vel usu administrandi Sacramenta, si illa administrent.

Requiritur secundo, Ut servet in Sacramentorum administratione ritum ab Ecclesia, vel universali consuetudine præscriptum; aliter peccabit graviter, vel leviter juxta materiam.

Requiritur tertio, Per se loquendo, ad cujuscumque Sacramenti licitam administrationem status gratiæ in Ministro, itaut mortaliter peccet, quicumque Sacramentum in peccato mortaliter conficit, sive sit specialiter ordinatus, sive non ad talis Sacramenti confessionem: ita Croix n. 91. cum D. Th. q. 64. a. 6., Catech. Rom., Nav., Dur., Ang., Hurt., Bas., Pont., Vasq., Lug., Pal., & aliis, Primo contra nonnullos ap. Moyam t. 1. t. 4. q. 1. §. 1. dicentes, probabile esse, quod non sit mortale a quocumque Sacramentum conficiatur, quæ sententia improbabilis reputatur a Ledesm., Turr., Leand., Dian. Secundo contr. Cajet., Suar., Val., Con., Bonac., Præp., Sanch., Tann., Averf., Escob., & plures alios docentes, esse mortale, si Minister Sacramentum conficiens in peccato sit specialiter ad id ordinatus: in alio vero, qui ad hoc ordinatus non est, esse veniale. Tertio contra alios, quid dicunt, fore veniale tantum, etiam in specialiter ordinato ad Sacramenti confessionem, si illud non conficiat solemniter. Quarto demum contra aliquos Scotistas, & Canonistas docentes, nullum peccatum esse, si Minister nec sit specialiter ad id ordinatus, nec faciat solemniter, ut esset laicus privatim baptizans.

Porro nostra assertio probatur: Primo, Auctoritate Sanctorum Patrum apud Suar. disp. 16. sect. 3., qui absolute id asserunt de Ministro indigno, non distinguentes inter ordinatum, & non ordinatum, inter solemniter, & non solemniter ministrantem: & quamvis tantum in genere dicant, peccari; ex materiæ tamen gravitate satis innuunt peccari mortaliter. Probatur secundo ratione intrinseca, quia Minister Sacramenti ex dictis quæst. præced. agit nomine Christi, cujus principaliter est actio illa, qua Sacramentum conficitur, & insuper immediate per propriam actionem influit in Sacramentum, & consequenter cooperatur Deo in sanctificationem animarum: videtur autem gravis irreverentia erga res Sacras, & Deum ipsum hæc agere in statu divinæ inimicitiae, quia sic Minister se pessime deformat a dignitate rei, quam peragit, & a sanctitate illius, cui cooperatur.

Dixi, Per se loquendo; nam, si adsit necessitas absolvendi e. g. moribundum, nullum peccatum est, ut habet D. Th. cum communi, teste Dicast., nam jus divinum, & charitas magis obligat ad succurrendum proximo in necessitate spirituali, quam ad attendendam reverentiam Sacramenti, contra quam non agitur in ea necessitate. Sicuti ex Dicast., quamvis, per se loquendo, irreverenter se gereret famulus erga Dominum, si testis capite ante illum transiret; attamen, si filium Domini submergendum videret, nisi testis capite ad eum e naufragio eripendum procurreret, nullam in Dominum irreverentiam committeret, sed potius culpandus esset, si non ita faceret. Addit Moyas, idem dicendum esse, si Confessarius non possit se tam cito disponere ad contritionem, & absolutionem differendo incurreret

gravem notam, vel infamiam; hæc enim necessitas etiam videretur eum excusare.

Ex dictis infero, peccare mortaliter I. Baptizantem in mortali, etiam si sit laicus: II. Sacerdotem consecrantem in mortali; quod, si in mortali etiam communicet, est aliud specie peccatum, quod evitaret, si ante communionem contritionem eliceret, & tunc in confessione sufficeret dicere *Consecravi in mortali*; in priori tamen casu deberet dicere *Consecravi*, & *communi- cavi*, vel uno verbo *Celebravi in mortali*. Quod, si post consecrationem incidere in mortale, & in eo sibi ipsi daret communionem, committeret peccatum specie diversum ab eo, cui communicatio daretur ab altero, quia est diversa malitia indigne suscipere, & indigne ministrare Eucharistiam: Lug., Averf., Dicast. apud Croix n. 93., quare consecrans, & postea seipsum communicans quadruplicem diversam malitiam contrahit, quia nimirum Eucharistiam in mortali: Primo conficit: Secundo ministrat: Tertio ministrat indignus: Quarto suscipit indignus. Probabile tamen est, secundam malitiam, quia indignus ministrat, non esse mortalem: v. Croix n. 94. III. Confessarium in mortali absolventem. An autem toties, quoties absolvit, etiam si continue confessiones audiat, dicatur in de Pœnit. IV. Episcopum consecrantem alium Episcopum, vel conferentem Ordines minores in mortali, supposito, quod tam Episcopatus, quam Minores Ordines sint Sacramentum, ut multi de Episcopatu, & communis sententia de Minoribus Ordinibus docet. V. Contrahentem matrimonium in mortali, non solum, prout est suscipiens, sed etiam prout est ministrans Sacramentum, juxta dicenda in de Matrim.

Infero præterea, Ministrum Ecclesiæ non peccare mortaliter, si in mortali obeat quascumque alias functiones sacras, etiam si sint exercitium alicujus Ordinis (dummodo non sint actiones, quibus conficiatur aliquod Sacramentum) ut sunt consecratio Chrismatis, Calicis, &c. facta ab Episcopo, vel collatio primæ tonsuræ, vel solemnitis benedictio nuptiarum facta a Sacerdote, & similia: Henr., Sot., Suar., Val., Con., Bonac., Vasq., Laym., apud Pal. p. 6. n. 2., qui hanc sententiam probabiliorē existimat; quia, neque ex muneris sanctitate, & dignitate, neque ex deputatione ad illius exercitium videtur colligi, gravem irreverentiam esse ea exerceri in peccato mortali. Peccant tamen venialiter, qui in mortali obeunt munia Sacro Ordini adnexa: ita Lugo contra Vasq., quia videtur esse aliqua irreverentia in statu peccati mortalis exercere ea, quæ specialiter requirunt Ordinem Sacrum. Hinc non nisi venialiter peccat Episcopus in mortali solemniter benedicens populum, vel Sacerdos solemniter benedicens nuptias, vel Diaconus, aut Subdiaconus solemniter exercens proprium Ordinem. Quod, si functiones non sint adnexæ Ordini Sacro, ut est assistentia Parochi, vel alterius Sacerdotis de licentia Parochi ad matrimonium, ministratio ampullarum in Missa solemnifacit ab Acolyto, exercitium non solemne Diaconatus, vel Subdiaconatus, &c., Bernal, & alii docent, nullum peccatum committi: Averf. tamen dicit, committi veniale: v. Croix n. 99.

Quæres primo, An in administratione Sacramentorum licite Minister utatur sententia tantum probabili?

Respondeo, Moraliter peccare, qui in conficiendo Sacramento sequitur sententiam tantum probabilem de ejus valore, relicta tutiore. Est certum ex propof. prima proscripta ab Inn. XI. quæ sic habet: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi: hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis.* Ratio est, quia exponitur Sacramentum periculo nullitatis: unde, sicuti gavis irreverentia est contra Sacramentum, adeoque peccatum contra Religionem Sacramentum frustrare, seu nulliter conficere; ita exponere se periculo nulliter faciendi Sacramentum: in moralibus enim facere, & exponere se periculo faciendi idem censetur. Ex qua ratione generali pro omnibus Sacramentis sequitur, peccare mortaliter Ministrum, etiam si Sacramentum administrandum non sit necessarium ad salutem. Potest etiam tale peccatum esse mortale contra charitatem, quia sic conferens Sacramentum exponit fuscipientem periculo carenti fructu Sacramenti. Demum potest esse mortale contra iustitiam, si scilicet Minister teneatur, aut gerat vices illius, qui tenetur ex officio, vel contractu Sacramentum ministrare, quia tunc in se suscipit obligationem illius. Imo Jo: Sanch. Rhod. & alii putant, contra Dicast. quemcumque Ministrum utentem probabilibus, ommissis certis, peccare contra iustitiam, quia hoc ipso, quod ministrare vult, tacite se obligat ad sic ministrandum, ut res exigit, & pro jure suo sibi ministrari vult suscipiens, qui omnino vult, sibi adhiberi certa, petiturus ab alio, si sciret, ab hoc adhiberi tantum probabilia ommissis certis. Dixi, Ministrum peccare mortaliter, si sequatur sententiam probabilem *De valore Sacramenti*, relicta tutiore; nam, si sequatur sententiam probabilem, non de valore, sed solum de modo ministrandi, non peccat: ita cum communi Card. & Gorm. apud Croix n. 121.

Ex dictis sequitur primo, peccare graviter etiam fuscipientem, si sequatur opinionem tantum probabilem de valore Sacramenti pendentem ab ipso relicta tutiore, cum sic etiam ipse exponat Sacramentum periculo nullitatis; &, quamvis Decretum Inn. XI. expresse loquatur de solo conferente; tamen idem est de fuscipiente: ita Card. Gorm. alique communiter contra Vasq. Dian. & Hozel. Hinc, quamvis non sit formaliter damnatum, quod fuscipiens licite sequatur opinionem probabilem relicta tutiore, dici tamen debet virtualiter damnatum, cum legitime inferatur ex propositione damnata: Croix n. 105.

Sequitur secundo, graviter peccare, qui in conferendis, vel fuscipiendis Sacramentis adhibet extra necessitatem materiam, vel formam dubiam, vel tantum probabilem, seu dubie, aut probabiliter tantum validam. Dixi *Extra necessitatem*; nam in necessitate, quando scilicet Sacramentum conferri, & suscipi debet, nec potest praticari opinio tutior, quia necessitas non subditur legi: sic si Judæus moribundus baptismum peteret, nec

adeffet alia aqua, nisi tantum rosacea, quæ est materia dubia, posses, imo deberes in ea baptizare, saltem sub conditione, quia in tali casu non libere omnino omitteretur materia tutior, sed ea haberi non posset; & necessitas illa, ac periculum æternæ damnationis illius hominis faceret, ut non esset irreverentia exponere Sacramentum periculo nullitatis: Card. & alii communiter. Addit Schild. *de Consc.* t. 6. n. 2. quod, quando adest magna causa conferendi Sacramentum, quia v. g. agit de peccatore justificando, qui alia vice non facile redibit ad confessionem, nec sinet, se adduci ad renovandam præparationem, possit absolvi sub conditione, *Si est dispositus*, quamvis dubitetur de valore absolutionis, quia talis spes gratiæ per Sacramentum causandæ videtur prævalere obligationi non conferendi Sacramentum cum periculo nullitatis. Idem innuere videtur Arriaga d. 20. n. 1. dicens, excusare fortasse etiam utilitatem, cui in tali casu videtur esse conjuncta etiam quædam necessitas.

Sequitur tertio, tam conferentem, quam fuscipientem Sacramentum licite sequi opinionem moraliter certam, ommissa tutiore de valore Sacramenti. Ratio est, quia moralis certitudo excludit omne prudens dubium de nullitate Sacramenti: hinc licite Fideles cum sola attritione supernaturali accedunt ad fuscipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, quamvis tutior sit sententia docens, requiri contritionem. Et hinc ulterius sequitur, quod liceat operari secundum sententiam probabilem etiam, quando agitur de valore Sacramenti, quando aliunde advenit practica certitudo, quod Ecclesia suppleat, aut dispense in aliquo ad valorem Sacramenti requisito: quod præcipue contingit in Sacramentis Pœnitentiæ, & Matrimonii. Hinc

Fit primo, quod, quando habetur error communis de jurisdictione, seu potestate alicujus, sive ordinaria, sive delegata ad aliquid faciendum; tunc, si adsit titulus coloratus, seu putativus: v. g. si ad tale munus destinatus aliquis sit a legitimo Superiore, quamvis ob latens aliquod vitium jurisdictione, aut potestate illa careat; tunc certum est, quod Ecclesia, si possit, suppleat, vel dispense. Patet ex cap. *Infamis*, caus. 3. q. 7. & l. *Barbarius*, ff. *de officio Prætoris*. Et ita communissime Doctores cum Sanch. *de Matr.* l. 3. d. 22. estque nunc certa omnium Theologorum sententia, inquit Spor. *de Pœnit.* n. 114. quia ita postulat officium supremi Principis, & utilitas communis ad vitanda gravia incommoda, & inconvenientia. Neque in tali casu requiritur bona fides, aut error in eo, qui ponit actum, neque in illo, circa quem ponitur actus, ut docent Sanch. Bonac. Pal. contra Bald. Tirac. Lop. & alios, quia jura ex motivo utilitatis publicæ ita disponunt in errore communitatis, & non ob errorem hujus, vel illius hominis. Peccat tamen secundum omnes, qui ita usurpat jurisdictionem, quam scit, se antecederet non habere, cum id sit ab Ecclesia prohibitum: Croix num. 114. Quod si adsit error communis, sed desit titulus coloratus, ut si quis communiter putetur esse verus Parochus, sed in Parochiam ingressus sit sine titulo, & auctoritate legitimi Superioris, sit tamen in possessione sui officii, seu putatæ jurisdictionis, adhuc

docent Jo: Sanch. Pont. Schil. & alii duodecim cum Dian. p. 2. tr. 16. ref. 43. Ecclesiam supplere, quia hic etiam militat ratio boni communis. Contradiciunt tamen Suar. Fagund. Less. Regin. Con. Bonac. Sanch. Card. & alii, quia jura, quando id statuunt, semper faciunt mentionem auctoritatis Superioris, quæ intervenire debuerit. Pal. Tamb. & alii utramque sententiam dicunt esse probabilem. Secunda ut communior, ita etiam est probabilior: v. Croix n. 115.

Fit secundo, quod, præscindendo ab errore communi cum titulo colorato, quando habetur opinio probabilis e. g. pro jurisdictione, vel absentia impeditenti, tunc etiam Ecclesia supplet, vel dispensat, si possit. Et hoc in praxi tutum, & moraliter certum esse, dicunt Sanch. Verric. Dicast. Tamb. Card. Ills. Spor. & Gob. Ratio est, quia hæc est sententia communissima, ut ait Croix n. 117. idque scit Ecclesia: si ergo non improbet, cum facile posset, ideoque deberet; jam certum est, in hoc casu dari jurisdictionem, si forte desit, vel dispensari in impedimento, si forte hoc adsit: v. Croix n. ibid. & 118.

Fit tertio, quod, quamvis agatur de valore Sacramenti, neque sit casus absolutæ necessitatis, neque Ecclesia possit supplere, aut dispensare; nihilominus licitum est operari secundum sententiam probabilem, si aliquin administratio, aut susceptio Sacramentorum fieret obnoxia nimis scrupulis, aut difficultatibus; ita multi Doctores cum Ills. Ratio est, quia certum est, Christum Dominum non ita instituisse Sacramenta, ut voluerit eorum administrationem, ac susceptionem esse moraliter impossibilem, & odiosam fidelibus ministraturis, aut suscepturis: ergo certum est, quod administratio, aut susceptio Sacramentorum obnoxia nimis scrupulis, & difficultatibus non sit secundum institutionem Christi: ergo, si non sit alius modus vitandi talem administrationem, aut susceptionem, nisi operando secundum sententiam tantum probabilem, licitum erit secundum hanc operari: aliter non posset baptizari infans, quem Parentes dicunt, non esse baptizatum, quia tale testimonium, cum sit fallibile, non facit, nisi probabilitatem: item absolvi non posset, qui putatur probabiliter dispositus; imo vix ullus unquam absolvi posset extra mortis articulum, ut notat Carden. quia vix unquam habere possumus certitudinem de dispositione poenitentis.

Quæres secundo, Quandonam, & quomodo Minister reiterare debeat Sacramentum?

Respondeo, Quando adest prudens dubium de valore Sacramenti, sive sit dubium juris, sive facti, reiterandum esse sub conditione, maxime Sacramentum Baptismi, & Ordinis Sacerdotalis, ex quorum nullitate multa, & gravia sequerentur incommoda: & si sæpius occurrat nova causa prudenter dubitandi de valore Sacramenti jam sæpius collati, potest, & debet sæpius sub conditione iterari. Quod, si moraliter certum sit, Sacramentum fuisse invalidum, debet absolute, & sine conditione illud conferri. Si vero nulla sit prudens causa dubitandi de Sacramenti valore, sed solum oriuntur leves scrupuli, ne con-

ditio-

ditionate quidem iterandum est. Hinc, qui judicare debet, se recte confecisse Sacramentum, e. g. recte pronunciasse formam, per se loquendo peccat mortaliter formam repetendo, quia judicare debet, se repetendo nihil effecturum: unde repetere, ac si velit repetendo aliquid efficere, erit illudere institutioni divinæ. Debet autem judicare, se recte confecisse Sacramentum ille, qui tantum leviter dubitat, vel inaniter suspicatur, aut timet, & nescit, cur timeat, eo quod non occurrat motivum prudens, sed solum hoc, aut simile, *Fortè male pronunciaui: Possum male pronunciasse: Non scio reflexe, me bene pronunciasse, &c.* Verum Lean. Tamb. Gob. Spor. exculant a mortali illos, qui, ut liberent se a molesto scrupulo, repetunt ita formam sub conditione, quia, cum agant ex metu, ne offendant Deum, non videtur gravis irreverentia contra Sacramentum, sed tantum levis ex imprudentia. Addit Gob. posse multos sic repetentes excusari ab omni peccato, quia sæpe non apprehendunt inanitatem sui scrupuli; & quia sunt perplexi, timentque adhuc magis peccare, si non repetant, & quia non habent tempus examinandi rem absque suo rubore, & aliorum tædio, putant potius faciendam esse repetitionem. Tenentur tamen antecederet sibi formare judicium, quod non sit opus repetere, & illi standum est postea, contempto omni timore. Plura vide apud Croix a n. 123. ad 132.

Quæres tertio, An, & quando teneatur Minister Sacramenta ministrare?

Respondeo primo, Qui ex officio est Pastor, tenetur ex justitia suis subditis, etiam extra gravem necessitatem rationabiliter petentibus ministrare: tum quia ad hoc se obligat, qui assumit officium Pastoris: tum quia intercedit contractus, vi cuius accipit stipendium, vel subitationem, vel saltem honorem a subditis, sub onere præstandi ea, quæ sunt Pastoris, inter quæ præcipuum est ministrare Sacramenta. Sunt Pastores respectu Secularium Episcopi, Parochi, & cum ipsis curam subsidiariam habentes ex obligatione; respectu Religiosorum Superiores. Peccat igitur Pastor, si exhibendo se nimis morosum, & difficilem, subditos absterret, quominus Sacramenta petant; hoc enim est æquivalenter Sacramenta negare: sicuti peccaret etiam Parochus, si renueret Eucharistiam pro Communionem deferre ad ægros petentes etiam extra mortis articulum, maxime in Festis solemnioribus. Non erit tamen mortale semel, aut iterum negare petenti extra necessitatem, & absque extraordinaria causa, quia non censetur subditus graviter invitatus, cum agatur de damno facile alias supplebili.

Respondeo secundo, Minister, qui non est ex officio Pastor, non tenetur ex justitia Sacramenta ministrare; tenetur tamen ex charitate etiam cum vitæ suæ periculo Sacramenta necessaria ministrare in extrema necessitate: nam ex lege charitatis unusquisque tenetur succurrere proximo extreme indigenti.

Quæres quarto, An licite ministraretur Sacramentum indigno, hoc est illi, qui valide quidem suscipiat, sed sine fructu gratiæ?

Respondeo negative, per se loquendo; quare grave peccatum est,

est, per se loquendo, Sacramentum ministrare indigno. Est communis cum D. Th. q. 80. ar. 6. & Suar. d. 67. qui loquitur de Euch. sed eadem doctrina est facile applicabilis cæteris Sacramentis. Ratio autem est: Primo, quia lex naturæ obligat Dispensatorem ad fideliter, & juxta voluntatem Domini dispensanda bona illius, quæ in casu est, ut non conferantur indignis, juxta illud Matth. 7. v. 6. *Nolite dare Sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos*: Secundo, quia virtus Religionis postulat, caveri irreverentiam, quam indigne suscipiens irrogat Auctori Sacramentorum, & Sacramento: Tertio, quia lex charitatis prohibet cooperationem ad peccatum proximi; & omnes hæ obligationes, cum sint in materia gravi, sunt graves. Hinc tenetur Minister attendere, an petens Sacramentum sit dignus, itaut debeat prudenter præsumere, esse dignum; ut licite Sacramentum illi ministret: non requiritur tamen eadem diligentia, & præcautio pro omnibus Sacramentis, sed juxta naturam cujusque, & commune prudentium judicium. In Sacramento Pœnitentiæ requiritur exactior inquisitio dispositionis pœnitentis; tum quia Minister in hoc Sacramento agit partes Judicis; tum quia dispositio pœnitentis requiritur ad valorem Sacramenti. Idem dicendum in Sacramento Ordinis, utpote ordinato ad bonum non privatum, sed commune, ad quod procurandum specialiter obligantur Episcopi. In Matrimonio tenetur Parochus specialiter inquirere in impedimenta, quia ad id constituitur ab Ecclesia. In Baptismo adulti inquirendum est in ejus consensum requisitum ad valorem; & præterea in ejus fidem, spem, & attritionem, &c. In reliquis communiter quisque præsumitur dispositus, qui petit: nisi constet de opposito, ut ait Dicast., & Herincx.

Dixi initio responsionis, *Per se loquendo*. Nam quandoque excusant damnum ministrantis, infamia suscipientis, aliorum scandalum, & sigillum confessionis. Hinc resolves sequentes casus.

I. Peccatori publico, sive publice, sive privatim petat, sive sit simpliciter publicus peccator, sive tantum secundum quid, hoc est tantum respective ad præsentem, ordinarie negari debet Sacramentum; ita cum Sanctis Patribus apud Suar. l. 2. docet D. Thom. loc. superius cit. Ratio patet ex dictis. Dixi *Ordinarie*; nam, si minaretur mortem, nisi Sacramentum sibi ministraretur, Suar. Bon. Gob. Dicast. Escob. & alii contra Led. & alios docent, ministrari posse: si enim talem ministrationem excusat notabilis infamia, occulti peccatoris publice petentis, ut mox diceretur, cur non excuset mors, vel similis infamia ministrantis? dummodo non petatur in odium Fidei, vel in contemptum Religionis, vel Ecclesiæ, quia in hoc casu nunquam liceret. Idcirco notant citati Doctores, præceptum non ministrandi Sacramentum indigno non esse pure negativum, obligans semper pro semper, sed resolvi in affirmativum, nimirum in præceptum fideliter dispensandi. Quod si peccator non sit simpliciter publicus, sit tamen notus plerisque præsentibus, non tamen omnibus, Suar. & Bonac. dicunt, ei non esse negan-

negandum Sacramentum, quia petens retinet jus ad famam relate ad illos, quibus est ignotum suum crimen, & scandalum aliorum erit passivum tantum. Econtra Con. docet, esse negandum, cum sit peccator simpliciter publicus relate ad hos. Dicast. probabiliter dicit, negandum esse, si unus tantum, aut alter ignoret. Si vero Titius sit peccator hic Neapoli, non Romæ, ubi supponimus prorsus ignotum ejus crimen, & Romæ petat Sacramentum, Vasq. Eguni. & alii apud Dicast. dicunt, ei non esse negandum, nisi probabiliter credatur, ejus crimen statim ibi esse divulgandum, sed probabilius negari posse sine læsione charitatis docet Croix n. 140. cum Suar. Bonac. Pal. & aliis.

II. Peccatori publico in articulo mortis petenti non est negandum Sacramentum: ita cum communi Suar. quia quisque præsumitur se tunc velle disponere, & necessitas tollit scandalum, vel illud tollet Minister publicando pœnitentiam occultam moribundi, quod faciendum esse, putat Tamb. si ad eum deferenda publice esset Eucharistia.

III. Peccatori occulto publice petenti Sacramentum, non est negandum. Ita statuitur in Concil. Carthag. VII. ut refertur cap. *Placuit caus. 6. q. 2.* Idem habetur cap. *Si Sacerdos, de off. jud. ordin.* ubi Eug. I. Papa id confirmat exemplo Christi Domini non repellentis Judam a Sacra Communionem, quem occulte noverat indignum. Idem docent D. Th. & alii communissime, teste Dicast. Ratio potissimum desumitur ex infamia, quæ redundaret in petentem, vel ex scandalo aliorum, si Sacramentum negaretur, cum obligatio vitandi infamiam, & scandalum aliorum prævaleat obligationi non ministrandi Sacramenta indignis: quare in hoc casu Minister tantum permetteret illam indignam susceptionem Sacramenti, ne sit causa gravis infamiæ petentis, aut gravis scandali aliorum: v. Croix num. 144.

IV. Peccatori occulto petenti occulte negari debet Sacramentum; quia, cum per hoc non lædatur ejus fama, viget obligatio legis Naturæ, Religionis, & Charitatis. Excipiendum est semper, nisi Minister notitiam criminis haberet ex sola Confessione; tunc enim liquet, quod ne monere quidem illum posset, sed pergere deberet, ac si nihil sciret. Hinc Sanch. de Matr. l. 3. d. 36. Valent. Laym. Dian. Escob. Lug. & alii recte docent contra Suar. Vasq. Dicast. negari non posse, prætextis aliis causis, quia peccator satis adverteret, negari propter indignitatem suam, & sic tacite reprobaretur ipsi suum peccatum, quod esset frangere sigillum.

Quæres quinto, An liceat Ministro ob metum gravem simulare administrationem Sacramenti?

Respondeo negative; Nam Inn. XI. damnavit hanc prop. 29. *Urgens metus gravis est causa iusta Sacramentorum administrationem simulandi*. Ratio damnationis est; quia simulare administrationem Sacramenti dicitur, qui proferat formam Sacramentalem supra materiam sine intentione conficiendi Sacramentum: sed hoc continet gravem irreverentiam contra Sacramentum, cum

cum sit abusus rerum Sacrarum, & quædam illusio Dei, & insuper est mentiri in re gravi, cum exercite, & facto dicat, se baptizare, absolvere, &c. cum sciat, hæc omnia non fieri: ergo graviter peccat, quicumque hoc modo simulat administrationem. Quamvis autem exhibitio hostiæ non consecrata pro consecrata non sit simulatio Sacramenti, quod ibi non est, & cuius nulla pars ibi ponitur; ea tamen non est licita ad vitandum scandalum, e. g. quia deest hostia consecrata pro Viatico dando moribundo, vel quia aliquis in Paschate non potest se disponere ad Communionem. Ratio est, quia sic hostia non consecrata exponeretur adorationi tum adstantium, qui committerent idololatriam materiale, tum ipsius communicaturi, qui, etsi sciat, illam hostiam non esse consecratam, fusciperet tamen illam cum externa reverentia, ac si esset consecrata, & consequenter scilicet committeret idololatriam saltem externam: utrumque autem est intrinsece malum. Quod si scandalum populi, vel infamia non potestis se disponere ad Communionem posset vitari per hoc, quod Sacerdos ex conventionem diceret tantum illa verba, *Corpus Domini Nostri*, &c. & transiret hominem, hostiamque occulte reponeret in ciborio, hoc non videtur illicitum, ut notant Henr. Dian. Leand. & Moya.

Ex dictis sequitur: Primo, quod, quamvis damnatio non loquatur de quocumque metu, neque determinate de metu mortis, intelligenda tamen est de quocumque metu, & determinate etiam de metu mortis. Ratio est, quia, sicuti propositio damnata procedit indefinite, ita etiam indefinite procedit damnatio: ergo, cum propositio damnata possit intelligi, vel universaliter, vel particulariter, damnatio illi contradicens intelligi debet, tum universaliter, tum particulariter, ita ut verum sit, quod nullus metus gravis sit causa iusta simulandi administrationem Sacramenti: Secundo, quod, quamvis damnatio expresse loquatur solum de simulatione administrationis; virtualiter tamen damnatur etiam simulatio susceptionis Sacramenti saltem transeuntis: est enim par ratio, cum æque sit de essentia Sacramenti transeuntis intentio suscipiendi, & intentio conficiendi; adeoque æque est contra reverentiam Sacramento debitam illusio Dei, & reale mendacium simulare administrationem, ac susceptionem Sacramenti.

QUÆSTIO III.

De Subjecto Sacramentorum.

QUÆ ad subjectum Sacramentorum pertinent, duobus capitibus complectemur, in quorum primo inquiremus, Quodnam sit subjectum capax Sacramentorum, & Quænam intentio requiratur? In altero Quænam dispositio?

C A P U T I.

*Quodnam sit Subjectum capax Sacramentorum,
& quænam Intentio in eo requiratur?*

SOLUS Homo viator est subjectum capax Sacramentorum; idque, suppositis Principiis Fidei, certum, & evidens esse, dicunt Suar. Vasq. Gran. Ratio autem a priori est voluntas Christi Domini Institutoris Sacramentorum, quam colligimus, tum ex constanti Ecclesiæ traditione, tum ex consensu Theologorum teste Esparla q. 22. Congruentia vero est, quia juxta ordinem præsentis providentiæ solus homo viator est capax primæ gratiæ, vel augmenti gratiæ; non autem Beati, vel Animæ in Purgatorio detentæ, quibus jam determinata est mensura gloriæ respondens gratiæ, quam in vita mortali habuerunt: multo minus sunt capaces damnati, utpote a Deo jam exterminati.

Quamvis autem solus homo viator sit capax suscipiendi Sacramenta, non tamen omnes sunt capaces omnium. Quilibet homo est capax baptismi: sed ad reliqua Sacramenta valide suscipienda requiritur Baptismus, excepta Eucharistia, quæ, cum sit Sacramentum permanens, non pendet ullo modo, quoad valorem, a suscipiente: si tamen eam susciperet non baptizatus, diceretur suscipere materialiter, non sacramentaliter: non secus ac, si eam comederet aliquod animal irrationale. Et hæc satis dicta sint de subjecto Sacramentorum in genere: nam, quænam aliæ conditiones, & qualitates requirantur ex parte suscipientis ad validam cujuslibet Sacramenti susceptionem, commodius explicabitur locis propriis.

Supereff nunc breviter explicandum, An, & quænam intentio requiratur in suscipiente, ut validum sit Sacramentum? Et sane, quod in adultis ad validam Sacramentorum susceptionem requiratur aliqua propria ipsorum voluntas, docent communiter omnes Doctores sequentes D. Th. q. 68. a. 7. teste Suar. disp. 14. sect. 2. concl. 1. Ratio a priori est divina institutio, quam colligimus ex communi Doctorum consensu, & ex eo, quod videatur minus congruum, Christum Dominum pretium suæ Redemptionis velle communicare iis, qui, cum possint, nec minimam habeant voluntatem, ut illud sibi communicetur. Difficultas est de infantibus rationis usu carentibus; adeoque incapacibus in tali statu habendi aliquam propriam intentionem, seu voluntatem. De his ergo dicendum, quod in tali statu sint capaces aliquorum Sacramentorum, non tamen omnium. Quorum autem capaces sint, dicitur, cum de singulis Sacramentis sermo erit. Nunc breviter dico, capaces esse omnium Sacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam unctionem, & Matrimonium, nam reliqua Sacramenta, exceptis tribus dictis, non postulant ex propria institutione, quod præcedat aliqua propria voluntas suscipientium: secus vero est de illis tribus; nam materia remota Pœnitentiæ sunt peccata actualia commissa, & Proxima sunt actus liberi pœnitentis: materia remota Extremæ

Unctionis sunt peccatorum reliquæ, seu peccata venialia : Sacramentum Matrimonii fundatur in contractu, qui habetur per liberum contrahentium consensum. Horum omnium incapaces sunt infantes ante usum rationis, ut patet.

Videndum nunc, quænam intentio requiratur, aut sufficiat in adultis ad validam susceptionem Sacramenti?

Dico igitur primo : Requiritur intentio simpliciter libera, hoc est immunis a coactione absoluta, ut expresse definivit Innoc. in cap. *Majores*, de *Baptismo*, & Concil. Charthag. III. cap. 34. Dixi *Simpliciter libera*, ut indicarem, voluntatem suscipientis non vitari ex metu gravi, qui, quamvis voluntarium diminuat, non tamen tollit simpliciter libertatem, ideoque non facit, quod Sacramentum ex metu gravi susceptum non sit validum. Et ita expresse cum communi sententia docet Suar. disp. 14. f. 2.

Dico secundo : Non est necesse, ut voluntas suscipiendi Sacramentum sit, vel actualis, vel virtualis : sed sufficit, si sit habitualis, qualis est ex dictis q. præc. c. 2. voluntas aliquando habita, & non retractata : ita communiter Doctores. Ratio est ; quia, cum Sacramenta instituta sint a Christo Domino in hominum utilitatem, congruum fuit, ut pro illorum valida susceptione sufficeret qualibet suscipientium voluntas.

Dices : In Ministro conficiente Sacramenta non sufficit intentio habitualis, sed requiritur saltem virtualis : ergo idem dicendum de suscipiente.

Respondeo, Disparitatem esse, quia Minister se habet ut agens nomine Christi, tamquam fidelis dispensator, &c. quod non verificatur, nisi intentio dirigat actiones Ministri : suscipiens vero se habet ut patiens : non alia igitur necessaria erit intentio, nisi per quam censeatur velle pati, hoc est suscipere Sacramentum, ad quod sufficit intentio habitualis, quandoque etiam interpretativa, ut mox dicemus.

Dico tertio : Aliquando, & in aliquibus Sacramentis sufficit intentio interpretativa. Dixi *In aliquibus*, nam ad Ordinem, & Matrimonium certum est non sufficere intentionem interpretativam ; nam, cum ex una parte immutent statum suscipientium, & ipsis afferant gravia onera, & ex alia sint media necessaria ad salutem ; non potest ex volitione generali mediorum ad salutem argui voluntas suscipiendi dicta Sacramenta : v. Croix n. 173. & 174. Sic ad Extremam Unctionem sufficit interpretativa, uti tenent omnes ; ideoque dari potest lapsus in amentiam, quamvis nihil fortasse sciverit de Extrema Unctione. Ad Pœnitentiam sufficere implicitam, & interpretativam, docent Rodr. Spor. Bosc. Con. Dicast. & alii apud Croix n. 171. dummodo pœnitens signo aliquo externo dolorem expressisset : quæ externa manifestatio doloris habere posset rationem confessionis, & accusationis sui ipsius, quæ est de essentia hujus Sacramenti, utpote instituti ad modum iudicii. Ad Eucharistiam sufficere in moribundo interpretativam, præsertim, si antea confessus sit, quamvis a mente sit amotus, dummodo absit periculum irreverentiæ, docent Suar. Con. Rhod. Lug. Aver. Bernal. Spor. Idem di-

dicunt plures ex citatis Doctoribus de Confirmatione, quamvis hæc non soleat conferri sensibus destituto, cum non sit ita necessaria, & conferenda sit cum majori solemnitate ab Episcopo. Demum ad Baptismum sufficere implicitam tantum, contentam scilicet in Contritione, vel Attritione, docent Con. Rhod. Compt. Dicast. Bernal. Haun. Gob. Spor. Bosco contra Suar. Averf. Lug. Arriag. Quare juxta hos Doctores posset Judæus, vel Ethnicus in periculo mortis baptizari, si probabiliter judicaretur habuisse saltem attritionem, quia in hac includitur verum servandi omnia præcepta, & adhibendi omnia media necessaria ad salutem, & consequenter includitur voluntas suscipiendi Baptismum : v. Croix n. 168.

Ex dictis sequitur primo, Quod, quando sufficit consensus habitualis, conferri possit Sacramentum illi, qui, quando erat compos rationis, voluit, aut rationabiliter præsumitur voluisse Sacramentum, etiamsi postea in amentia, vel phrenesi dicat, se nolle, quia hæc revocatio non est actus humanus, & liber : quare adhuc perseverat habitualiter prior voluntas humana, & libera. Ita Dian. part. 3. t. 4. r. 12. Averf. Gob. Quare in dubio, an antea voluerit Sacramentum, hoc conferendum esset sub conditione juxta Averf. & Jo. Sanch.

Sequitur secundo, Quod, si quis ratione utens ore tantum renuat, corde tamen consentiat in Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, & Ordinem, valida sint hæc sacramenta, si ipsi conferantur : in his enim Sacramentis nullum requiritur signum externum interni consensus, uti requiritur in Pœnitentia, & Matrimonio ex superius dictis. Ita cum Bosco Croix num. 177.

C A P U T II.

Quæ dispositio requiratur in subiecto Sacramentorum ?

QUÆ hæcenus dicta sunt de intentione requisita ex parte subiecti, faciunt ad valorem Sacramenti. Discutiendum nunc superest, quid requiratur in subiecto adulto ad licitam, & fructuosam Sacramenti susceptionem ? Quare

Dico primo : Ad recipiendum digne, & cum fructu Baptismum, & Pœnitentiam, præter voluntatem recipiendi Sacramentum non requiritur status gratiæ ; sed sufficit dispositio Fidei, & Spei supernaturalis, saltem virtualis, & Attritionis pariter supernaturalis, quæ ad Baptismum non requiritur, si illum suscepturus, nullum personale peccatum commiserit, sed solo originali sit inquinatus. Ratio primæ partis est, quia hæc Sacramenta sunt per se, & primario instituta ad dandam primam gratiam ; adeoque ad justificandos peccatores, & idcirco dicuntur Sacramenta mortuorum. Secunda pars, quoad actus Fidei, & Spei admittitur communiter ab omnibus cum Suar. de Gratia l. 8. c. 19. & eruitur ex illo Apost. ad Hebr. 11. *Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se Remunerator sit*. Si ergo debet credere, & Deum esse, & Re-

Remuneratorem esse, debet spem remunerationis habere, quia ob hanc spem Deum remuneratorem credit. Quoad Attritionem vero, constat ex Tridentin. sess. 14. de Pœnitent. c. 1. Fuit quidem Pœnitentia universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Sacramento ablui petissent: idque probat ex variis S. Scripturæ locis. Sunt, qui putant cum Escob. ad Baptismum fructuose suscipiendum posse per accidens sufficere dolorem virtualem, contentum scilicet in spe salutis æternæ in eo, qui esset invincibiliter oblitus peccati antea commissi, vel non cogitaret de obligatione præmittendi dolorem formalem. Sed Suar. Vasq. alique cum Pal. p. 13. n. 7. communius contradicunt.

Dico Secundo: Ad reliqua Sacramenta, per se loquendo, requiritur status gratiæ. Ratio est, quia, cum sint Sacramenta primario instituta ad dandum augmentum gratiæ (qua de causa dicuntur Sacramenta vivorum) debent supponere in suscipiente gratiam, cujus augmentum debent conferre. Dixi Per se loquendo: nam ex dictis q. 1. c. 4. Probabile est, posse per accidens causare primam gratiam in accedente ad ipsa cum invincibili oblivione peccati commissi, & cum attritione supernaturali. Pal. Con. alique apud Croix n. 186. ad dignam susceptionem horum Sacramentorum, & præsertim Eucharistiæ, requirunt actum Fidei: at Suar. recte negat, speciatim ad Eucharistiam requiri fidem actualem huius mysterii: quare sufficere, inquit Lug. aliquem actum Fidei implicitum, & in confuso: additque, opus non esse anxiam de hoc actu Fidei aliciendo; quia, si Fidem explicitam de Sacramentis habuerit, ut habere debuit, voluntas suscipiendi tale Sacramentum semper procedet a Fide saltem confusa, quæ recurreret intellectui, & idcirco Amicus d. 4. n. 97. dicit, Fidem, & Spem prærequisitam ad Sacramenta vivorum includi in voluntate suscipiendi Sacramentum: utilissimum tamen est in praxi prædictos actus explicite præmittere.

Hinc sequitur primo, Quod, qui vult suscipere aliquod ex Sacramentis vivorum, si sentiat se gravatum aliquo peccato mortali, teneatur sub gravi prius se remittere in statu gratiæ. Si vult suscipere Eucharistiam, ex speciali præcepto debet præmittere Sacramentalem confessionem, ut dicitur in de Pœn. d. 1. q. 1. c. 4. si quod ex reliquis Sacramentis vivorum, sufficiet status gratiæ, vel per confessionem Sacramentalem, vel per contritionem, cum nullibi extet quoad reliqua Sacramenta præceptum præmittendi restitutionem status gratiæ determinate per confessionem Sacramentalem. Quod, si aliquis non posset contemni, per accidens in eo præquiretur confessio.

Sequitur secundo, Ad principalem fructum Sacramenti, etiam Eucharistiæ, percipiendum non necessario requiri actualem devotionem, sed satis esse accedere cum aliis dispositionibus: Lug. Averf. Dicast. Tamb. apud Suar. d. 63. f. 3. & apud Amic. d. 4. n. 90. Ad alios tamen abundantiores effectus, & maxime ad gratias actuales tunc obtinendas multum confert actualis devotio, ut omnes fatentur: & idcirco Suar. & Amic. ad has gratias requi-

requirunt negationem distractionis; imo Rhod. putat, semper esse veniale, Sacramentum suscipere sine aliquo pio motu voluntatis: cui adhærent Gob. & Spor.

Sequitur tertio, Peccare mortaliter per se loquendo eum, qui Sacramentum suscipit cum obice, vel cum peccato mortali; quia, cum Sacramenta instituta sint ad significandam præfice gratiam, qui hanc præfice gratiæ significationem impedit suscipiendo Sacramentum cum obice, vel cum peccato mortali, quasi illud Deo, & abutitur institutione Divina in re maximi momenti. Qui vero Sacramentum suscipit cum veniali, nullo modo peccat, si sit habituale, quia non ponit obicem effectui primario: Suar. d. 7. f. 4. si vero veniale sit actuale, non peccat mortaliter, probabiliter tamen peccat venialiter: Spor.

Dico tertio. Suscipiens Sacramentum debet esset liber ab omni excommunicatione, & interdicto personali, & suscipiens Ordinem, aut primam Tonsuram debet esse liber etiam ab omni irregularitate; unde etiam, qui est in gratia, committeret grave sacrilegium, si Sacramentum susciperet, non remota prius censura, aut irregularitate, quia ageret contra prohibitionem Ecclesiæ positam ex fine reverentiæ erga res Sacras, & Divinas. Posset tamen excusari ratione ignorantiae, aut gravis metus, ut dicitur in de Censuris.

Quæres primo, An Sacramenta omnia fiste, hoc est valide, sed cum obice suscepta, remoto obice reviviscant ad causandam gratiam?

Respondeo affirmative cum D. Th. in 4. dist. 15. q. 3. a. 4. ubi, cum dixisset, confessionem reviviscere, sublata fictione, addit, idem esse in aliis Sacramentis: D. Th. sequuntur Cajet. Arriag. Pal. Escob. alique multi contra varios, quorum aliqui negant simpliciter cuicumque Sacramento virtutem reviviscendi sublato obice; alii eam tribuunt soli Baptismo; alii Baptismo, & Pœnitentiæ dumtaxat; alii solum Baptismo, Confirmationi, & Ordini; alii demum omnibus, una excepta Eucharistia. Sed nostra assertio pro omnibus Sacramentis, adeoque etiam pro Sacramento Pœnitentiæ, si potest esse validum, & informe, & pro Sacramento Eucharistiæ saltem, quousque non sint consumptæ species Eucharisticæ, probatur ex pluribus congruentiis. Nam omnia Sacramenta continent infinita Christi merita jam acceptata a Deo ad fines a Christo intentos: ergo, cum remoto obice apta sint movere in actu secundo Deum ad dandam gratiam, de facto movebunt. Præterea Sacramentum valide positum, & est, & manet opus Christi tamquam principaliter agentis; quod vero gratiam non causet, unice est ex defectu dispositionis in suscipiente; hac igitur posita, gratiam causabit. Demum institutio Sacramentorum, cum processerit ab infinita Dei misericordia erga homines, talis est interpretanda, qualis maxime decebat Divinam Bonitatem, & Beneficentiam Christi erga homines, quæque magis alliceret ad resurgendum a peccatis: hæc autem omnia magis habentur, si dicamus, Sacramenta omnia reviviscere ad causandam gratiam. Quæ congruentia potissimum militat pro Sacramentis irreiterabilibus,

five simpliciter, ut sunt Baptismus, Confirmatio, & Ordo; five secundum quid, ut sunt Extrema Unctio, quæ est irreiterabilis durante eodem periculo mortis, & Matrimonium, quod est irreiterabile vivente utroque conjuge.

Quod dictum est de reviviscencia Sacramentorum ad causandam gratiam, dic etiam de reviviscencia quoad remittenda venialia, quæ fuissent remissa, si defuisset obex, & quoad remissionem poenarum talibus peccatis debitarum; eadem enim ratio militat pro omnibus: v. Croix a n. 197. ad n. 205. Sermo huc usque fuit de Sacramentis fidei, hoc est valide, sed infructuose susceptis; nam quoad Sacramenta fidei, hoc est invalide (utrumque enim significare potest *ly fidei*) suscepta, non potest habere locum præsens quæsitum, cum non possint reviviscere ad causandum suum effectum Sacramenta, quæ nunquam extiterunt.

Hinc inferes, Quod, si obex fuit tantum negativus, quatenus Sacramentum ideo præcise non causaverit gratiam, quia defuit aliquid necessarium ad hoc, ut Sacramentum gratiam causaret; si hoc ponatur, Sacramentum reviviscet: e. g. si adultus solo originali maculatus Baptismum suscepit sine actu Fidei, posito actu Fidei Sacramentum reviviscet: ita D. Th. q. 69. a. 10. & hanc esse sententiam communem, ait Croix n. 207. Quod si in tali adulto obex fuisset aliquod mortale commissum ante Baptismum, obex non removeretur, nisi posita attritione, quia hæc defuit ab initio, & ejus defectus impedivit effectum gratiæ. Quod si post Baptismum sine fructu susceptum commissum fuisset aliud mortale, tunc ad habendum effectum Baptismi requireretur, vel Contritio, vel Attritio cum Sacramento Poenitentia, quia Baptismus non se extendit ad peccatum commissum post ejus suspensionem.

Quæres secundo, An liceat petere administrationem Sacramenti a Ministro indigno?

Respondeo primo, Nemini licere extra necessitatem extremam petere Sacramentum a Ministro non tolerato. Minister non toleratus est nominatim excommunicatus, & publice denunciatus, notorius percussor Clerici, publice, & nominatim suspensus, publice in perpetuum degradatus, publice irregularis per sententiam: Croix n. 210. Casus autem extremæ necessitatis esset, si quis esset moriturus sine Baptismo, aut Poenitentia, vel juxta Escob. Dicast. & alios, si in eorum Sacramentorum defectu esset moriturus sine Eucharistia, aut Extrema Unctione, cum probabile sit, hæc Sacramenta posse per accidens causare primam gratiam; & juxta Suar. si esset moriturus sine Eucharistia, etiam si non defuisset absolutio sacramentalis. His igitur casibus exceptis non licet petere Sacramentum a Ministro non tolerato, quia Fideles prohibentur communicare cum illo: v. Croix n. 209.

Respondeo secundo, Ex causa rationabili, saltem quando deest alius, licere petere Sacramentum a Ministro tolerato, qui possit illud digne ministrare, quamvis prævideatur indigne ministraturus. Ratio est, quia ministratio Sacramenti de se sancta, & honesta est, quæ hic & nunc potest digne poni a Ministro, ut

ut supponitur; & petens jus habet ad Sacramentum; ergo impediri non debet per malitiam Ministri; nec Charitas obligat ad cavendum peccatum proximi cum gravi incommodo proprio, quando ille, si vellet, posset cavere. Hinc peti poterit Sacramentum in gravi necessitate spiritali propria, vel alterius, pro quo petitur, si urgeat præceptum Confessionis, vel Communionis, vel Missæ audiendæ: si alioquin privandus quis esset magna utilitate, e. g. si non posset lucrari jubilæum, & ex Dicast., quando receptio Sacramenti ab hoc homine futura est illi utilior, vel commodior; imo ex Gob., quando sine aliquo incommodo non potest habere alium: sed intelligi debet juxta Croix n. 211. non qualiscumque utilitas, sed notabilis, nec qualiscumque commoditas, sed talis, quæ illum liberet a notabili incommodo: hinc, quamvis Suar., Arriag., Escob. putent, licitum esse petere a parato, vel se offerente, si alias deberet carere gratia Sacramenti, quæ est magnum bonum; alii tamen contradicunt, si bonum illud sit facile comparabile alio tempore: & idem sentiunt in casu, quo quis non posset lucrari indulgentias, si occasio lucrandi similes indulgentias sæpe recurrat.

Dixi, *Saltem, quando deest alius*, quia probabilius videtur cum Con., Escob., & aliis contra Valent. Præp., Dian., & alios, non licere, si commode haberi possit alius, quia charitas saltem in Deum suadet, ut impediatur peccatum proximi, si facile impediri possit: v. Croix n. 212.

Notandum denique, quod, quamvis licitum sit petere Sacramentum a Ministro excommunicato, vel suspensio tolerato; ipse tamen non potest se ingerere, sed tantum poterit conferre, si rogetur, ut colligitur ex Extravag. *Ad evitanda scandala*.

Quæres tertio, An in suscepturo Sacramentum sit obligatio inquirendi in probitatem, & mores Ministri?

Respondeo negative, sed censendum esse bonum, quamdiu non probetur malus: Averf., Dicast., & alii communiter, ut etiam suadet communis Ecclesiæ praxis. Hinc cit. Doctores inferunt cum Suar., Regin., Spor., quod, quamvis scires, Ministrum paratum, vel sese offerentem paulo ante peccasse, posses ab eo petere Sacramentum, quia posses præsumere, quod se dispositurus esset per contritionem. Limitant tamen aliqui, nisi constaret, illum esse consuetudinarium, aut semper esse in occasione proxima peccandi.

DISPUTATIO II.

QUÆSTIO UNICA.

De Sacramento Baptismi.

A Sacramentis in genere ad singula in specie descendimus, quorum primum est Baptismus. Inquiremus hic I. Ejus Quiditatem, Virtutem, Institutionem, & Necessitatem. II. Agemus de Materia, & Forma. III. De Ministro. IV. De Subjecto.

CAPUT I.

De Quidditate, Virtute, Institutione, & Necessitate Baptismi.

Vox hæc græca *Baptismus* immersionem, vel intinctionem significat: cum igitur hoc Sacramentum conficiatur per immersionem, vel affusionem aquæ; hinc Baptismi nomen obtinuit. Ob varios tamen hujus Sacramenti effectus alius etiam nominibus a PP. appellatum fuit, & præcipue Sacramentum Regenerationis, Fidei, Doni, seu Gratiæ, Unctionis, Illuminationis, Indumenti, & Sigilli, ut videre est apud Pal. tr. 19. p. 5. n. 1.

I. Definitur communiter a Doct. cum Magist. in 4. d. 3. *Ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma verborum*: in qua definitione subintelligi debet *cum debita intentione*: nam stare potest, quod abluatur corpus sub forma verborum præscripta pro Baptismo, & Sacramentum non conficiatur, eo quod desit in ablutente legitima intentio. Et hæc definitio est per materiam, & formam. Definitur insuper a Cathed. Rom. 2. p. c. 2. per genus, & differentiam *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vite*, in qua definitione *Sacramentum* stat loco generis; reliqua verba loco differentię. Dicitur autem Sacramentum regenerationis, quia ipso renascimur spiritualiter Christo, quatenus primam spirituales vitam, hoc est gratiam sanctificantem consequimur.

II. Hujus Sacramenti virtus ad triplicem effectum potissimum se extendit: Primo, ad gratiam habituales remissionem peccati originalis, & omnium personalium, quæ sint commissa ante Baptismum, ut constat ex Trid. sess. 5. in *Decr. de Peccato Origin.* Unde etiam colligitur, per Baptismum remitti etiam omnia venialia: nam ibi non solum asserit, *Nihil damnationis esse iis, qui vere conscripti sunt cum Christo per Baptisma in mortem*, sed insuper addit, *Eos exuentes veterem hominem, & novum, qui secundum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculatos, puros, innoxios, ac Deo dilectos effici, itaut nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur*. Si autem per gratiam Baptismi non remitterentur venialia baptizatorum, non ita puri, innoxii, & immaculati redderentur; quin ab ingressu Cœli retardarentur. Secundo, extenditur ad remittendam totam poenam æternam, & temporalem peccatis debitam. Colligitur manifeste ex nuper citato Trident. textu; si enim Baptismus non remitteret omnem poenam peccatis debitam, aliquid esset in Baptizato, quod illum retardaret ab ingressu Cœli: Et clarius ex Flor. in *Decr. de Arm.* *Hujus Sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur: propterea nulla pro peccatis præteritis injungenda est Baptizatis satisfactio*. Tertio, extenditur ad imprimendum characterem, quo Baptizatus redditur incapax denuo suscipiendi Baptismum, ut docet Flor. in *Decr. de Arm.* & Trid. sess. 7. de *Bapt.* & idcirco in sym.

symbolo Niceno fatemur *Unum Baptisma in remissionem peccatorum*.

Quamvis autem Baptismus proprie dictus, qui scilicet sit Sacramentum, non sit nisi unicus; unde ad Ephes. 4. dicitur, *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma*; lato tamen modo, & minus proprie sumptus triplex est, Fluminis, Flaminis, & Sanguinis. Baptismus fluminis est Baptismus Sacramentalis, qui confertur in aqua elementari. Baptismus flaminis est perfecta ad Deum conversio per actum perfectæ Contritionis includentis in voto Baptismum fluminis, & illius vicem suppletis ex Trid. sess. 14. c. 4. non tamen quoad omnes effectus, cum non imprimat characterem, nec deleat omnem reatum poenæ, nec reddat hominem capacem cæterorum Sacramentorum, sed solum quoad remissionem culpæ. Dicitur autem Baptismus flaminis, quia procedit ab impulsu Spiritus Sancti, qui dicitur *Flamen*. Baptismus sanguinis est effusio sanguinis, seu mors pro Christi fide, vel pro vera virtute tolerata. Hic etiam Baptismus supplet vices Baptismi fluminis, seu Sacramentalis quoad remissionem omnis culpæ, & poenæ, non tamen quoad imprimendum characterem; & sicut Baptismus fluminis prodest tum adultis, tum infantibus, ita etiam Baptismus sanguinis, ut patet in SS. Innocentibus, qui coluntur ab Ecclesia ut veri Martyres. Ut autem hic Baptismus sanguinis producat effectus suos in peccatore, aliqui cum Vasq. dicunt, prærequiri Contritionem, vel Dilectionem Dei super omnia: communis tamen alii docent, sufficere Attritionem. Et sane nullum peccatum remitti in præsentī Providentiæ ordine sine retractatione, certum est ex Trid. docente, *Pœnitentiam fuisse omni tempore necessariam ad remissionem peccatorum*. Neque ex eo, quod Martyri promittatur vita æterna illis Christi Domini verbis, *Qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo*, sequitur, quod sine ulla retractatione peccatum actuale Martyri remittatur: nam etiam Baptismo fluminis, qui est Sacramentum, promittitur vita æterna illis verbis, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*; quamvis per Baptismum Sacramentalem non remittatur peccatum actuale nullimode retractatum. Quod autem sufficiat attritio, suadetur ex eo, quod sufficit ad Baptismum; aliter enim salus non tribueretur martyrio, neque hoc diceretur supplere vices Baptismi. Deberet tamen talis peccator conari contritionem, & confessionem præmittere, si posset, ne se exponeret periculo damnationis æternæ, sequendo hanc sententiam probabilem, omnia tutiore. At, licet ad Baptismum requiratur in adulto voluntas saltem habitualis illum suscipiendi; hæc tamen non requiritur ad martyrium: quare, si dormiens occidatur a Tyranno in odium Fidei, erit vere Martyr. Verum quidem est, quod, si sit in statu peccati mortalis, dum dormiens martyrium patitur, non justificatur ex ratione superius memorata. At communissime docent, Deum in præsentī Providentiæ ordine non permittere, ut peccator occidatur in odium Fidei ante peccati retractationem saltem per attritionem supernaturalē. Probabile etiam est, Martyrem percipere fructum

martyrii, quando patitur letalem cruciatum, nec talis fructus consecutionem differri usque ad mortem: quare probabile est, non privari fructu martyrii eum, qui post susceptum lethale vulnus, vel aliud lethale supplicium, miraculose deinde a morte liberetur, ut accidit D. Joanni in ferventis olei dolium immisso, & Beatissimæ Virgini tanti juxta Crucem, tanquam Martyrum Reginæ. Ratio est, quia, qui patitur cruciatus mortales, etsi liberetur a morte, dicitur mortuus in causa: æquum igitur videtur, ut non privetur fructu martyrii.

III. De Fide est, Sacramentum Baptismi (ut & cætera Sacramenta) institutum esse a Christo Domino, ex dictis disp. præced. Quandonam fuerit institutum, dubitatur. Alii cum D. Th. putant, quando Christus fuit in Jordane baptizatus: alii post Christi Domini passionem, quando dixit, *Euntes docete omnes gentes, Baptizantes eos, &c.* Probabilius tamen videtur esse, quod fuerit institutum ante Christi mortem: nam. Jo. 4. habemus, plures baptizandos venisse ad Christum, quam ad Joannem, qui dixerat, se baptizare in aqua, Christum vero in Spiritu Sancto. Præterea in nocte ante Passionem instituta fuerunt Sacramenta Eucharistiæ, & Ordinis, dicendum igitur, quod antecedenter institutum erat Sacramentum Baptismi, quod est janua cæterorum; temere enim, & sine ullo fundamento dicitur, quod Christus tunc dispensaverit cum Apostolis, ut susciperent Ordinem, & Eucharistiam ante Baptismum.

IV. Hoc Sacramentum, vel in re, vel in voto necessarium est ad salutem non solum necessitate præcepti, sed etiam mediis propter connexionem, quam habet, posita Christi institutione, cum æterna hominis salute. Præceptum vero obligans ad Baptismum non est solum naturale, quale adest, relate ad quodcumque necessarium ad salutem, sed etiam positivum Divinum, latum nuper citatis verbis Christi: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes, &c.* Hoc autem præceptum obligat omnes, etiam Infideles, ad recipiendum Baptismum, cum primum commode possunt, saltem ad non diu differendum. Relate ad Infantes rationis usu carentes, hoc Præceptum urget Parentes, aut Tutores, quatenus illos obligat ad procurandum infantibus, qui sub ipsorum cura sunt, Baptismum: unde ad id tenentur non solum ex charitate, & pietate, sed etiam ex præcepto Baptismi; quare peccant, si per longum tempus absque causa differant, ex Sor. per duodecim dies; ex Ledesm. per quindecim. Tanta est hæc obligatio, ut licite possit homo adultus objicere se periculo mortis ad Baptismum suscipiendum; non tamen tenetur tale periculum subire, cum possit aliter salutem æternam obtinere, nempe per Contritionem, aut Charitatem perfectam: Croix n. 286. Addunt aliqui, non solum licitum, sed etiam præceptum esse, ut, qui aliter nequeat baptizari, petat se projici in mare, ut baptizetur, si advertat, se non posse adum Contritionis, aut perfectæ Charitatis elicere, quia tenetur anteferre vitam animæ vitæ corporali, & mors prævisa esset præter illius intentionem. Alii tamen contradicunt, quia videtur esse directæ occisio sui, quæ nunquam est licita.

CAPUT II.

De Materia, & Forma Baptismi.

CUM seorsim de materia, seorsim de forma agendum nobis sit, ut claritati semper consulamus; idcirco sit

§. I.

De Materia Baptismi.

MATERIA Baptismi alia est remota, alia proxima. Materia remota est aqua naturalis, seu elementaris apta ad abluendum, ut definitum est in Concil. Later. relato in cap. *Firmiter, de Summa Trinit.* & in Flor. de Decr. Arm. & in Trid. sess. 7. can. 2. de Bapt. & colligitur aperte ex illis verbis: Jo. 3. *Nisi quis venatus fuerit ex aqua, &c.* Ratio hujus institutionis videtur esse, quia aqua est aptissima ad significandam animæ munditiem, & ex alia parte est omnibus pervia, ut hoc Sacramentum omnibus necessarium facile ministrari posset. Hinc apta materia Baptismi est aqua putei, maris, paludis, pluviae, &c. Item resoluta ex grandine, nive, glacie, licet accidentaliter immutata sit quoad colorem, saporem, aut odorem, ut aqua sulphurea, aut alteri corpori ita modice immixta, ut usum communem, & æstimationem aquæ non amiserit. Ineptæ vero est saliva, lacrymæ, sudor, cerevisia: item aqua sic permixta alteri corpori, ut non sit amplius apta ad abluendum, nec vocetur communiter aqua, ut lutum, brodium, vinum lymphatum, jusculum, lixivium: item aquæ artificiales ex rosis, herbis, succisque expressæ: demum nix, grando, aut glacies non resoluta. Quia tamen dubium est de pluribus ex dictis, an sint apta materia baptismi, ut de tenui cerevisia, de aqua rosacea, & aliis; hinc solum in necessitate licet illis uti; quamvis deinde repetendus sit sub conditione baptismus: extra necessitatem semper erit grave peccatum in dictis materiis dubiis baptismum conferre ex dictis disp. 1. q. 2. cap. 3. Idem dicendum de aqua extracta ex brodio carniū, vel piscium, vel ex luto, de collecta ex vaporibus ex olla emergentibus, & testaceo tegumento adherentibus, necnon de aqua, quæ hyemali tempore ex parietibus, & lapidibus fluit, cum sint materiæ dubiæ: Porro humor fluens ex vite, & arbore non est aqua, sed succus.

Quæ hætenus dicta sunt de materia Baptismi, intelligenda sunt de materia valida, quatenus ad validitatem Baptismi sufficit aqua naturalis, seu elementaris apta ad abluendum: at hæc non sufficit ad materiam licitam, hoc est qua licite uti possit Minister saltem in baptismo solemnī; requiritur enim, & quidem probabilius sub gravi, ex *Clement. un. de Bapt.* ut sit consecrata. Dixi, *Saltem in Baptismo solemnī*; nam in privato libere omitti posse aquam benedictam, docent Pasq. Quintan. Gob. tr. 2. n. 41. apud Croix n. 263.

Materia proxima est ablutio corporis baptizandi facta a Ministro, quæ habetur per contactum, quo aqua per actionem Ministri successive tangit corpus baptizandi, sive talis fiat per asperisionem, sive per infusionem, sive per immersionem unicam, vel trinam: quolibet enim ex his modis valide confertur baptismus: ut autem licite etiam conferatur, servanda est consuetudo propria cujuscumque Ecclesiæ: si tamen contra consuetudinem Diocesanam baptismus fiat per immersionem loco affusionis aquæ, Scot. Val. Dicast. Gob. probabiliter dicunt, esse veniale, quia hic ritus non videtur graviter præcipi, nec videtur esse notabilis mutatio. Ex præcepto etiam abluendum est caput baptizandi. Dixi *Ex præcepto*; nam hoc non esse de necessitate Sacramenti, & ad ejus valorem certo sufficere abluionem cujuscumque partis principalis corporis, ut pectoris, scapularum, &c. docent Suar. Tann. Avvers. Mærat. & alii communissime contra Platel. & alios putantes, non esse certo validum baptismum, si alia pars corporis, quam caput, abluatur: v. Croix n. 267.

Ex dictis inferens sequentia: Primo, Si aliquis immergat se in aqua, & alius proferat formam, non valet baptismus, quia non verificatur ablutio facta a Ministro; & idem dicendum, si unus abluit, & alter proferat formam; contra vero, si aliquem ipsemet adducam, & teneam sub stillicidio proferens formam, validus est baptismus, quia verificatur ablutio facta a Ministro proferente formam. Secundo, Si quis infantem aliquo moriturum sine baptismo projiceret in puteum proferens formam, valeret baptismus, quia esset vera immersio conjuncta cum forma. An id liceat, vide, quæ diximus in fine cap. præced. Hic addo, suar. Vasq. Reding. Gob. docere, quod liceat, si mors non multum acceleretur; & Diana, etiam si acceleratio futura esset magna: negant tamen, id esse licitum Avers. Gorm. Laym. Dicast. Busemb. quia illa projectio esset directa occisio infantis: v. Croix n. 264. Tertio, Quamvis plures Doctores non infirmæ notæ censeant, etiam unam, aut alteram minimam guttam aquæ sufficientem esse ad Baptismum, dummodo motu successivo corpus baptizati tangat, putantes, esse veram abluionem: probabilius tamen oppositum docent Tol. Bonac. Laym. Con. & Pal. p. 3. num. 6. Idem sentiendum est de abluione facta in minima parte corporis, e.g. tantum in digito, non esse scilicet sufficientem ad baptismum, quia non videtur recte dici simpliciter lotus, qui lotus est tantum in digito. Quia tamen probabile est, abluionem, sive in minima quantitate aquæ, sive in minima parte corporis factam, sufficientem esse ad baptismum, solum in necessitate licitum erit his modis baptizare, quando scilicet non possit alio modo tutiori baptismus conferri, & periculum sit, ne homo moriatur sine baptismo. Quarto, Si persundatur aqua homo vestibus, corio, vel utre contactus, quin aqua tangat immediate corpus, non valet baptismus, quia non homo, sed vestes, aut indumentum abluitur: Bonac. Laym. Pal. loc. cit. Idem sentit ex communi Bonac. de abluto tantum in capillis, & de infante recenter nato, & adhuc pelle secundina circumdato, qui abluatur tantum in pelle secundina, quia nec

capilli, nec pellis secundina est pars corporis. Sed probabiliter, ut sentit Castrop. n. 7. & 8. oppositum docent Vasq. Tol. Val. Con. & Laym. unde solum in necessitate, ut nuper dictum est, licitum erit sic baptismum conferre.

§. II.

De Forma Baptismi.

FORMA Baptismi, qua Ecclesia Latina utitur, hæc est: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; & manifeste colligitur ex illo Matth. cap. ult. *Docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Ita omnes Doctores. Ex quo manifeste sequitur, quatuor necessario exprimenda esse in forma baptismi: Primo, personam baptizantem: Secundo, baptizatum: Tertio, actionem baptizandi: Quarto, Unitatem, & Trinitatem Divinarum Personarum.

Circa primum, quamvis necessario exprimenda sit persona baptizans, non tamen est necessaria formalis expressio, sed sufficit implicita, ut manifeste probat usus Græcorum recte, ut omnes Catholici docent, baptizantium sub ea forma, *Baptizetur*, vel, ut ait Croix, *Baptizatur servus Christi in nomine Patris, &c.* Hinc valet certo baptismus, si in forma Ecclesiæ latinæ omittatur pronomen Ego, dicendo *Baptizo te &c.* quia in verbo *Baptizo* satis significatur pronomen Ego: imo dicti pronominis omisio non videtur venialem culpam excedere, secluso contemptu: Pal. Sor. Vasq. Con.; quod intelligendum etiam est de omissione particulæ *in*, & *amen*. An autem valeat baptismus collatus sub hac forma, *Baptizet te Deus*, vel *Christus*, vel *Baptizeris a Deo*, vel *Christo*? est dubium. Negat Vasq. Affirmat Sor. Suar. Con. Laym. quia tali forma, stante actione baptizandi posita a Ministro, sufficienter exprimitur persona baptizans, ita ut sensus illius formæ sit: *Baptizet te Deus per me actionem baptizandi exercentem*: v. Pal. n. 3. & 4.

Alterum requisitum est expressio personæ baptizandæ; si enim illa neque speciatim, neque generatim exprimitur, forma non habet sensum determinatum, & consequenter baptismus non valet: ut si diceres, *Ego baptizo in nomine Patris, &c.* Advertendum hic est, unitatem numericam baptismi potius desumi ex unitate personæ baptizandæ, quam ex unitate baptizantis: hinc, si sub unica forma prolata in numero plurali, *Ego vos baptizo, &c.* plures ablueres (quod solum in necessitate licet) plures baptismos conficeres, quia plures essent abluiones, & forma, quamvis physice, & formaliter sit unica, virtualiter tamen est multiplex. Contra vero, si plures Ministri simul abluerent, & debita intentione simul proferrent formam supra unam, eandemque personam, unus conficeretur baptismus. Ut autem valeat baptismus collatus uni a pluribus Ministris, debet ex his unus independenter ab alio intendere baptismum illius; nam, si unus intendat conficere Sacramentum dependenter ab alio, non conficitur Sacramentum, quia mutatur sensus for-

formæ a Christo institutæ; non enim esset tunc verum, te baptizare, sed te cum alio baptizare. Ita D. Th. Con. Vasq. Val. Suar. Bellar. Bonac. Laym. apud Pal. n. 7.

Tertium requisitum est expressio actionis abluendi provenientis a legitima intentione faciendi rem sacram institutam a Christo: quæ intentio satis exprimitur, si actus abluendi exprimitur sub invocatione Trinitatis. Necessitas autem hujus requisiti, & simul primi, & secundi jam explicati constat nunc etiam ex propositione 27. proscripta ab Alex. VIII. *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus, in nomine Patris, &c. prætermisiss illis, ego te baptizo.*

Quartum, & præcipuum requisitum est expressio tum Unitatis Naturæ, tum Trinitatis Personarum Divinarum. Exprimitur Unitas sufficienter per *ly In nomine*, exprimitur Trinitas, dum additur, *Patris, &c.* Hæc Unitatis, & Trinitatis expressio debet esse explicita, & formalis, ut constat ex cit. Matth. loco: *Baptizantes, &c.* Hinc invalidus est, & semper fuit baptismus collatus in nomine Christi; quare, dum in *Act. Ap.* dicuntur Apostoli baptizasse in nomine Jesu Christi, id non intelligendum est, quatenus omiserint Patrem, & Spir. Sant. sed quatenus baptizaverint *In nomine Patris, & Filii Jesu Christi, & Spiritus Sancti*: aliter, cum Paul. 1. ad Corinth. 11. dixerit, omnes baptizatos esse in uno Spiritu, colligi hinc recte posset, quod baptismus ministratus fuerit, uno invocato Spiritu S. absque invocatione Patris, & Filii, quod est falsum: Pal. p. 5. n. 11. Invalidus pariter est Baptismus collatus *In nomine Dei, in nomine S. Crucis, in nomine trium Personarum, in nomine primæ, secundæ, & tertie Personæ*, cum non explicentur tres Personæ secundum proprietates relativas. Baptismus collatus *In nomine Genitoris, Geniti, & Spirati*, est dubius; nam plures cum D. Th. contra Cajet. apud Trull. docent, esse invalidum; alii vero putant valere, quia habetur mutatio solum in verba synonyma, quæ ex dictis disp. 1. qu. 1. c. 3. non est substantialis: validus est ex Trull. si dicatur, *In nomine Patris, Verbi, & Spiritu S.* Porro Invalidus est baptismus collatus *In nominibus Patris, & Filii, & Spiritu S.* vel si dicatur *Baptizo te cum Patre, & Filio, & Spiritu S.* quia sub his formis non exprimitur Unitas Divinæ Essentiæ. Quod dicatur *Baptizo te in nomine Patris, in nomine Filii, in nomine Spiritu S.* vel *in Deo Patre, Filio, & Spiritu S.* dubius est valor Baptismi. At si quis baptizaret *In nomine Patris, & Filii, & Spiritu S.*, & *Beatæ Virginis*, intendens invocare B. Virginem eodem modo, ac invocantur tres Personæ Divinæ, hoc est effective, seu ad efficiendum Sacramentum, invalide baptizaret, quia mutaretur sensus formæ institutæ a Christo; secus vero, si ob devotionem invocaret deprecatorie, intendens scilicet auxilium B. Virginis baptizato implorare.

CAPUT III.

De Ministro Baptismi.

MINISTER valide baptizans, & in casu necessitatis etiam licite, est quivis homo ratione utens, etiam si sit femina, vel excommunicatus, vel non baptizatus, dummodo saltem consensu intendat facere, quod facit Ecclesia. Ratio a priori est institutio Christi Domini usu, & consuetudine Ecclesiæ declarata: congruentia talis institutionis est summa necessitas talis Sacramenti, ob quam, sicuti congruum fuit illud institui sub materia omnibus obvia, & sub forma facile ab omnibus perceptibili; ita congruum pariter fuit, ut cuilibet ratione utenti daretur potestas illud administrandi. Debet tamen necessario esse persona distincta a baptizato, ut colligitur ex verbis Christi, *Baptizantes eos &c.* unde nemo potest se ipsum baptizare.

Minister vero ordinarius, qui non solum valide, sed etiam licite extra casum necessitatis baptizat, est Sacerdos, ut constat ex Flor. in Decr. Eug. cap. *Firmiter*, & usu Ecclesiæ; & rationem affert D. Th. quia, sicuti vi suæ consecrationis Sacerdos accipit potestatem consuecendi in Eucharistia Corpus Christi verum, & reale; ita & efficiendi Corpus Christi mysticum, quod fit per collationem baptismi. Ut autem Sacerdos licite conferat baptismum solemniter, indiget facultate Episcopi, aut Parochi personæ baptizandæ, ad quos, utpote Pastores animarum, proprie spectat aggregare homines Ecclesiæ Christi: & sicuti Sacerdos quilibet, quamvis in sua ordinatione recipiat potestatem absolvendi, ut tamen valide absolvat, indiget jurisdictione Ecclesiæ; ita etiam, ut licite baptismum solemniter conferat, indiget facultate Ecclesiæ, hoc est Episcopi, vel Parochi personæ baptizandæ. Hinc mortaliter peccat Episcopus vel Parochus, qui non subditum residentem in aliena Ecclesia sine licentia Episcopi, vel Parochi illius baptizat, quia aggregat Ecclesiæ hominem, cujus nullum regimen habet: Pal. p. 9. n. 2. & Con. Laym. Bonac. Sa. Aliis Clericis Sacerdote inferioribus non competit ex officio Baptismus ministrare. Solum Diaconis concedi potest facultas baptizandi solemniter in defectu Sacerdotum: ad quam tamen facultatem concedendam non requiritur extrema necessitas, sed sufficit rationabilis causa, qualis esset e. g. si ob infirmitatem, vel excommunicationem, aut baptizandorum multitudinem non posset Sacerdos baptismum conferre: quia id videtur ex postulare officium Diaconi, quod est Sacerdoti infervere: Vasq. Laym. Suar. Pal. n. 5. Parochus vero Diaconus, & nondum Sacerdos potest jure ordinario etiam solemniter baptizare: Gob. t. 2. n. 139.

Quæres primo, An vi Bullæ Pauli III. concessæ Societati Jesu ann. 1543. & incipientis, *Cum inter cunctas sollicitudines, in qua hæc habentur, Facultatem concedimus singulis Societatis Penitentia, Eucharistia, & alia Ecclesiastica Sacramenta sine alicujus præjudicio ministrandi*, An, inquam, vi hujus con-

concessionis liceat Religiosis Societatis Jesu administrare Baptismum?

Respondeo, In Regionibus Fidelium certo non licere, quia id cederet in præjudicium Episcoporum, & Parochorum. At in Regionibus Infidelium, distinguendum est: si ibi sint Ecclesiæ jam fundatæ, neque licet ob eandem rationem; si vero, ubi conferendus esset baptismus, non sit Ecclesia jam fundata, licet, quia tunc ministraretur baptismus sine alicujus præjudicio: v. Pal. p. 2. n. 3.

Quæres secundo, Quinam ordo servandus sit in ministratioe Baptismi in casu necessitatis?

Respondeo, Servandum esse hunc ordinem, ut minus dignus cedat digniori, & consequenter ut Sacerdoti cedat Diacono, Diacono Subdiacono, Subdiacono alii Clerici inferiores, Clerico Laicus, Viro Femina, & Laico non excommunicato Clericus, imo Sacerdos nominatim excommunicatus. Ita cum D. Th. q. 67. art. 4. & communi sententia, teste Pal. n. 9. Con. Suar. Vasq. An autem talis ordinis inversio in ministratioe Baptismi privati ratione necessitatis sit peccatum mortale? Non satis constat. Negat absolute Sot. dist. 4. q. unica art. 2. indicans, solum esse culpam venialem. Communis tamen sententia docet, esse peccatum mortale, si præsentem Sacerdote non tenente alius Clericus inferior, vel laicus baptizet, quia irrogatur Sacramento injuria, si, cum possit ministrari a Ministro ad id specialiter deputato, & consecrato, ministraretur ab alio: sic ut certum tradunt Suar. Vasq. Bonac. Laym. Con. At si præsentem Clerico laicus ministret, & præsentem viro femina, censent esse solum culpam venialem. Excipiunt tamen aliqui casum, in quo Paganus, vel Hæreticus baptizaret præsentem Catholicum, dicuntque, peccare mortaliter ob irreverentiam Sacramento factam: excipiunt alii Clericum, vel Laicum baptizantem, præsentem, & non renuente Diacono, cui sententiæ favet Pal. n. 13.

Notandum hic, quod patri, & matri prohibitum est baptizare propriam prolem: unde extra summam necessitatem quilibet alius, etiam femina, præferendus est parentibus in ministratioe Baptismi. Probabiliter tamen non privarentur jure petendi debitum, quamvis peccarent mortaliter, quia talis poena in nullo textu reperitur expressa: Con. contra Villalob. Quod si infans nondum totaliter egressus ex utero matris baptizandus esset, tunc mulier præferenda esset cuicumque viro, etiam proprio Parocho, quia sic exigit honestas: Platel. part. 5. num. 143.

Quæres tertio, Quibus ritibus ministrandus sit baptismus solemniter?

Respondeo, Ministrandum esse sub gravi, extra necessitatem, ritibus, & cæremoniis ab Ecclesia præscriptis, quæque habentur in Rituali Romano: quare extra mortis periculum grave peccatum esset aliquem domi baptizare, quia est contra ritum ab Ecclesia observatum, exceptis Filiis, aut Nepotibus Regum, & Principum, qui, servatis aliis solemnitatibus, poterunt domi baptizari, ut habet expresse Clem. unic. de Baptismo. Nomine

au.

autem Principum Riccius, & Quintanad. intelligunt Magnates Hispaniarum, Comites, Barones, Legatos Regum; & Jordan. universim omnes habentes jurisdictionem temporalem: hinc in quibusdam diocæbus, teste Gob. tr. 2. n. 402. apud Croix n. 337. permittitur omnibus nobilibus administratio Baptismi in Sacello domestico. Si licitum sit baptizare privatim adhibendæ sunt cæremoniæ, quia absolute prohibetur baptismus sine cæremoniis, excepto solo casu necessitatis. Has sacras cæremonias ab Ecclesia præscriptas pro solemnii administratione Baptismi ad tredecim numerat, & late explicat Pal. p. 12. Unum tantum hic expendemus, nimirum quod attinet ad designationem patrinatorum: obligationem esse in Baptismo solemnii adhibendi aliquam personam præter baptizantem, quæ baptizatum levet de sacro fonte, & illum sub sui tutelam suscipiat in Fide, & bonis moribus instruendum, constat ex antiquissima Ecclesiæ consuetudine, & ex Trid. sess. 24. cap. 2. de Reform. Matrim. Rationem hujus institutionis tradit D. Thom. quæst. 67. art. 7. ex similitudine, quam habet Baptismus cum carnali generatione: nam, sicut infans recenter natus indiget nutrice, & pedagogo: sic spiritualiter renatus per baptismum indiget aliquo, qui gerat vices nutricis, & pedagogi, informando, & instruendo eum quasi novitium in Fide de his, quæ pertinent ad Fidem, & vitam Christianam: ad quam obligationem declarandam aliis etiam nominibus hoc munus obeuntem appellarunt PP. & Doctores, nimirum Pedagogum, Fidei Doctorem, Fidei iussorem, Sponsorem: Communiter tamen vocatur Compater, seu Patrinus. Parochus baptizans ex Trid. cit. inquirere diligenter debet, quinam sit a Parentibus, vel Tutoribus baptizandi designatus, ut illum levet de sacro fonte, nec procedere debet ad baptismum, quousque hic designatus non sit: in Parentum vero, vel Tutorum defectu designatio Patrinatorum spectat ad Parochum.

Obligatio, quam suscipiunt Patrini instruendi baptizatos in Fide, & Doctrina Christiana, de se est gravis: hinc mutus ordinarie non debet esse Patrinus, quia non potest infantem docere res Fidei. Satisfaciunt tamen suæ obligationi, si baptizatum semel in Fide, & Doctrina Christiana sufficienter instruant, etsi postea comperiant, eos esse obitos, credendum quippe non est, talem obligationem urgere toto vitæ tempore, sed solum, quo tempore baptizatus rudis existit, & quasi parvulus pedagogo indiget: Con. Laym. Verum hæc obligatio raro urget Patrinos in Regionibus Fidelium, quia vix præsumi potest, quod baptizatus non sit instruendus a Parentibus, vel Tutoribus, vel Magistris; secus vero in regionibus infidelium, vel hæreticorum, maxime si Parentes baptizati sint infideles, vel hæretici: D. Th. Suar. Con. Laym. Val. Sa.

Quilibet rationis compos, dummodo sit baptizatus, exercere potest munus Patrini, exceptis publicis poenitentibus, & moribus infamibus, & hæreticis. Monachis est interdictum tale munus: Monachorum autem nomine hic non venire Mendicantes, aut Canonicos Regulares, probabiliter tenet Pal. p. 11. §. 1. n. 4. Quin-

Quintanad. tamen apud Croix n. 354. putat, nunc, per se loquendo, licere omnibus Religiosis, & Monialibus esse Patrinus, & Matrinus. Pro quolibet baptizando designari debet ex citat. Trid. text. unus, sive vir, sive femina; vel duo, vir, & femina; plures nec a Parentibus designari, nec a Parocho baptizante admitti possunt, itaut grave peccatum esse dicat Pal. §. 2. n. 1. transgredi hoc Tridentini præceptum, quod sub gravi obligare ex eo colligit, quod Parochum plures admittentem Patrinus Ordinario puniendum subijciat. In Baptismo non solemniter non requiritur Patrinus; & si adhibeatur, probabiliter non contrahit cognationem spirituales: Sanc. l. 7. d. 62. n. 15. Idem dicunt Bon. Quint. Gob. Gorm. apud Croix n. 349. si baptismus conferatur sub aliqua conditione, quamvis sit solemniter, quia Patrinus videtur præcipi pro Baptismo solemniter, qui sit certus, & absolutus. Si unicus adhibeatur Patrinus, potest mas suscipere feminam, & contra: Suar. Fill. Gob. & Aversa, qui proinde dicit, Procuratorem viri Patrini absentis posse esse mulierem, & contra. Quamvis Urbanus II. prohibeat, duos conjuges simul levare infantem; Nav. tamen Vival. Sanch. Tamb. absolute putant, id licere; & Suar. March. Avers. & alii passim dicunt, illam constitutionem non esse usu receptam. Baptizans potest alium substituere, qui suo nomine baptizatum levaret, cum nullo jure id prohibeatur. Potest Pater esse Patrinus filii sui illegitimi: Lug. Gob. apud Croix n. 355. Possunt plures assistere Baptismo veluti testes, & ad majorem pompam: Gob. Hinc, si plures a parentibus designati se ingerant, baptizans potest initio dissimulare; sed postea moneat, satis esse, si unus; vel unus, & una infantem tangat; vel si permittat, omnes tangere, designet tamen cum aliquo signo externo unum, vel unum, & unam, quibus solis tradet infantem baptizatum, non aliis, & illos tantum adnotet fuisse Patrinus, reliquos fuisse testes: Croix n. 350.

Ut Patrinus vere sit talis, cognationemque spirituales contrahat, requiritur, ut baptizatum de manu baptizantis immediate suscipiat, vel illum teneat, seu tangat manu (nec sufficit tangere uno digito: Croix n. 363.) dum baptizatur, quia textus hoc munus declarantes, cognationemque spirituales statuunt, iis verbis utuntur. De cognatione spirituali, quam tum Patrini, tum baptizantes contrahunt cum baptizatis, eorumque parentibus vide in tract. de Matr. ubi de impedimento cognationis.

C A P U T I V.

De Subiecto Baptismi.

SUBJECTUM Baptismi capax est quilibet homo viator, etiam rationis usum nondum habens; imo, statimac ex utero matris prodierit. Constat ex Trid. sess. 7. can. 13. de Bapt. & ex consuetudine Ecclesiæ, & colligitur ex illo Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit, &c. quæ verba communia sunt infantibus, & adultis.

tis. Hinc sequitur, incapaces esse baptismi Satyros, seu genitos ex femina, & bruto, quia non sunt homines. Incapacia pariter baptismi sunt monstra, si non constet, ea habere animam rationalem. Si vero dubitetur, sintne homines, an bruta, baptizanda sunt sub conditione: quod si certum sit, aliquod ex his monstris esse hominem, dubitetur solum, sitne unus, an duplex homo, quia habet duplex caput, aut duplex pectus, duplex Baptismus est conferendus, alter absolute in ea parte corporis, in qua perfectius caput, sive pectus apparet: alter conditionate in altera parte: Navarr. Comit. Laym. Bonac. apud Pal. p. 6. n. 4. Dixi, Statimac ex utero matris prodierit; nam infans in utero matris totaliter existens ex communi antiquorum sententia non est capax Baptismi: quamvis Suar. Con. & alii putent, quod, si in aliqua sui parte ablui possit, saltem per fistulam, in casu necessitatis conferri possit, ac debeat baptismus, quia ad baptismi valorem putant, sufficere illam nativitatem, qua quis de non homine sit homo, dummodo ablui possit: non secus ac baptizari possunt, ac debent saltem sub conditione infantes, qui tantum exerunt manum, vel qui ex dissecto utero matris mortuæ vivi extrahuntur, quamvis non sint nati nativitate rigorosa. Qui tamen in casu necessitatis baptizatus est tantum in manu, aut pede, baptizandus de novo est sub conditione post totalem egressum ex utero matris, quia aliqui dubitant de valore prioris baptismi; secus vero, si, postquam puer eduxerit caput, in eo baptizatus sit, juxta dicta cap. 2. & 3. hujus quæst. Fœtus mulierum abortivi, etiam imperfectissime figurati, si dent aliquod vitæ signum, baptizandi sunt, quia aliqui Medici putant, fœtum humanum post paucos dies a conceptione, v. g. tres, aut quatuor, animari anima rationali.

Quæres primo, An baptizari possint filii infidelium, invitis parentibus?

Respondeo: Primo, Si filii infidelium nondum rationis usum habentes invitis parentibus baptizentur, valide baptizantur, quia non baptizantur in fide, & voluntate Parentum, sed tantum Ecclesiæ: D. Th. 3. p. q. 68. a. 9. & omnes communiter cum Dicast. contra Palud. Sylv. Dur. & alios, quorum opinio communiter reputatur improbabilis, ut ait Croix n. 297. Secundo, Illicitum est baptizare filios infidelium non baptizatorum rationis usu carentes, invitis parentibus, etiam si sint subditi Principis Christiani: quamvis ad licite baptizandum non requiratur consensus utriusque parentis, sed sufficiat consensus alterius. Ratio primæ partis est, tum quia id est contra usum, & prohibitionem Ecclesiæ; nam Julius III. teste Pignat. t. 4. conf. 192. imposuit tali baptizanti poenam suspensionis, & multam 100. ducatorum; tum quia Pater habet jus in Filium, cum Filius sit aliquid Patris, adeoque male ei subtrahitur: quod si relinquatur in Patris potestate, sit injuria Sacramento propter periculum apostasiæ, & ita communiter tenent Doctores contra Scot. Gabr. & alios. Ratio secundæ partis est, quia, cum consensus permittentis baptismum sit in favorem Fidei, & alter

Parens irrationabiliter neget, jure, meritoque prævalere debet consensus prioris. Dixi primo, *Infidelium non baptizatorum*; nam filii hæreticorum, & apostatarum licite baptizantur invititis Parentibus: ita communiter Doctores; quia, cum Ecclesia habeat jus in ipsos Parentes, eosque possit ad fidem cogere, aut poena mortis punire, potest etiam eos privare jure, & potestate, quam habent in suos Filios, & hos baptizare subtrahendo illos a parentibus. Dixi secundo, *Rationis usu carentes*, nam, si usum rationis habeant, & petant baptismum, baptizari possunt, ac debent, etiam invititis Parentibus, & ab ipsis subtrahendi; quia Filii non tenentur obedire Parentibus, quando hi impedire illis velint media necessaria ad salutem. Quod si dubitetur, an habeant usum rationis, aliqui docent, posse baptizari, quia in dubio inclinandum est in favorem Fidei. Alii negant, quia melior est conditio Parentum possidentium. Alii demum docent; posse baptizari, si simul adsit periculum mortis, vel si transgressi sint septennium, vel si Parentes postea impedituri sint baptismum, & videatur satis consultum eorum constantia, quia, quando concurrunt duo præcepta, observandum est majus: præceptum autem baptismi majus est præcepto de non agendo contra jus parentum: Croix n. 306. Dixi tertio, *Etiamsi sint subditi Principis Christiani*, quia Principes seculares punire solum possunt peccata, quæ sunt contra politicam pacem, & gubernationem, contra quam non peccant, qui nolunt, filios baptizari. Tertio, filii infidelium mancipiorum possunt licite, invititis parentibus, auctoritate Dominorum baptizari, quia jus in prolem mancipii spectat ad dominum, qui potest illam vendere, aut donare; adeoque potest citra injuriam abstrahere a parentibus, & ab actuali subjectione liberare. Idem dicendum de prole belli captiva apud Christianos, quia jam est serva Christiana: Croix n. 307. ex Averf. Imo idem etiam dicendum de prole sive iuste, sive etiam injuste extracta extra patriam potestatem, quia tunc parentes amiserunt jus proximum, seu usum actuale talis juris naturalis, & ad tale jus exercendum succedunt illi, quibus actu subsunt, & baptizari mandant: Croix n. 304. Laym. Dicast. &c.

Puer vero quicumque morti proximus baptizari debet, etiam invititis parentibus, quia tunc urget præceptum charitatis, & puer non subtrahitur a parentibus per baptizantem; sed per ipsum periculum mortis, & sic extracto licite confertur Baptismus maxime necessarius: Croix n. 305.

An autem liceat Sacerdoti Catholico baptizare infantem, quem pater hæreticus baptizari petit, controversatur apud Doctores. Negant Suar. Con. Dicast. & alii ob manifestum periculum apostasie, cui exponitur infans ille: non secus ac infans infidelis ex communi sensu Doctorum non est baptizandus, si restituendus sit parentibus, quia stante periculo subversionis fit injuria Sacramento, & Religioni. At Laym. Averf. Arsd. Gob. t. 2. n. 324. dicunt, id licite fieri, quia periculum apostasie est incertum, & valde remotum, cum multi testentur, vix tertiam partem infantum pervenire ad annos discretionis, & ex alia parte

parte eadem irreverentia contingat, si baptismus conferatur ab hæretico, a quo etiam confertur verus baptismus pro vera Ecclesia institutus a Christo: quam sententiam probabilem reputant Diana, & Croix n. 307. Idem dicendum putant Sylv. & Nav. de infantibus infidelium, quos parentes petunt baptizari: sed alii communiter contradicunt cum Laym. Pignat. Dicast. Excipit Gob. n. 325. nisi parens infidelis mortem illaturus esset nolenti baptizare; nam ex dictis d. 1. q. 2. c. 3. possunt dari circumstantiæ excusantes Ministrum, qui Sacramentum conferat indigno.

Quares secundo, Quandonam baptismus iterari possit, aut debeat sub conditione?

Respondeo, Tum solum iterari posse, ac debere sub conditione, quando adest prudens dubium de valore prioris baptismi, juxta dicta disp. præced. q. 2. c. 3. Unde infer

Primo, Si certum sit, unum e viginti non esse baptizatum, & nesciatur, quis ille sit, omnes debent sub conditione baptizari, quia de singulis prudens est dubium, an sint baptizati? Lug. Dicast. Gob. n. 600.

Secundo, Si baptizans fuit perturbatus, ideoque dubitet, an aliquid essentiale omiserit, si unus astantium, reliquis non contradicentibus, testetur, esse appositum id, de quo dubitatur, an sit omisum; non debet iterari baptismus: si vero testes non convenient, & unus contra alium testetur, esse omisum, vel nullus testetur, debet iterari, quia prudenter dubitatur de valore: Gob. n. 424. ap. Croix n. 312.

Tertio, Qui cateroqui non est scrupulosus, nec hypocondriacus, sed prudens, si vehementer agiteretur circa valorem sui Baptismi, potest rebaptizari sub conditione, quia videtur gravis causa ob exempla non baptizatorum, qui sunt ita interne agitati: Quintanad. & alii cum Gob. a n. 446. ubi refert casus, in quibus etiam ex infestatione spectrorum judicatum est, causam esse sufficientem. Quamvis autem Dicastil. & Gobat dicant, licite suscipere reliqua Sacramenta eum, qui dubius est de valore sui baptismi, dubio tamen juris, quatenus aliqui Doctores probabiliter affirmant, alii probabiliter negant, talem baptismum esse validum, excepto Ordine, & Matrimonio ob periculum nocendi tertio, si hæc Sacramenta nulliter suscipiantur; oppositum tamen tenendum est, quia in tali casu Sacramenta suscipienda exponerentur periculo nullitatis, quod semper est illicitum extra casum necessitatis, juxta dicta disp. præc. l. c.

Quarto, Infantes expositi probabilius sunt rebaptizandi sub conditione, etiamsi inveniantur cum scheda testante de Baptismo: Quintanad. Gob. & alii asserentes, baptismum talium infantum esse dubium, quia hujusmodi infantes solent baptizari a propriis matribus, quæ forte nunquam viderunt baptizare, nunquam didicerunt, nec præ pudore petere voluerunt; ut tamen consulerent æternæ salutis, ob periculum mortis baptizarunt, ut sciverunt. Possunt etiam tales infantes esse expositi a Judæo, vel ab alio execrante baptismum, ex Sylv. & Mercer.

Quinto denique. Circa baptizatos ab obstetricibus quisque licite sequitur statuta, vel consuetudinem suæ Diocesis, quoad eorum rebaptizationem; supponitur enim talis consuetudo fundata in erroribus aliquando animadversis; aliter consuetudo nihil immutare potest circa jus Divinum, a quo pendet permisso, prohibitio, & iussio iterandi baptismum: Gobat n. 175. Præscindendo tamen ab huiusmodi statutis, vel consuetudine, plerique baptizati ab imperitis, & mulieribus licite rebaptizantur ob errores substantiales sæpe ab iis commissos, ut refert Gob. a n. 353. Hinc a fortiori rebaptizari debet baptizatus ab obstetrice venefica, quia merito dubitatur de valore talis baptismi. In dubio, an fuerit venefica, Gob. dicit, non esse rebaptizandum, quia in dubio non præsumitur crimen: sed contradicit, & merito, Croix n. 321. si dubium sit prudens, quia tunc etiam prudenter dubitatur de valore baptismi. Econtra vero, quando obstetrix est integræ famæ, circumspicienda, & sæpius probata recte semper egisse, tunc infans ne conditionate quidem rebaptizari potest, si illa serio affirmet, infantem a se esse legitime baptizatum, quia tunc non habet locum prudens dubium de valore baptismi, sed ad summum levis scrupulus: Quintanad, Gob. n. 182. Rebaptizare autem extra prudens dubium, etiam supposito levi scrupulo, ordinarie censeri debet mortale: Hurt. Gob. De Baptizatis ab Hæretico prædicante, quos omnes rebaptizandos esse docent Quintan. & alii plures cum Dicast. v. Croix n. 322.

DISPUTATIO III.

QUÆSTIO UNICA.

De Sacramento Confirmationis.

CONFIRMATIONEM, sic dictam, quia baptizatos in suscepta Fide confirmat, verum Sacramentum novæ legis esse a Christo Domino institutum, de fide est, ut constat ex Trid. sess. 7. can. 1. Et quidem instituere debuit plene, & perfecte, antequam ad Cœlos ascenderet, cum sit unum ex præcipuis fundamentis Ecclesiæ, quam Christus Dominus, ante suam Ascensionem perfecte fundatam reliquit. Verum, quo tempore ante Ascensionem institutum fuerit, non constat. Probabiliter Doctores cum Suar. Con. Fill. Trull. docent, institutum fuisse in nocte Coenæ, ut colligitur ex Fabian. Pap. epist. 2. c. 1. ubi hæc habet: *In illa die Dominus Iesus, postquam cenavit cum Discipulis suis, & lavit eorum pedes, sicut a Sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt, Chrisma conficere docuit: usus tamen talis Sacramenti incepit post Christi Ascensionem; non enim expediebat, Divinum Spiritum perfecte alicui communicari per hoc Sacramentum, antequam Iesus glorificaretur, juxta illud Jo: 7. Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.* Jesu autem glorificato Spiritus plene datus

datus fuit Apostolis, non signo Sacramentali, sed extraordinario, & miraculoso. Quo Spiritu accepto Apostoli aliis Divinum Spiritum communicabant impositione manuum. An vero non solum impositione manuum, sed etiam chrismatis unctione uterentur, non satis constat: verosimilius videntur, utroque signo usi fuisse, ne cogamur dicere, diversum nunc esse hoc Sacramentum ab eo, quod tunc fuit: Pal. hic p. 1. n. 4. His positis I. Agemus de Materia, & Forma: II. De Ministro: III. De subiecto Confirmationis.

CAPUT I.

De Materia, & Forma Confirmationis.

MATERIA remota Confirmationis est Chrisma per Episcopum benedictum. Constat ex Flor. in Decr. Fidei; & ex Trid. sess. 7. can. 2. Chrisma autem debet esse mixtum ex oleo, & balsamo, saltem ex præcepto. Utrum vero talis mixtio sit necessaria necessitate Sacramenti, & ex Christi institutione, an sufficiat solum oleum (quod certum est pertinere ad materiam essentialem hujus Sacramenti, ut cum D. Th. & aliis notat Averf. ap. Croix n. 375.) disputant Doctores. Probabilius est, esse necessariam necessitate Sacramenti: cujus sententiæ fundamentum præcipuum est ex Flor. in cit. Decr. Fidei, ubi hæc habet: *Secundum Sacramentum est Confirmatio, cujus materia est Chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientie, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto.* Ita etiam Suar. Laym. Bon. Pal. p. 2. n. 3. Sententia tamen opposita dicens, balsamum requiri tantum ex præcepto Ecclesiæ, quam tenent Cajet. Sor. Nav. Cov. Viñt. Val. Zanard. apud Dian. p. 3. t. 4. r. 23. probabilis est: ita Croix ib. Ratio defumitur ex cap. Pastoralis, de Sacram. non iterando, ubi Innoc. III. interrogatus de confirmato in solo Oleo, respondet, nihil esse iterandum, sed caute supplendum, quod incaute prætermisum fuerat. Ad fundamentum sententiæ oppositæ, nempe ad textum Flor. respondet, idem Flor. dicere, vinum aqua mixtum esse materiam Eucharistiæ, satisfactionem esse materiam Pœnitentiæ; nec tamen inde recte inferri, aut aquam esse materiam essentialem Eucharistiæ, aut satisfactionem Pœnitentiæ. Hinc concludit Dicast. hic n. 29. balsamum requiri tantum ex præcepto non mere Ecclesiastico, sed Divino Christi Domini, quod colligi ait ex antiqua traditione Ecclesiæ, & PP.

Hinc infer, quod si haberi non posset Chrisma ex oleo, & balsamo, non peccaret, qui in articulo mortis confirmaret aliquem solo Oleo Infirmorum, quia in casu necessitatis licitum est in Sacramentis conferendis procedere secundum sententiam probabilem: Croix n. 375. Gob. tr. 2. n. 744. & constat ex dictis disp. 1. q. 2. c. 3. Oleum debet esse olivarum, quia hoc proprie oleum dicitur; quare confectum ex alia materia, ut ex nucibus, vel grandi pisce, vulgo Balena, non est materia hujus Sacramenti, quia oleum proprie non est: ita D. Th. ab omnibus receptus,

ceptus, teste Pal. p. 2. n. 3. Balsamum vero potest esse cuiuscumque Regionis, dummodo sit in ea quantitate, ut det sui odorem; nec requiritur, ut in singulis partibus olei sit aliquid balsami: Con. Bonac. Gob. n. 745. Croix n. 377.

Omnes Doctores exigunt in oleo mixto balsamo benedictionem, ut sit apta materia hujus Sacramenti: Pal. n. 5. & ratio desumitur ex institutione Christi, Ecclesiæ usu, & consuetudine declarata, & pluribus Conciliis confirmata: utrum vero talis benedictio necessario faciendâ sit ab Episcopo, an possit ex commissione summi Pontificis fieri a simplici Sacerdote, discrepant Doctores. Caj. Val. Barb. Gob. ap. Pal. n. 6. putant, posse summum Pontificem committere simplici Sacerdoti talem Chrismatis benedictionem, cum possit ex dicendis cap. seq. eidem committere hujus Sacramenti administrationem: quam sententiam probabilem reputare videtur Croix n. 378. Communior tamen, & probabilior sententia est, benedictionem Episcopalem necessario requiri in Chrismate, ut sit apta materia hujus Sacramenti, imo omnes fere Doctores id docere, ait Suar. disp. 33. sect. 2. apud Pal. n. 7. colligiturque ex Concil. Rom. sub Silvestro cap. 3. Tolet. I. cap. 20. Carthag. II. cap. 13. Carthag. III. cap. 36. & potissimum ex Flor. in Decr. Fidei, textu superius exposito: vid. Pal. n. 7.

Quamvis necessario requiratur Chrismatis consecratio; modus tamen consecrandi non est jure divino signatus, sed Ecclesiæ remissus, & solum jure divino consecrandum, & benedicendum est Chrisma invocatione Divini Spiritus. Poterat quidem Ecclesia ita decernere modum consecrandi Chrisma, ut quilibet alius foret irritus, & sacrilegus: quia tamen de hac intentione non constat, nec id conveniens erat; ideo quælibet benedictio Chrismatis facta ab Episcopo sufficiens est ad habendam aptam materiam hujus Sacramenti: grave tamen peccatum committeretur, omittendo ritum ab Ecclesia præscriptum: Suar. Bonac. plures referens, Con. Laym. Pal. n. 9. sicuti graviter etiam peccaret Episcopus, quamvis Sacramentum conficeret, si confirmaret in Chrismate vetere, seu anni præced. omisso novo: Chrisma enim singulis annis in die Cœnæ Domini consecrandum est veteri combusto, ex Fab. Pap. *epist.* 2. Probabilior est ad benedictionem Chrismatis necessarios esse Sacerdotes simul cum Episcopo; nam in Rituali Romano de illis dicitur, quod sint, & testes, & cooperatores, jubenturque post Episcopum insufflare, signare, osculari ampullam, &c. non ita Diaconos, & Subdiaconos, qui vocantur Ministri tantum, & Assistentes.

Materia proxima est *Unctio Chrismatis benedicti in fronte Confirmandi, in formam Crucis manu Episcopi facta*: quæ omnia sunt de necessitate Sacramenti, ut est communis sententia Doctorum id comprobantium ex usu, & traditione Ecclesiæ, & ex variis Conciliorum Decretis, præcipue ex Flor. sub Eug. IV. in Decr. ad Arm. Hinc infer

Primo, nullimode satisfacere Episcopum, si confirmandum signet cruce, & deinde ungat, quia non haberetur unctio in formam Crucis, quæ necessaria est tum ex Flor. cit. tum ex Innoc. I.

&

& Greg. I. relatis in cap. *Presbyteris, de Consecrat. dist.* 4. & ex Stephano Pap. relato in cap. *Numquid, de consecrat. dist.* 5. Congruentia autem hujus institutionis est, quia hac Sacramentali Unctione munimur ad Christi Crucem palam consistendam; & idcirco conveniens fuit, ut talis unctio fieret in formam Crucis: D. Th. Suar. Con. Bonac. Laym. apud Pal. p. 3. n. 2.

Secundo, Unctio non in fronte, sed alibi non sufficere ad Sacramentum, colligitur ex usu Ecclesiæ ab antiquis PP. comprobato, præsertim Tertull. Dionys. Cyrill. Hierosol. Greg. Turon. Aug. constat etiam ex Innoc. III. in cap. un. *de Sacra Unct.* & ex Concil. Flor. in Decr. *Armen.* Vide Pal. n. 3.

Tertio, licet Henr. Vivald. &c. putent, hanc Unctionem fieri posse medio aliquo instrumento, puta penicillo; hæc tamen sententia non videtur probabilis, ut ait Cr. n. 380. quamvis probabilem eam agnoscere videatur Dicast. apud cit. Croix; nam impositio manuum Episcopalis, per quam solam legimus in Actis Apost. collatam Confirmationem, dicenda est partialis materia necessaria hujus Sacramenti, ut docent D. Th. Scot. Gabr. Sor. Suar. & alii apud Avers. contra Nonnullos. Quod autem unctio faciendâ sit pollice dexteræ manus, hoc habetur ex præcepto Ecclesiæ, non ex institutione Christi: Suar. Con. Laym. Bonac. apud Pal. n. 4. Quare validum conficeret Sacramentum, quamvis graviter peccaret Episcopus, si alio digito ungeret contra universalis Ecclesiæ morem: ita Busemb. quamvis Nugn. Dian. Dicast. apud Croix n. cit. dicant, non satis constare, quod Episcopus graviter peccaret, si absque causa uteretur alio digito, quam pollice dexteræ manus. Addit Avers. apud Croix ib. quod, si laboraret pollice dexteræ manus, licite ungeret alio digito.

Forma autem Sacramenti Confirmationis est, *Signo te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Constat ex Flor. in Decr. cit. sub Eug. IV. Ratio desumenda est ex institutione Christi nobis declarata ab usu, & traditione Ecclesiæ perpetua: congruentia vero hujus institutionis desumitur ex fine, & effectu hujus Sacramenti, ut recte explicat D. Th.: cum enim hoc Sacramentum institutum sit ad designandos Fideles in Christi milites, & ad dandum illis speciale robur, ut Fidem Christi palam, & absque ullo timore, aut verecundia, confiteantur; conveniens fuit, ut hæc omnia per formam hujus Sacramenti explicarentur: nam verbis illis *Signo te signo Crucis* declaratur signaculum Crucis fronti Confirmandi appositum, ejusque animæ character indelebili spiritualiter impressum: illis vero *Confirmo te Chrismate salutis* significatur robur acceptum: &, quia robur hoc, & signaculum sunt ad fidem Christi palam consistendam, conveniens fuit, ut exprimeretur præcipuum fidei mysterium, quod est SS. Trinitatis, & Unitatis Divinæ Essentiæ. Supradicta forma essentialis est quoad omnes sui partes; nam Concilium Flor. exacte formam hujus Sacramenti describens, supradicta verba statuit: credidit ergo esse essentialia: aliter non essent formæ partes.

Dicendum igitur, quod in forma Confirmationis necessario exprimi debeat non solum persona confirmans, saltem implicite, & per-

& persona confirmanda: sed etiam signaculum Crucis, Unitas Essentia Divina, & Trinitas Personarum, & Unctio Chrimatis. Addit Pal. p. 5. n. 6. ex Suar. fieri mutationem substantialem in dicta forma, si proferatur modo deprecativo; quare indicativo, seu imperativo modo necessario proferendam esse dicit. Apud Græcos forma Confirmationis est, *Signaculum donationis Spiritus Sancti*, omisso verbo more græcorum, & sensus est, *Hoc signo donantur munera Spiritus Sancti*: quam formam validam esse, & continere omnia, quæ sunt de essentia, fuse probat Arcud. l. 2. c. 7. & declaravit Urban. VIII. apud Illuf. de Sacram. n. 7. Et, quamvis Græci in conferendo hoc Sacramento ungant non solum frontem, sed etiam oculos, nares, os, aures, pectus, manus, & pedes; Arcud. tamen loc. cit. testatur, ex eorum mente opus non esse, nisi ungere tantum frontem.

Pro explicandis variis canonibus Conciliorum, & dictis SS. PP. notandum cum Croix n. 381. & Gorm. hic n. 1. varias ab initio Ecclesiæ fuisse manuum impositiones: Primo erat Curativa, de qua Marc. ult. *Super egros manus imponent, & bene habebunt*. Secundo, Reconciliativa, cum qua dabatur absolutio sacramentalis Pœnitentibus, præsertim publicis: Tertio, Ordinativa, per quam ordinabantur Ministri Ecclesiæ. Quarto, Confirmativa, per quam conferebatur Sacramentum Confirmationis. Similiter variæ fuerunt Unctiones. I. Altarium, Calicum, & aliorum pro usu Ecclesiæ. II. Baptizatorum in vertice. III. Exorcizandorum ad expellendum dæmonem. IV. Ordinandorum in vertice, & digitis. V. Moribundorum, quæ est Extrema Unctio. VI. Confirmandorum, de qua hic sermo est. Hinc facile explicatur, itaut Catholicæ veritati minime obsit, locus cateroqui difficilis Aug. lib. 3. de Baptismo c. 16. ubi ait, *Manus impositio, non sicut Baptismus, repeti non potest: quid enim est aliud, nisi oratio super hominem?* Explicatur, inquam, dicendo cum Pal. p. 6. n. 4. quod ibi August. loquatur de manus impositione, qua hæretici pœnitentes reconciliantur, & in eorum favorem Divinus Spiritus exoratur manus impositione: quod enim ibi non loquatur de manus impositione, quæ est Sacramentum Confirmationis, certum est, aliter sibi contradiceret: nam lib. 2. contra Epistol. Petiliani expresse asserit, Confirmationem, sicut & baptismum, repeti non posse.

C A P U T II.

De Ministro Confirmationis.

IDE Catholica certum est, Ministrum ordinarium Confirmationis esse solum Episcopum: constat ex Flor. in Decr. Fid. & Trid. sess. 7. can. 3. dicente, *Si quis dixerit, Sanctæ Confirmationis ordinarium Ministrum non esse solum Episcopum, sed quemlibet simplicem Sacerdotem, anathema sit*: & sess. 23. c. 4. signatur, ut proprium Episcoporum munus, Confirmationis ministratio: & Can. 7. anathemate damnatur asserens, confirmandi potestatem communem esse Episcopis, & Presbyteris. Colligitur hæc veri-

veritas ex *Act. 8. & 19.* ubi soli Apostoli leguntur Spiritum S. per manus impositionem Fidelibus communicasse: signum ergo est, nullum alium simplicem Sacerdotem hanc potestatem habuisse. Congruentia autem est, quia Episcopi sunt Ecclesiæ Duces, & ad Duces spectat eligere, & consignare milites. Hinc sequitur, quod Episcopus, etiam si sit hæreticus, excommunicatus, depositus, aut degradatus, valide, quamvis illicite, hoc Sacramentum ministrat, quia characterem Ordinis, a quo hæc potestas provenit, nunquam amittit: Suar. Bonac. Pal. p. 8. n. 2.

Dixi, *Ministram ordinariam esse solum Episcopum*; nam ex delegatione solius summi Pontificis potest simplex Sacerdos confirmare. Colligitur ex facto Gregorii lib. 3. epist. 26. cum enim hic Pontifex præcepisset Presbyteris Sardinæ, ne confirmarent, cumque ob tale præceptum scandalum oriri cerneret, *Nos quidem*, inquit, *secundum usum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus, sed, si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi desunt Episcopi, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant, concedimus*. Consentit Flor. in Decr. Eug. ubi inquit, *Legitur tamen aliquando, per Apostolicæ Sedis dispensationem ex rationabili, & urgente admodum causa simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum confecto hoc administrasse Confirmationis Sacramentum*: vid. Pal. p. 9. n. 3. Laicis vero, aliisve Clericis Sacerdote inferioribus, nullatenus hæc potestas committi potest, nec Sacerdotibus ipsis ab alio præter summum Pontificem, ut constat ex usu, & consuetudine Ecclesiæ, qua declaratur institutio Christi; nunquam enim legimus, Episcopos hanc facultatem Sacerdotibus concessisse, aut summum Pontificem concessisse Clericis Sacerdote inferioribus. Imo, quamvis aliquibus Abbatibus concessa sit facultas exercendi omnia Pontificalia, excepta collatione Ordinum, & consecratione Altarium, & Ecclesiarum, non comprehenditur tamen sub tali concessione facultas confirmandi ex declaratione Greg. XIII. ap. Lug. resp. mor. l. 1. d. 7. v. Croix n. 385. At poterit Pontifex hanc facultatem Presbyteris concedere, eo ipso ac electus est Papa, etiam si Ordinibus careat; licet enim ipse tunc confirmare non possit; potest tamen facultatem confirmandi concedere iis, qui sunt capaces talis facultatis: hæc enim concessio non est actus Ordinis, ut est actus confirmandi, sed jurisdictionis.

Quæres primo, An, & Quando teneatur Episcopus hoc Sacramentum administrare?

Respondeo, Quemlibet Episcopum obligatum esse hoc Sacramentum per se, vel per alium in propria Dioecesi ministrare, itaut, si longo tempore differat, peccet graviter, quia privat subditos ingenti bono: Suar. Tolet. Barb. Laym. Busemb. Pal. p. 9. n. 13. Hinc tenetur propriis expensis (nisi longa, & rationabilis consuetudo fecerit jus exigendi tales expensas: Gob. apud Croix n. 388.) circumire Dioecesim, & saltem ad loca præcipua accedere, ad hoc Sacramentum ministrandum; nam, si solum in Cathedrali ministraret, plures ex Dioecesi sine Confirmatione remanerent: Pal. ib. Hinc, si ad octo, vel decem annos differat circumire, & hoc Sacramentum ministrare, peccat graviter, nisi

nisi excuset moralis impossibilitas. Neque obest, quod, qui omittit suscipere, ex dicendis cap. seq. non peccat; nam etiam, qui omittit sapius confiteri, aut communicare per annum, non peccat; & tamen Parochus nolens ei Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ Sacramentum ministrare, graviter peccat: ergo similiter Episcopus. Ratio utriusque est, quia tenetur ex officio, & stipendio: Croix ibid. Addit Dicast. quod, si adsit rationalis causa omittendi, non sit damnandus, qui ad tres, vel plures annos differat. Præterea debent Episcopi confirmare etiam in carcere illos, qui educendi sunt ad supplicium, si petant, & infantes jam morituros: D. Thom. D. Bonav. Dicast. Gob. Imo Bonac. & Quintan. plures citantes dicunt, mortaliter peccare Episcopum, si moriturum, vel suspendendum petentem non confirmet: sed Escob. Fr. Lug. & alii probabilius negant, esse mortale: imo nullum peccatum esse, ait Croix n. 390. tum ob consuetudinem, tum ob incommoditatem ministrandi hoc Sacramentum cum solemnitate debita.

Quæres secundo, Quid requiratur ex parte Ministri hujus Sacramenti, ut licite illud administret?

Respondeo, Requiritur primo, ut sit in gratia, ut constet ex dictis in de Sacram. in genere. Secundo, ut confirmandus sit subditus: quod etiam requiritur ad licitam cujuslibet Sacramenti administrationem, excepto Matrimonio, ut constet ex ib. dictis. Ex præsumpta tamen voluntate proprii Superioris possunt alieni subditi confirmari: unde autem hæc præsumptio colligatur, arbitrio viri prudentis remittitur. Si tibi ordinandum suum subditum non confirmatum proprius Episcopus remittit, censetur velle etiam, ut eum confirmes; Confirmatio enim Ordinibus suscipiendis præmitti debet ex Trid. sess. 23. cap. 4. Laym. Dian. Dicast. n. 130. contra Bon. de Sacram. d. 2. p. 2. qui pariter docet, non posse Episcopum confirmare confluentes ex alienis Diocesis sine speciali licentia priorum Episcoporum, contra Pal. Laym. & alios ap. Croix n. 392. imo id fieri posse sine ullo scrupulo, docent Dian. p. 4. t. 4. r. 50. & Steph. t. 5. d. 3. n. 1. quia hoc gratum est aliis Episcopis, & ratum habent, ut probat praxis. Tertio, ut in propria Diocesi hoc Sacram. ministret: aliter, si in aliena Diocesi sine illius Episcopi licentia etiam proprium subditum confirmet, graviter peccat, & suspensionem ab exercitio Pontificalium incurrit: Sa, Henr. Barb. ex Trid. sess. 6. c. 5. de Reform. Quarto, ut sit jejunos cap. Ut jejuni. cap. Ut Episcop. de Consecras. dist. 5. Verum hoc non est præceptum, sed consilium, imo id abrogatum esse, ait Croix n. 389. ex Averf. & Gob. n. 769. hinc, si iusta causa adsit, qualis esset ex Pal. n. 11. ingens numerus confirmandorum, improbari non debet usus ministrandi hoc Sacramentum a prandio: Croix n. 389.

Quæres tertio, Quibus ritibus, & cæremoniis teneatur Episcopus hoc Sacramentum ministrare?

Respondeo, Teneri ad servandos ritus, & cæremonias ab Ecclesia præscriptas, idque sub gravi, nisi excuset parvitas materiæ. Tales autem cæremoniæ aliæ antecedunt, aliæ comitantur, aliæ subsequuntur Confirmationem.

Ex antecedentibus, Prima est consecratio Chriftatis ex oleo, & balsamo constantis facta ab Episcopo, quæ cæremonia ex dictis cap. præc. requiritur etiam ad valorem hujus Sacramenti. Secunda est designatio Patrini facienda sub gravi culpa, ut docet Nav. ex communi, a parentibus, & in eorum defectu, ab Episcopo: Gob. n. 788. qui Patrinus cum Confirmante eandem cognationem spiritualem contrahit cum Confirmato, ejusque parentibus, ac contrahitur in Baptismo a Patrinis, & Baptizante cum Baptizato, ejusque parentibus; de qua fule in de Matr. ubi agemus de impedimento cognationis. Ubi tamen facile non habetur Patrinus, omitti potest juxta Gob. n. 786. In confirmatione non debet admitti unus, & una; nam id tantum pro Baptismo fuit a Trid. permiffum, sed debet esse unus tantum; & secundum usum Ecclesiæ, & ritum Pontificalis Romani, ejusdem sexus, cujus est confirmandus: Croix ex Averfa n. 399. debet insuper esse confirmatus: secus non valide Patrini munus exercebit, nec cognationem spiritualem contrahet: Suar. Sanch. Oppositum probabile esse, dicit Croix n. 400. graviter tamen peccabit juxta communem sententiam, quamvis Escob. ex Con. a mortali excuset. Item debet esse diversus a Patrino Baptismi saltem extra necessitatem; quamvis Bonac. & Hurt. negent, & secus facientem non peccare mortaliter, dicat Dian. p. 3. t. 4. ref. 21. Non Monachus, nisi factus Episcopus, & nisi confirmandus esset pariter Monachus; licet Quint. admitti posse dicat sine culpa, & Monachos, & Moniales, nisi in eorum Religione sit prohibitum. Demum una eademque die nemo potest esse Patrinus, nisi duorum tantum: ita cavetur in Pontificali: at, si sit vir probus, & maxime Ecclesiasticus, in quo nulla adsit malitiæ præsumptio, poterit eadem die esse Patrinus plurium: Marc. Ant. Genuens. in man. pastor. cap. 54. n. 6. quem refert, & sequitur Barb. 2. part. de potest. Episc. alleg. 30. n. 52. Patrinum Confirmationis non contrahere obligationem saltem gravem instruendi confirmatum, docent communiter Doctores. Tertia cæremonia antecedens sunt plures orationes, quibus Confirmandus disponitur, & Confirmationis institutio, & effectus declaratur. Quarto loco numerari posset jejunium servandum tam a Confirmando, quam a Ministro ex cap. Ut jejuni: sed de hoc vide dicta superius.

Ex concomitantibus primo numerandus est locus. Hic debet sub gravi culpa esse Ecclesia, ut testantur Doctores apud Castropal. punct. 10. num. 7. qui tamen probabile esse ait, confirmationem conferri posse sine culpa extra Ecclesiam in loco decenti: & ita tenent etiam Suar. Henr. Bonac. Sa, Barb. Secundo, Tempus, quod antiquitus erat sola vigilia Resurrectionis, & Pentecostes, quibus diebus dumtaxat Confirmatio ministrabatur. At hæc cæremonia consuetudine abrogata est, & quolibet die, sive festo, sive feriali ministrari potest, quia sic usus obtinuit. Tertio, Vestes sacræ, quibus Episcopus ornari debet ad hoc Sacramentum ministrandum, nimirum Pluviali, Mitra, Stola, & Baculo pastoralis ex quodam responso Sac. Congr. apud Barb. 3. p. de pot. Ep. alt. 30. n. 11.

Inter cæremonias vero Confirmationem subsequentes, Prima est Confirmati frontem vitta ligari, ne chrisma defluat, sed exsiccet, quæ tamdiu retinenda est, quamdiu fuerit consuetudo loci: pluribus tamen in locis statim post confirmationem frons confirmati in fronte baptismatis abluitur, & vitta deponitur, quæ alicubi solet comburi, & in profluentem mitti: alibi tota asservatur ad similem usum: nunquam tamen profanis usibus applicari debet. Secunda est levis alapæ inflictio in signum, quod Confirmatus paratus esse debet ad injurias constanter pro Christo sustinendas, & in memoriam suscepti Sacramenti, ne illud audeat iterare. Hujus cæremoniæ omissionem, secluso scandalo, non reputant mortale Suar. Val. Con. Sa. Tertia est cereus accensus in signum, quod semper vivam Fidem conservare debet Confirmatus. Hæc cæremonia est tantum consuetudine introducta, sed non sub gravi obligatione, ut testatur Emm. Sa. Quarta, sunt plures orationes, quibus Confirmatus admonetur de suscepta obligatione servandi constanter Fidem, & Charitatem augendi. Quinta est admonitio, ne Confirmati ante ultimam benedictionem Episcopalem e loco Confirmationis discedant. Hæc tamen admonitio omittenda est, quando numerosus populus ad Confirmationem confluit; durum enim est omnes obligare, ut in Ecclesia usque ad finitam omnium Confirmationem immorentur.

CAPUT III.

De Subiecto Confirmationis.

QUILIBET homo baptizatus cujusvis ætatis est subiectum hujus Sacramenti capax, cum quavis ætate capax sit effectus hujus Sacramenti: hoc ipso enim, quod per baptismum est spiritualiter genitus, potest crescere, roborari, & ad Fidem tuendam armari, quamvis actu ex defectu ætatis ineptus sit ad pugnam. Constat ex usu antiquo Ecclesiæ hoc Sacramentum ministrantis baptizatis omnibus statim post baptismum. Unde sequitur, ad hoc Sacramentum valide suscipiendum non requiri propriam suscipientis voluntatem in iis, qui voluntatem propriam non habent, seu rationis usu carent, sed sufficere voluntatem Christi, & Ecclesiæ, ut dicitur in Baptismo.

Quamvis vero omnes baptizati etiam ante rationis usum sint Confirmationis capaces; in præsentem tamen non expedit, eam ministrari infantibus ante usum rationis, nisi sint jam morituri, ut c. præc. innumus, vel nisi ob absentiam Episcoporum, aliamve causam timeretur longo tempore post usum rationis Confirmationem esse differendam; vel infantem sine Confirmatione decessurum; vel nisi adsit Diocesana consuetudo confirmandi pueros ante usum rationis: Pal. p. 7. n. 5. cum Suar. Con. Laym. additque Suar. disp. 35. sect. 2. quod non peccaret graviter Episcopus, si ob benevolentiam, aliamve similem causam puerum ante rationis usum confirmaret, quia consuetudo expectandi usum rationis non videtur introducta esse cum tanto rigore. Ratio, cur expe-

expediat regulariter expectare usum rationis ad hujus Sacramenti susceptionem, est, quia sic decentius suscipitur, & cum majori fructu, & absque periculo reiterationis. Dixi, *In præsentem*, &c. ne videret improbare antiquum Ecclesiæ usum confirmandi infantem statim post baptismum; tunc enim id conveniens erat ob penuriam Episcoporum, & paucitatem Fidelium, quibus de causis bis tantum in anno extra necessitatem baptismus, & statim post baptismum Confirmatio ministrabatur, at multiplicato Episcoporum, & Fidelium numero cessavit consuetudo conjungendi confirmationem cum Baptismo, eaque bis tantum in anno ministrandi, & successit Confirmationis ministratio, prout magis expedit, tum reverentiæ Sacramenti, tum Fidelium utilitati Castrop. n. 5. In locis tamen Missionum, & inter hæreticos, quo rarius accedunt Episcopi, convenienter confertur etiam infantibus: Croix n. 391. nam etiam Græci, testi Arcud. l. 1. c. 13. statim post baptismum infantem confirmant.

Quæres primo, An perpetuo amentes possint confirmari?

Respondeo affirmative cum Suar. Henr. Laym. Con. Dicass. n. 92. apud Croix l. c. contra Sorum, Val. Mærat. sed attendendam esse consuetudinem ait Croix, quam tamen aliqui dicunt non obligare, si alicubi adsit non confirmandi; quia id pendet a libera voluntate Episcoporum. Excipe, nisi spes adsit, eos usum rationis habituros, quia tunc differenda esset confirmatio ad usum rationis, ut dicitur de infantibus. Neque obstat, quod amentes non habeant voluntatem suscipiendi Sacramentum: nam pro carentibus perpetuo usu rationis sufficit voluntas Christi, & Ecclesiæ, ut in baptismo: pro iis vero, qui aliquando usum rationis habuerunt, & christiane vixerunt, sufficit voluntas interpretativa, ea nimirum, quæ censetur esse in quolibet Christiano suscipiendi suæ salutis remedia, dummodo de voluntate contraria non constet.

Quæres secundo, An, & quando sit obligatio suscipiendi Confirmationem?

Respondeo, Quadruplicem Sententiam minus veram numerari a Castrop. p. 8. Prima asserit, absolutam dari jure Divino obligationem suscipiendi Confirmationem: tribuitur Scoto, Richard. Valdensi. Verum hi Doctores, teste cit. Pal. solum asserunt, hoc Sacramentum contemni ab iis, qui, data opportunitate illud recipiendi sine causa omittunt. Secunda limitat primam, ut procedat eo casu, quo publice coram tyranno Fides est confitenda, cui sententiæ favere videtur præceptum latum Apostolis Luc. ult. ne e civitate exirent, donec induerentur virtute ex alto, hoc est donec Spiritu Sancto munirentur. Ita sustinent Dur. Marfil. Turrecrem. Tertia admittit obligationem suscipiendi hoc Sacramentum, non Divinam sed Ecclesiasticam: ita Alex. Ales, Bonac. Palud. Sylv. id colligentes ex variis decretis de Consecrat. dist. 5. Quarta limitat dictam obligationem solum ad casum, quo suscipienda sit prima Tonsura ex Trid. sess. 23. cap. 4. de Reform. Prima Tonsura non iniungitur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint. Verum communis, & probabilior sententia negat, ullam per se obligationem esse, sive ex jure Di-

Divino, five ex Ecclesiastico suscipiendi Confirmationem: D. Th. Abb. Covar. Henr. Suar. Val. Con. Laym. Bonac. & alii plures. Ratio est, quia non sunt imponendæ obligationes, & præcepta sine fundamento: nullum autem fundamentum est, ex quo colligi firmiter possit talis obligatio. Et, quamvis Dicast. hic n. 705. ex variis Conciliis, & dictis SS. PP. colligat, fuisse olim præceptum Ecclesiasticum obligans ad susceptionem Confirmationis, recte tamen docet dub. 10. apud Croix num. 195. nunc per desuetudinem desisse tale præceptum. Textus Trid. cit. pro initiandis prima tonsura, vel non continet præceptum, sed meram admonitionem juxta Suar. Nav. Con. Regin. Laym.; vel non continet præceptum obligans sub gravi ob levitatem materiæ, ut vult Pal. n. 6. in fin.

Notat hic Croix n. 402. quod Parochi debent monere populum de irreiterabilitate Confirmationis (ejus vero reiteratio, quamvis sit grave peccatum, non tamen inducit irregularitatem, quia jus id tantum statuit in baptismo) & de cognatione spirituali, quæ contrahitur in hoc Sacramento: unde, si habere non possit, ut in librum referat nomina Confirmatorum, Parentum, & Patrinoꝝ, saltem, dum matrimoniales contractus celebrantur, debet diligenter inquirere, num inter contrahentes sit aliqua cognatio spiritualis contracta, vel in Confirmatione, vel in Baptismo.

DISPUTATIO IV.

De Eucharistia.

CUM Eucharistia, & Sacramentum sit, & Sacrificium, in duas quæstiones præsens disputatio dividenda est, quarum I. erit De Eucharistia, quatenus Sacramentum est: II. De Eucharistia, quatenus est Sacrificium.

QUÆSTIO I.

De Eucharistia, quatenus Sacramentum est.

A GEMUS hic I. De Nomine, Institutione, Quidditate, & Natura Eucharistiæ: II. De Materia, & Forma: III. De Ministro: IV. De Subiecto: V. De Obligatione suscipiendi Eucharistiam.

CAPUT I.

De Nomine, Institutione, Quidditate, & Natura Eucharistiæ.

E UCHARISTIA, quæ vox græca est, græce idem sonat, ac latine *Bona gratia*, Appellatur hoc nomine tale Sacramentum, tum quia continet Christum gratiæ fontem; tum quia per ipsum uberior gratia, quam per alia Sacramenta conceditur; tum denique

denique quia est pignus Vitæ æternæ, quæ gratia appellari solet juxta illud Paul. ad Rom. 6. *Gratia Dei Vita æterna*. Aliis etiam nominibus appellatur: dicitur enim *Viaticum*, quia morituris viam parat ad gloriam, *Synaxis*, latine *Communio*, quia per eam cum Christo capite, & inter nos ipsos conjungimur, & unimur, *Panis vitæ*, & *intellectus*, quia vitam causat, & intellectum illuminat, *Panis Cælestis*, seu *Qui de cælo descendit*, quia continet Christum de cælo descendentem. Aliis etiam nominibus SS. PP. hoc Sacramentum explicant, ut videre est apud Div. Thom. 5. part. quæst. 73. artic. 4. Abstinendum tamen esse a nomine *Cœnæ Dominicæ*, recte admonet Vasq. nam eo utuntur Hæretici ad denotandum, Eucharistiam nihil aliud esse, quam Cœnæ usualis figuram, ac mortuam repræsentationem. Quamplures hæreses circa hoc venerabile Sacramentum in Ecclesia exortas videre quis per otium potest apud Croix a num. 405.

Hoc Sacramentum institutum fuisse a Christo Domino in ultima Cœna illius noctis, in qua traditus fuit in mortem pro nostrorum peccatorum satisfactione testantur Evangelistæ Matt. 26. Marc. 14. Luc. 22. Nam Jo. 6. solum promittitur hujus Sacramenti institutio. Institutum igitur fuit die 14. Lunæ vicinioris æquinoctio verno die Jovis, quando juxta Legem Moysis comedendus erat Agnus Paschalis: & quidem institutum fuit post dictam cœnam legalem agni, ut figura præcederet veritatem, & post lotionem pedum, cœnantibus Discipulis cœna usuali, & communi, in qua Judas intinxit manum in paropside cum Christo. Unde manifeste colligitur, Christum Dominum consecrasse in azymo, ut facit Ecclesia latina, non in fermentato, ut facit Ecclesia græca: cum enim hoc Sacramentum instituerit primo die Azymorum, quando vetitum erat comedere fermentatum, & cum panem usualement consecraverit, dicendum, quod consecraverit azymum; aliter Christus Dominus dicendus esset transgressor legis prohibentis tunc usum panis fermentati, si in fermentato consecrasset. Suar. disp. 41. putat, cœnam communem fuisse post institutionem Eucharistiæ: at Becanus ex Maldonato dicit, primo fuisse cœnam legalem, secundo cœnam communem, tertio lotionem pedum, quarto cœnam Eucharisticam, quinto discessum Judæ, sexto concionem Domini. Porro fines, ob quos Christus Dominus hoc Sacramentum instituerit morti proximus, traduntur a Trid. sess. 13. c. 2.

Definitur Eucharistia *Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini ad spiritualem animarum refecutionem divinitus institutum*. Hæc definitio colligitur ex Tridentin. loc. citat. estque adæquata per genus, & differentiam; nam ratio Sacramenti divinitus instituti est genus, cum sit ratio communis omnibus Sacramentis: reliqua verba continent differentiam.

Hinc sequitur primo, Ad hujus Sacramenti intrinsecam constitutionem pertinere tum species panis, & vini, ut continentes verum, & reale Christi corpus, tum ipsum verum, & reale Christi Corpus, ut contentum sub speciebus; neque enim solæ species,

cies, neque solum Corpus Christi, sed ut contentum sub speciebus sunt spiritualis animarum cibus, & alimentum. Præterea species a Christo separatæ non sunt adorabiles adoratione latræ, quæ adoratione adorandum est hoc Sacramentum ex Trid. *sess. 13. c. 5.* neque Christus, seclusis speciebus, est nobis signum sensibile, quale debet esse quodlibet Sacramentum: & ita docent D. Th. Suar. Vasq. Laym. variis PP. & Conciliorum testimoniis doctrinam hanc confirmantes.

Sequitur secundo, Verba consecratoria esse partem essentiali hujus Sacramenti, & non merum requisitum, vel causam extrinsecam, ut docent Sor. Con. Pal. p. 2. n. 5. Ratio est, quia quodlibet Sacramentum constat rebus, & verbis: ergo etiam Eucharistia. Adde, Eucharistiam in fieri constitui ex verbis consecratoriis, ut patet: ergo etiam in facto esse; aliter diversum esset Sacramentum Eucharistiæ, quod fit, & quod perseverat. Neque dicas, transactis verbis consecratoriis haberi, & perseverare integrum Sacramentum, quin habeatur verba consecratoria: nam hæc, quamvis non perseverent physice, perseverant tamen moraliter: quæ moralis perseverantia sufficit ad constitutionem Sacramenti: sic, quando confertur absolutio sacramentalis, perseverat moraliter confessio, quæ est pars essentialis Pœnitentiæ; & multoties, quando advenit consensus unius Conjugis, moraliter tantum perseverat consensus alterius Conjugis, qui constituit Sacramentum Matrimonii. Dicuntur autem moraliter perseverare verba consecratoria, quatenus vi ipsorum perseverat significatio, & existentia Corporis Christi sub speciebus Eucharisticis ad nutriendam animam.

Sequitur tertio, Sumptionem nullo modo esse partem constitutivam hujus Sacramenti, sed solum ejusdem applicationem, & conditionem necessariam, ut illud causet in actu secundo effectum: D. Th. Scot. & alii communissime contra Dicast. docentem, pertinere ad completam Sacramenti essentiam. Ratio desumitur tum ex Flor. in *Decr. Eug. IV. ad Armenos* dicente, quod Sacerdos verbis consecrationis conficiat Eucharistiam; tum ex Trid. *sess. 13. de Euchar. can. 4. & 6.* definiente, Christum esse in Eucharistia ante usum: ergo ante usum habetur Eucharistia; & *can. 7.* Eucharistiam asseruari in Sacrario: ergo Eucharistia est sine usu. Nec valet paritas desumpta ab aliis Sacramentis, in quibus usus non est mera applicatio, seu conditio, ut Sacramentum causet effectum, sed est pars ipsius constitutiva. Nam in iis, quæ pendent a libera voluntate alterius, nullum est argumentum a pari: natura vero, & virtus Sacramentorum pendet unice a libera voluntate Christi Domini, quæ nobis innotescit per Scripturas, Concilia, & PP. Ut Eucharistia causet effectum suum, non sufficit sumptio, quæ consistat in mera positione Eucharistiæ intra os, ut putavit Becan. neque consistens in sola trajectione in certam partem faucium, ut putavit Suar. cui favet Bus. sed requiritur, ut aliqua pars specierum Eucharisticarum immediate tangat, & ita recipiatur in stomacho, tanquam primario nutritionis instrumento, ut facile inde revocari non possit: Croix n. 415. cum Lug. Compt. Gonet.

net. Escob. Averf. quia tunc prius censetur habere rationem symbolicam cibi, & potus spiritualis: unde fit, quod, si quis tamdiu retineret species in ore, ut dissolverentur, aut si moreretur, antequam hostia in stomachum descenderet, non reciperet gratiam Sacramenti. Quid vero dicendum de Eucharistia per miraculum posita in stomacho sine sumptione? Variant Doctores. Suar. Compt. Rayn. Gon. & alii dicunt, in tali casu non esse causandam gratiam ab Eucharistia, quia deest manducatio, & Christus hoc Sacramentum instituit pro manducantibus. Contra Lug. Rhod. & alii dicunt, causandam esse gratiam, si talis homo consensiat in illam positionem Eucharistiæ in stomacho; nam debet esse illi voluntaria: & ratio, cui innituntur, est, quia cibus naturalis sic miraculose positus in stomacho adhuc nutrit: ergo dici etiam potest, quod Spiritualis sic positus nutrit: v. Croix n. 416.

Sequitur quarto, Corpus, & Sanguinem Christi sub speciebus Panis, & Vini esse unum specie integrum, ac perfectum Sacramentum, non vero plura: D. Th. Suar. Vasq. Laym. Bonac. cum cæteris Scholasticis. Colligitur ex Trid. *sess. 7. can. 1.* definit. Sacramenta novæ Legis esse septem, nec plura, nec pauciora: si Corpus Christi sub speciebus Panis esset Sacramentum adæquate perfecte distinctum a Sanguine contento sub speciebus Vini, jam essent plura septem. Idcirco etiam Pius V. in *Cathech.* dixit, *Eucharistiam non plura, sed unum tantum Sacramentum, Ecclesiæ auctoritate edocti, confitemur.* Unde autem hæc unitas sumatur, cum signa sint physice omnino diversa, discrepant Doctores. Alii dicunt, desumendam esse ab eadem re sub utrisque speciebus contenta, quæ est Christus. Alii ab eodem effectu, quem utraque species causat. Alii ab unitate Ecclesiæ significata per hoc Sacramentum. Alii ex eo, quod idem pignus Gloriæ per utramque speciem conceditur. Sed cæteris clarior est explicatio desumpta ex unitate finis, ad quem ordinatur utraque species: ordinatur enim hoc Sacramentum ad refectionem animæ per modum convivii, quod ex cibo, & potu integratur: non secus ac unum dicitur Sacramentum Ordinis, quamvis a Subdiaconatu, Diaconatu, & Presbyteratu integretur, quia omnia ordinantur ad idem. Hoc solum discrimen est inter Ordinem, & Eucharistiam, quod, qui recipit Diaconatum, non recipit illam gratiam, quæ est propria Presbyteratus: at qui recipit Eucharistiam sub sola specie Panis, eandem specie gratiam recipit, ac qui eam recipit sub utraque specie, etiam si verum esset, quod majorem extensive gratiam recipiat, qui sub utraque specie communicat: sicuti eandem specie gratiam recipit, qui semel, ac qui bis communicat, quamvis hic majorem extensive gratiam recipiat. Numerica vero hujus Sacramenti multiplicitas desumenda est a multiplicitate specierum non physica, sed morali: hinc plures hostiæ asseruatæ in eadem Pyxide unum dicuntur Sacramentum: Sacerdos, qui hostiam in tres partes divisam sumit, unum dicitur sumere Sacramentum, quia faciunt unum cibum: contra vero, si eadem hostia in tres, aut plures partes divisa tribus, aut pluribus

ribus sumenda daretur, dicerentur tria, aut etiam plura Sacramenta, quia per multiplicem manducationem haberetur multiplex cibus. Unde inferes, non maiorem gratiam recipi a fuscipiente plures particulas, quam a fuscipiente unam; nam moraliter unus cibus est, sive una, sive plures particula simul sumantur. Quamvis per hoc, quod Christus Dominus diutius sit in stomacho illius, qui plures simul particulas sumit, maiorem successive gratiam in eo causet, supposita sententia Suar. & aliorum, quod Christus Dominus in stomacho existens, tamdiu gratiam causet ex opere operato, quamdiu, qui communicavit, ad illam se disponit per actus meritorios: sicut autem non recipit maiorem gratiam, qui plures, ac qui unam tantum hostiam sumit; ita juxta D. Thom. qu. 80. art. 12. ad 3. contra Pal. Vasq. Lug. nec maiorem gratiam suscipit, qui sub utraque specie, ac qui sub una tantum communicat; quia, tunc uterque semel spiritualiter reficiatur, uterque unum Sacramentum recipit. At unum est discrimen inter sumptionem duarum particularum simul, & sumptionem specierum Panis, & Vini in eadem Missa, quod illa ita est sumptio unius Sacramenti, ut nullo modo dici possit duorum Sacramentorum partialium; ac sumptio specierum Panis, & Vini in eadem Missa dici potest sumptio duorum Sacramentorum partialium, cum diversimode significant refectionem spiritualem, aliæ nimirum per modum Cibi, aliæ per modum Potus; & ex hac ratione non solum physice, & materialiter, ut duæ hostiæ, distinguuntur, sed etiam aliquo modo moraliter: ex qua diversitate morali possunt dici duo Sacramenta, non quidem totalia, cum integrent unum, idemque spirituale convivium, sed partialia. Hinc, qui recipit unam speciem integram sumit refectionem, quamvis non integre representatam, & in hoc sensu dici potest, quod non sumat integrum Sacramentum, quatenus non sumit omnes species integrantes hoc Sacramentum, & representantes refectionem animæ per modum convivii, quod ex cibo, & potu completur: quamvis integrum Sacramentum recipiat quoad effectum gratiæ ab hoc Sacramento causatum.

Sequitur demum, hoc Sacramentum distingui a reliquis non solum in constitutivis, & effectibus, sed etiam in hoc, quod ejus materia proxima est quid permanens, cum qua moraliter perseverat etiam, ut dictum est, forma, quousque durant species Eucharisticæ, & sub ipsis Corpus, & Sanguis Christi; unde hoc Sacramentum dicitur permanens, quia est perfectum ante usum: at reliqua Sacramenta consistunt in usu, & non recipiuntur, nisi dum fiunt.

Natura hujus Sacramenti cognosci debet potissimum ab ejus virtute operativa, seu ab ejus effectibus. Effectus autem Eucharistiæ plures numerantur. Primarium effectus est augmentum gratiæ. Præter hunc effectum primarius, plures causantur secundarii. Primo, Augmentum omnium Virtutum infusarum, quod augmentum sequitur connaturaliter augmentum gratiæ, cujus sunt veluti proprietates omnes habitus infusi. Secundo, Gratia actualis, quæ exiguntur a gratia habituali, & habitibus

infusi.

infusi, quæque proinde causantur quidem ab Eucharistia ex opere operato, sed mediate. Tertio, Fervor Charitatis, qui est specialis fructus Eucharistiæ, quæ idcirco dicitur Sacramentum amoris. Quarto, Actualis dulcedo, & delectatio, unde Eucharistia dicitur *Panis celestis omne delectamentum in se habens*. Quinto, Debilitatio habituum malorum, & emendatio vitiorum, præsertim libidinis; unde merito ipsi applicatur illud Zachar. 9. v. 17. *Frumentum electorum, & vinum geminans Virgines*: & hinc est, quod dæmon maximam Communionis nauseam solet inungere impudicis. Sexto, Remissio venialium, ut habet Trid. sess. 13. c. 2. dummodo fuscipiens Eucharistiam non habeat actualem affectum ad illa: qui effectus præstatur ab hoc Sacramento immediate ex opere operato secundum communioem sententiam, fatentibus Lug. & Dicastill. ad quod Con. Bonac. & Escob. sufficere dicunt virtutem detestationem contentam in ipsa voluntate fuscipiendi Eucharistiam, adeoque magis, & intimius se coniungendi cum Christo: quamvis alii requirant aliquam formalem detestationem venialium, quæ excitetur a specialibus gratiis ab Eucharistia causatis, & sic salvant, per Eucharistiam remitti venialia ex opere operato, at non immediate, sed mediate tantum. Septimo, Remissio poenæ temporalis debitæ peccatis, *Secundum modum devotionis, & fervoris*, ut ait D. Th. Et sane cum venialibus remittitur etiam pars poenæ ex opere operato: probabile insuper est ex Dicast. quod remittat etiam ex opere operato partem poenæ debitæ peccatis antecedenter alium de remissis: Octavo, Præservatio a peccatis etiam mortalibus, ut habent Trid. loc. cit. Cathed. Rom. & SS. PP. apud Lug. qui effectus præstatur ab Eucharistia, quatenus hæc causat ex opere operato illustrationes mentis moventes ad odium peccati, firmat animam in Charitate, imminuit habitus pravorum, & exigit auxilia externæ protectionis, ut fusc ex Scripturis, & SS. PP. deducit Lug. Quia tamen hæc gratiæ, & hæc auxilia quoad usum subsunt nostræ libertati, hic effectus non est infallibilis, sed esset, si vellemus cooperari gratiæ divinæ: Nono demum, Æterna gloria, quæ specialiter tribuitur Eucharistiæ, quia Christus per Eucharistiam dat speciale jus ad gloriam: hinc Jo. 6. v. 55. dicitur, *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, habet vitam æternam*: v. Croix a n. 678. ad n. 687.

Præter dictos effectus, quos causat in anima, alii etiam causantur in corpore: Primo, Quædam cordis dilatatio, vultus lætitia, oculorum modestia, linguæ refræctio, maturitas incedendi, externi gestus modesta ordinatio, ac totius corporis reformatio: quos effectus causat mediate, utpote consequentes ad fervorem Charitatis, & ad Virtutes, quas operatur in anima: Secundo, Imminutio fomitis peccati. D. Th. Escob. Lug. Suar. qui putant, hunc effectum causari immediate ab Eucharistia, partim fugando dæmones, ne excitent species objecti turpis, partim comprimendo activitatem humorum, & amolendo naturales causas ardoris concupiscentiæ: Tertio, Summa unio inter Carnem Christi, & hominis juxta text. nuper cit. unio enim, cujus ibi meminit Apostolus, licet non sit physica, sed moralis tantum, non est

Tom. III.

F

tamen

tamen per solam Fidem, vel Charitatem tantum, sed quasi realis, & naturalis; quare SS. PP. eam vocant corporalem: Quarta demum, Gloriosa Resurrectio corporis, qui effectus non solum causatur ratione gratiæ, quæ est *Semen gloriæ*, sed etiam specialiter tribuitur Eucharistiæ juxta cit. textum *Resuscitabo eum in novissimo die*: v. Croix a n. 688. ad 690.

CAPUT II.

De Materia, & Forma Eucharistiæ.

SICUT in aliis Sacramentis datur materia remota, & proxima, ita etiam in Eucharistiâ, sed hoc discrimine, quod in aliis materia remota est quid permanens, proxima vero est remotæ usus, qui transit; in Eucharistiâ vero remota transit, quia convertitur in Corpus, & Sanguinem Christi Domini, proxima manet, nempe species Panis, & Vini. Porro remota materia hujus Sacramenti est Panis, & Vinum: est de Fide, & brobatur ex institutione Christi Matth. 26. & Luc. 22. Utraque hæc materia est ita necessaria ad hoc Sacramentum conficiendum, ut nunquam, per se loquendo, licite una sine alia consecrari possit, quamvis valide consecraretur, idque de jure divino; quia ratio Sacrificii, sine quo hoc Sacramentum non conficitur, exigit utramque materiam: neque Pontifex potest in hoc dispensare. Dixi, *Per se loquendo*; nam per accidens potest dari casus, in quo Sacerdos non peccet unam tantum speciem consecrando, ut si post consecratam hostiam animo deficiat, & loquelam perdat, vel in amentiam incidat, nec sit alius Sacerdos, qui possit Sacrificium perficere; vel si subitum periculum mortis ab hostibus, vel ab incendio imminet, secluso scandalo, & contemptu Fidei, seu Sacramenti; vel, si Sacerdos aquam, aut alium liquorem ignoranter consecraret, nec defectum adverteret, nisi diu post, vel quando vinum simpliciter, aut sine scandalo haberi non posset. His suppositis explicandum est, Primo, Qualis debeat esse Panis in materia Eucharistiæ? Secundo, Quale Vinum? Tertio, Quæ conditiones ad materiæ Consecrationem requirantur? Quarto, Quænam sit forma Consecrationis?

§. I.

Qualis debeat esse Panis in materia Eucharistiæ?

SOLUS Panis triticeus est materia necessaria hujus Sacramenti, quia hic solus Panis absolute, & simpliciter panis nuncupatur. Colligitur aperte ex Concil. Flor. in *Decr. Fid.* & ex praxi, & traditione Ecclesiæ. Hinc, quando Concil. Carthag. relatum cap. *In Sacramento d. 2.* dicit, *In Sacrificio offerri de avis & frumento*, per frumentum intelligit triticum, quia hoc frumentum abundat Africa, in qua habitum fuit hoc Concilium, ideoque illi populi nonnisi tritico ad panem utuntur, & hinc triticum absolute ab iis, sicut etiam ab aliis populis, dicitur frumentum.

Hinc

Hinc inferes, non esse aptam materiam ad validam consecrationem panem confectum ex oriza, avena, milio, pisces, fabis, amygdalis, castaneis, aliisque leguminibus, vel arborum fructibus; imo confectum etiam ex hordeo, quia hæc omnia ex communi usu, & opinione censentur specie distingui a tritico. Idem dicendum de amydo, quod conficitur ex tritico madefacto, & diu macerato, quia triticum per illam madefactionem, & diuturnam macerationem non leviter corrumpitur, & quasi in aliam substantiam mutatur; unde panis ex eo confectus panis usualis dici non potest: Pal. hic p. 4. n. 2. citans D. Th. Vasq. Laym. & alios. Siligo, & spelta sunt saltem materia dubia: quamvis enim plures, & graves Doctores dicant, esse materiam validam consecrationis; alii tamen vel negant, vel dicunt, id non esse certum: vide Croix n. 421. & 422. Hinc mortaliter peccaret, qui in dictis materiis consecraret, cum ex dictis d. 1. illicitum sit in Sacramentis conficiendis sequi opinionem probabillem circa valorem Sacramenti, omissa tutiore.

Panis triticeus consecrationi deserviens debet esse confectus ex aqua naturali, & igne tostus, quia hic communiter dicitur, & reputatur Panis: hinc confectus ex melle, lacte, oleo, aqua rosacea, butyro, ovis, saccaro, vel ex alio liquore non est materia valida consecrationis: & quamvis Cajet. & aliqui alii doceant, panem subactum lacte esse materiam idoneam consecrationis; certo tamen est illicita, & probabiliter invalida: uti & subactus aqua rosacea, quia non est panis usualis, sed cum addito, seu dulciarius, vel placenta; ita communiter cum Dian. p. 9. t. 9. ref. 58. & Tann. contra Valent. Sa. & alios. Sic, etiam vinum coqueretur cum pane, nec panis, nec vinum esset consecrabile, quia illud simpliciter non esset Panis, aut Vinum, sed aliquod tertium artificiale decoctum: Dian. loc. cit. & Croix n. 426. Si tritico, ex quo conficitur panis, admixta sit aliqua materia, puta hordeum, in quantitate æquali, tota materia erit inepta ad consecrationem: quia, si tunc fiat perfecta mixtio ex utroque frumento, resultabit ex ea panis, qui neque erit triticeus, neque hordeaceus, sed tertiæ speciei: si vero non fiat perfecta mixtio, erit panis partim triticeus, partim hordeaceus; sed, quod inerit triticeum, non erit consecrabile, quia non poterit præ hordaceo demonstrari. Quod si parum aliquid hordei, aut alterius frumenti admixtum sit tritico, ex quo conficitur panis, hoc modicum censetur absumi a plurimo, ait D. Th. apud Croix n. 424.

Hinc inferunt Gob. & alii, quod si sal per errorem admisceatur, licite possit talis Panis consecrari etiam extra casum specialis necessitatis; vix enim umquam accidet, ut panis conficiatur ex puro purissimo tritico, sine ulla etiam modicissima immixtione alterius materiæ: probabile tamen est, quod in tali casu parva illa quantitas rei alienæ, quæ una cum tritico efficit panem usualem, quæque seorsim a tritico non esset consecrabilis, reipsa consecratur in Corpus Christi: ita Lug. & Bernal, contradicentibus etiam probabiliter Suar. Amic. Hurt. Avers. v. Croix n. 425.

Demum hostiæ rubræ, quibus sigillantur literæ, non sunt materia

teria consecrationis, quia per admixtionem cinnabaris multum alterantur: ita Lug. & Busemb. At Ant. Perez limitat, si multum cinnabaris sit admixtum; si autem valde parum, probabile esse dicit, quod sit materia valida, quamvis illicita. Panis subactus aqua marina ineptus ad consecrationem reputatur a Fag. contradicente Diana p. 9. t. 9. ref. 58. qui dicit, aquam marinam esse aquam naturalem.

Ut Panis sit usualis, debet coqui, vel in furno, vel supra cineres, vel inter ferri calidi laminas, vel saltem in vase fictili, ut communissime docent Doctores cum Tann. Hinc, si coqueretur in aqua, vel ad solem exsiccaretur, aut frigeretur in oleo, non esset materia apta ad consecrationem, quia non est vere panis, qualis est in usu communiter, & qualem creditur Christus adhibuisse: Amic. Avers. Bern. Quod si panis semel coctus manu humectetur, & quasi reducatur in massam, manet materia consecrabilis, quia illa humectatio non tollit rationem Panis, quam accepit per coctionem, nec panis reducitur ad puram massam: Vasq. Avers. Bern. Addit Lugo, quod Panis, si inter digitos comprimatur ad excludendum vinum, cum quo faciebat offam, erit consecrabilis, quamvis repugnent Trull. & Fag. apud Dian. At Croix n. 427. cum Amic. probabilius esse putat, quod panis vino imbibitus sit materia consecrabilis, quia est vere panis, & habet rationem cibi.

Panis triticeus, sive fermentatus sit, sive azymus, semper est valida materia consecrationis. Quando igitur ad Cor. 5. v. 6. & ad Gal. 5. v. 9. dicit Apost. *Modicum fermentum totam massam corrumpit*, intelligendum est, quod totam massam pervadat, & alteret; non vero, quod ita corrumpat, ut tollat rationem panis usualis. Quamvis autem panis azymus apud nos non sit in usu, adhuc tamen est panis usualis, quia sit, ut communiter fiunt panes, subigendo farinam aqua naturali, & coquendo per ignem, & erat in usu certis saltem diebus tempore Christi Domini: quod autem nunc apponatur fermentum, ex eo est, quod sic sit sapidior, magis conducit valetudini, & diutius servatur: Croix n. 429.

Quamvis uterque panis, azymus nempe, & fermentatus sit valida materia consecrationis, non est tamen uterque pro omnibus materia licita: nam ex præcepto Ecclesiæ sub gravi obligante Sacerdos græcus tenetur consecrare tantum in fermentato, latinus tantum in azymo. Id autem servare tenetur græcus, ut præmonuimus etiam in de Legibus t. 1. d. 2. q. 3. c. 3. circa finem, non solum in Græcia, sed etiam in quocumque templo græcorum apud latinos stabiliter constituto; sicuti latinus tenetur sub gravi servare ritum suum consecrandi in azymo non solum in latio, sed etiam in quocumque Templo latinorum apud græcos stabiliter constituto: hoc ipso enim, quod eis ibi permittitur templum, in eo se habent, sicuti essent in patria propria: Croix n. 430. ex Dian. & Dicast. addentibus, non posse latinum Romæ in templo græcorum consecrare in fermentato, nec græcum in templo latinorum in azymo. Quod si græcus, aut latinus figat domicilium, ubi non est templum sui ritus, debet se accomodare ri-

tui

tui illius loci, quia jam censetur translatus ad illum, Suar. Con. Dicast. Tamb. At, si alicubi sit peregrinus, ubi non est templum sui ritus, potest celebrare in utroque pane, quia peregrinus potest se accomodare legibus loci, in quo est, etiam si sint contrariæ legibus loci, in quo habet domicilium: Nav. Sanch. Con. contra Vasq. & Avers. putantes, quemlibet ubivis teneri servare ritum suæ Ecclesiæ, etiam si per longum tempus alicubi immorari deberet: quod consilii esse dicunt Con. & Tamb. Probabilius est, non licere Sacerdoti latino consecrare in fermentato etiam pro necessitate Viatici dandi moribundo: quia præceptum Viatici licet divinum, est tamen affirmativum, & non obligat, nisi quando commode fieri potest, & in debitis circumstantiis: neque Eucharistia est adeo necessaria, ut negligi possit observantia præcepti circa ritum tam convenientem: Sot. Suar. Henr. Fill. Laym. Dicast. Dian. Pal. Bonac. Lug. contra Major. cujus tamen sententiam Tann. & Gob. dicunt, se non audere damnare, secluso scandalo, & perturbatione. Notant tamen priores Doctores, facilius concedendum Græco, quod in tali necessitate consecret in azymo. Demum addit Dian. ad evitandam mortem licite latinum consecrare in fermentato, quia præcepta humana non obligant cum dispendio vitæ. In eadem necessitate dandi Viatici, Con. cum aliis apud Croix n. 433. docet, posse consecrari hostiam aliquantum corruptam, alia deficiente; sed rectius alii negant ex nuper memorata ratione, quia scilicet cum Eucharistia non sit simpliciter, & absolute necessaria ad salutem, ejus sumendæ præceptum non obligat, nisi decenter, ac reverenter ea consecrari, ac sumi possit.

Ex præcepto pariter Ecclesiæ panis consecrandus debet esse figuræ orbicularis in Ecclesia latina, & integer. Græci adhibent figuram quadratam, & in particulis triangularem, teste Arcudio. Veniale tamen est, secluso scandalo, consecrare sine rationabili causa hostiam fractam, vel non integram, vel maculatam, nisi fractura, aut macula esset enormis. March. Dian. Tamb. & Avers. apud Busembaum hic docent, licitum esse celebrare in hostia minore, quæ datur laicis, quando deest alia grandior, quæ adhiberi solet in Missa, & scandalum abest; quia nullum adest de hoc præceptum, & non constat de consuetudine obligante sub gravi: quo casu Tamb. contra Dian. & March. permittit elevare adorandam hostiam majorem ab alio præconsecratam. Non licet tamen parvam sumere, & majorem relinquere ad exponendam e. g. in hierotheca, nisi ipse eadem Missa illam consecraverit, quia debet sumere de suo Sacrificio: unde Parochus renovaturus Eucharistiam non debet ab alio consecratam sumere, & a se consecratam reponere in Ciborio: Tamb. Lug. Si tamen post oblationem deprehendat fracturam, aut ipse met casu frangat, licite eam consecrabit, nisi timeat scandalum, quia tunc deberet aliam hostiam petere, & fractam post oblationem sumere, aut etiam reservare sumendam reverenter a quovis post Missam: Gob. Croix n. 423.

Quale debeat esse Vinum in materia Eucharistiæ?

SOLUM Vinum de vite, & nullum aliud est valida materia consecrationis Calicis. Colligitur ex Matth. 26. & Luc. 22. addita Ecclesiæ traditione; & definitum est in Concil. Flor. in Decr. Fidei, ac supponitur in Trid. sess. 13. cap. 1. & 2. Hinc resolvuntur sequentia.

Primo, Vinum debet necessario esse ex uvis expressum, nam quousque liquor ille est intra uvam, neque est potabilis, sed potius comestibilis; neque est demonstrabilis pronomine *Hic*, cum non sit sub uvis, ut totum quoddam, sed ut pars in toto; neque est aptus, cui aqua admisceatur: Pal. p. 4. n. 7. cum D. Th. Con. Laym. Bonac. Suar. Vasq. Idem dicendum de Vino imbibito in ossa panis, quia neque est potabile in tali statu, neque demonstrabile pronomine *Hic*. Quod si erumperet supra panem; sicuti etiam, si ex uva puncta erumperet succus quasi in bullas, probabilis ex Suar. & Haun. contra Arriag. esset materia consecrationis: liquor tamen expressus jam ex uvis maturis, licet non sit defæctus, quique communiter *Mustum* appellatur, est valida materia Calicis, quia est simpliciter vinum; quamvis non sit decens illud adhibere in Missa, & grave peccatum esset tali materia uti absque urgenti causa: Pal. cit. cum Vasq. Suar. Laym. Bonac. Dixi, *Ex uvis maturis*, nam liquor expressus ex uvis immaturis, quæque vulgo dicuntur *Agrestia*, non est materia consecrationis, quia vini naturam non consequitur: ita D. Th. ab omnibus receptus teste Pal. cit. Succus tamen expressus ex uvis passis consecrabilis reputatur ab Amico apud Dian. p. 7. t. 12. resol. 8. quia est verum Vinum.

Secundo, Vinum congelatum probabilis est materia validæ consecrationis: Sylv. Sot. Con. Bonac. Laym. Busemb. Lug. Pal. n. 8. quia adhuc retinet substantiam, & appellationem vini, & de se est potabile. Disparitas, cur aqua congelata non sit materia baptismi, sit vero materia Eucharistiæ vinum congelatum, est, quia baptismus consistit in ablutione actuali, quæ non habetur per aquam congelatam; contra vero Eucharistia non consistit in actuali potatione, sed in materia de se potabili, quod verificatur etiam de vino congelato. Hinc Pius V. in Rubr. Miss. de defectibus Missæ §. in hyeme statuit, ut vinum congelatum post consecrationem igne liquefiat ante sumptionem, supponens, species vini non corrumpi ob congelationem, sed potius consecrationi aptas remanere. A quibusdam tamen ob negantium auctoritatem merito dicitur materia dubia: quare grave peccatum esset vinum congelatum consecrare: at, si prius fuerit congelatum, & postea liquefiat, non est improbable, quod licite consecratur, quamvis minus decenter, quia est verum vinum, & potationi aptum, licet congelatione aliquid immutatum: Suar. & Con. apud Pal. cit.

Tertio, Non est materia apta consecrationi neque lora, genus sci-

scilicet potionis, quæ sit ex vinaceis aqua maceratis, postquam totum multum ex acinis est expressum; neque sapa, seu defrutum, hoc est mustum decoctum, & redactum, sive ad tertiam, sive ad dimidiam partem; neque acetum, quamvis ex vino fiat. Ratio est, quia tam acetum, quam sapa, seu defrutum est in aliam a vino naturam transmutatum: lora vero potius est aqua temperata, quam vinum. Quod si mixtio aquæ in minima quantitate contingeret, esset materia consecrationis: esset tamen grave peccatum in ea consecrare: Pal. p. 4. n. 9. ex Suar. Vasq. Bonac. & aliis communiter. Hinc Pius V. Rubr. de defectibus in Missa *occurrentibus*, Sacerdoti advertenti post consecrationem, sive in ipsa sumptione, se consecrasse acetum, præcipit, ut vinum apponat, & denuo consecret: & Greg. XIII. iussit, de le-ri Glossam in cap. 2. de Consecrat. dist. 2. affirmantem, acetum esse materiam consecrationis: quare, si verum sit, lisdor. Innoc. III. aliosque Doctores dixisse, acetum esse materiam Consecrationis, intelligendi sunt non de aceto perfecto, sed de vino acido, seu acescente: quod tamen sine gravi peccato extra urgentem necessitatem adhiberi non potest. Quod si post sumptionem, vel etiam ante eam, sed post consecrationem dubium incidat, an materia consecrata fuerit necne acetum, præsumendum est, quod fuerit vinum, ut docet Tamb. lib. 2. de exp. Sacrif. cap. 8.

Quarto, A fortiori non sunt materia consecrabilis liquores expressi ex pomis malogranatis, aut aliis fructibus, quia non sunt vinum: communissime Doctores. Solum dubitari posset de vino miraculose facto ex aqua: Croix num. 435. ex Arriag. & Dicast. dicit, tale vinum fore materiam consecrabilem, sicut etiam panem, qui miraculose fieret ex lapide: unde concludit, a materia consecrationis excludi solum alios liquores, qui non sunt simpliciter tale vinum, quale est illud de vite.

Vino consecrando miscenda est aqua necessitate non Sacramenti, sed Præcepti, & probabilis non Divini, sed Ecclesiastici, obligantis tamen sub gravi: ita communiter Doctores cum D. Thom. Suar. Dicast. Vasq. Con. Bonac. contra Alenf. Hosium, Valent. Henr. Ratio est, quia Flor. in Decr. Eug. IV. ad Arm. dicit, esse juxta Canonum præceptum, & Trid. sess. 22. c. 7. expresse dicit, esse Præceptum Ecclesiæ. Hinc valida esset, sed graviter illicita consecratio vini puri sine ulla aquæ admixtione. An autem aqua vino admixta convertatur, necne immediate in Sanguinem Christi, disputant Scholastici. Quod vero Christus instituerit hoc Sacramentum in Vino aqua permixto, uti dicunt Flor. Aurel. IV. Carthagin. III. & Trid. hoc non probat, talem mixtionem aquæ esse de necessitate, sive Sacramenti, sive Præcepti Divini: nam non omne id, quod Christus servavit in instituendo hoc Sacramento, dicendum est necessarium ad hoc Sacramentum conficiendum necessitate, vel Sacramenti, vel Præcepti Divini: aliter dicendum esset, quod panis azymus sit de necessitate vel Sacramenti, vel Præcepti Divini, quia Christus in azymo consecravit: similiter discurrendum esset de vino albo, vel rubro, quia in alterutro debuit

Christus consecrare. Itaque non ex eo præcise colligimus, aliquid esse de institutione, vel præcepto Christi, quia Christus illud fecit; sed quia fecit, & aliunde vel ex ipsis verbis Christi, vel ex auctoritate Ecclesiæ, & PP. Christi voluntatem declarantium nobis constat, tale fuisse Christi, non tantum consilium, sed præceptum.

Quamvis vero hoc præceptum sit mere Ecclesiasticum, & consequenter absolute loquendo, posset Ecclesia in eo dispensare, nunquam tamen dispensat; & potius a celebratione abstinendum est: Suar. Spor. Imo Suar. addit, quod, si Sacerdos apud oblationem advertat, haberi non posse aquam, debet interrompere Missam; Bonasp. tamen putat, quod in casu, quo quis nunquam sumpsisset Eucharistiam, & deberet decedere sine Viatico, posset Sacerdos consecrare sine aqua.

Aqua vino miscenda debet esse naturalis, eaque modicissima ex Flor. si tamen admisceatur aqua artificialis, etiam in necessitate, illicita graviter, quamvis valida, erit consecratio: D. Th. Mol. Dian. quia agitur contra præceptum, & consuetudinem Ecclesiæ in re gravi, ex qua ratione etiam grave peccatum reputat Fag. admiscere aquam calidam; sed merito contradicunt alii apud Dian. p. 6. t. 7. ref. 18. ubi addit, quod si in frigidissimo loco consuetudo id ferat, ne vinum congelescat, potest sine ullo peccato fieri.

Quod vero attinet ad quantitatem aquæ admiscendæ, Lug. docet, posse sine scrupulo admisceri sextam, vel quintam partem. Consentit Bern. pro locis calidis: at pro locis frigidis admisceri posse, ait, sine scrupulo decimam, vel octavam partem. Gobat tamen etiam pro Germania dicit, vino mediocri admisceri posse quintam partem, quia regulariter loquendo nullum vinum putat esse adeo debile, ut tam modica aqua corrumpatur. Semper tamen tutius parum affundere, ait D. Th. qui addit, sufficere guttollam, dummodo sit sensibilis, quando affunditur. Si mixtio aquæ omissa sit, & suppleatur ante consecrationem, repeti debet oblatio Calicis, quia nihil consecratur, quod prius oblatum non fuerit: Croix n. 440. Demum hæc mixtio facienda est in ipso Sacro, vel ante ostensorium, vel saltem immediate ante Sacrum, ut sit apud quosdam; & facienda est, vel ab ipso Sacerdote in Missa privata, vel a Subdiacono in solemnibus, & quidem in ipso Calice, qui consecrandus est: unde non debet fieri domi in dolio, vel in ampulla, aut alio vase: Bon. apud Buf.

§. III.

Quæ Conditiones requirantur ad materiam Consecrationem?

AD validam materiam Eucharistiæ consecrationem, duæ conditiones requiruntur, Prima est, ut sit præsens Consecranti: Secunda, ut sit certa, & a Consecrantis intentione in individuo determinata.

Pri-

Primo igitur debet esse præsens Consecranti; & ratio desumitur ex institutione Christi, & verbis formæ *Hoc*, & *Hic*, quæ non verificarentur circa materiam non præsentem, cum sint pronomina demonstrativa. Adde perpetuam, & constantem Ecclesiæ praxim nunquam consecrantis, aut etiam benedictis res absentes. Demum ex ratione sacrificii, quam habet Eucharistia, etiam constat necessitas diestæ præsentia; sacrificium enim requirit hostiam præsentem. Sufficit autem illa moralis præsentia, qua res est humano modo, vel ad sensum demonstrabilis per pronomen *Hoc*, vel *Hic* independentem ab omni alio signo sensibili.

Hinc inferes primo, Valide consecrari vinum in calice cooperto, vel in alio vase clauso, hostias in ciborio, vel in cumulo sub aliis latentibus, aut aliter tectas v. gr. sub corporali, vel mappa, vel etiam in missali: Suar. Henr. Con. contra Laym. quare hoc postremum videri debet dubium, & graviter peccaret, qui hostias sic latentes consecraret. Item valide consecrari hostias præsentem a cæco, vel a non cæco in tenebris. Ratio horum omnium descendit ex dictis, quia nimirum ad moralem præsentiam materiam consecrabilis non requiritur, ut videatur, aut tangatur, vel feriat sonus verborum (unde non est probanda praxis eorum, qui os proxime admovent, ut halitum in panem, aut calicem immittant) sed sufficit ejus demonstrabilitas pronomine *Hic*, vel *Hoc* independentem a quocumque alio signo: ad quod satis est, si materia videri possit, vel in se, vel in alio continente. Contra vero non est materia consecrabilis panis infra pedem positus, quia non est demonstrabilis per ly *Hoc*, nisi addito alio signo, e.g. digito in eum intento, vel saltem aliquo nutu: ita communiter cum Dicast. & Croix n. 443. Hostia posita post tergum, & in speculo ante Sacerdotem existente repræsentata consecrabilis reputatur a Bernal apud Croix l. c. quia sic est ad oculum demonstrabilis. Idem sentiunt Dian. Dicast. Ariag. Amic. contra Sor. & alios de hostia, quæ a Sacerdote tangatur, vel in manu teneatur post tergum. Probabilius vero invalida esset consecratio, si quis proferens formam, digito ostendat panem a tergo positum, quia non demonstratur solo pronomine *Hoc* independentem ab alio signo.

Inferes secundo, Invalidè consecrari materiam positam post parietem, vel clausam in tabernaculo, ut docent Fill. & Bonac. quia sic moraliter censetur abesse, nec est demonstrabilis pronomine *Hic*, vel *Hoc*. Materia vero posita a latere, dummodo conseatur esse moraliter ante Consecrantem, potest valide consecrari: hinc non consecrarentur hostiæ, si in ciborio positæ essent, non in Altari, sed in Credentia ad latus: Croix n. 444. ex Dicast. Similiter non est valide consecrabilis materia longe distans a Consecrante, e.g. 100. passibus, quamvis videri possit, ex eadem ratione: quanta autem propinquitas requiratur, certo definire non potest, sed remittendum est iudicio prudentium. Henr. l. 8. c. 34. docet, 20. aut 30. passuum, quod Bernal, & alii dicunt non esse certum. Demum nec est valide consecrabilis materia in tam modica quantitate, ut non sit sensibilis, seu non possit sensu per-

percipi, quia tunc non esset demonstrabilis, præterquamquod omne Sacramentum debet esse signum sensibile: Suar. Vasq. & alii contra Sor. & Henr. Hoc autem intelligendum est, si non sit in toto, quia in toto etiam minimæ particulæ valide consecrantur, ut constat ex Trid. sess. 23. c. 3. & 4.

Secunda conditio, ut scilicet materia sit certa, & in individuo determinata a Consecrantis intentione, etiam colligitur ex verbis formæ: nam pronomen *Hic*, & *Hoc* id requirunt: adde actiones esse circa singularia, quæ debent esse certa, & determinata.

Hinc habes, invalide consecrare, qui ex multis hostiis unam, aut plures intenderet consecrare, eas non determinando, vel qui intenderet consecrare designandam, vel designandas a Deo, vel a Titio, etiam posita tali designatione; vel qui eas tantum partes hostiæ, aut vini vellet consecrare, quas Deus elegerit, vel tantum dimidium, aut tertiam ejus partem, eam non determinando, vel tantum partes illas, quæ, fracta hostia, mansuræ sunt in continuo, non quæ excident: quia non sunt materia certa, & definita, ac demonstrabilis pronomine *Hoc*, aut *Hic*. Idem dicit Croix n. 455. ex Lug. & Bern. de hostia signata a Sacerdote v. g. rubrica, & postea cum multis aliis confusa, si illam tantum vellet consecrare, & ea ita lateat sub aliis, ut nullo sensu percipiatur, quia sic non est moraliter demonstrabilis neque in se, ut supponitur in casu, neque in alio, seu in continente; nam demonstrato ciborio, non magis demonstratur illa, quam alia; unde pronomen *Hoc* non cadit determinate supra illam. Contra vero, si Sacerdos e pluribus hostiis unam, aut duas tantum vellet consecrare, eas determinando, e. g. omnes præter infimam, & supremam, vel omnes pares, v. gr. secundam, quartam, sextam, si sint ordine collocatæ, & determinando, unde initium numerationis sumendum esset, quod tamen grave peccatum esset; & in tali casu, si consecratæ miscerentur cum non consecratis, totus cumulus consecrandus esset sub conditione, vel Sacerdos in earum consecratione deberet habere intentionem consecrandi tantum non consecratis in illo cumulo.

Quæres primo, An error Sacerdotis consecrantis circa numerum hostiarum a se consecrandarum obstet validæ consecrationi omnium?

Respondeo, Casum esse hunc: putat Sacerdos particulas a se consecrandas esse decem, cum sint plures, vel hostiam grandem a se sumendam esse unam de more, cum sint duæ simul junctæ: Quæritur, an omnes consecrentur? Dico, omnes consecrari, dummodo Consecrans non intendat explicite excludere illas, quas per errorem putat non adesse, si adessent. Ratio est, quia error speculativus, & privatus non obstat intentioni practicæ, & absolutæ consecrandi omnes præsentis, quam, tanquam Ecclesiæ consuetudini conformem, quisque præsumitur habere implicitè: Busemb. hic cum Sylv. Suar. Henr. Hinc, si Sacerdos post consecrationem advertat, esse duas hostias simul junctas, utramque ut consecratam sumet, ut præcipitur in Missali; si ad advertat post oblationem ante consecrationem, alteram sepo-

net,

net, a se, vel ab alio post Missam sumendam, tanquam panem benedictum.

Quæres secundo, An censendæ sint consecratæ particulæ in ciborio, seu pyxide positæ in Altari, ut consecrentur a Celebrante, si hic tempore consecrationis nullimode ad eas reflectat, aut de illis cogitet?

Respondeo, Si Celebrante non advertente, illæ particulæ fuerint positæ in altari, sive in corporali, sive extra, & Celebrans usque ad consecrationem inclusive nunquam adverterit, eas adesse, nec consequenter umquam intenderit eas consecrare, non consecrari: quia deest intentio requisita ex parte Ministri, ut patet. At, si Sacerdote advertente, ciborium continens particulas pro communione laicorum fuit positum in corporali, ibique mansit usque ad consecrationem inclusive, & Celebrans intenderit eas consecrare, maxime si in oblatione earum meminisset ipsas offerendo, dicendæ sunt consecratæ, licet deinde tempore consecrationis non habuerit expressam reflexionem ad illas, quia ex dictis disp. 1. q. 2. illa intentio prius habita virtualiter perseverat: & hanc esse communem sententiam cum Pal. Dicast. Busemb. ait Croix n. 458. Quod si ciborium cum particulis, Sacerdote advertente, & sciente eas debere consecrari, positum fuit in altari, sed extra corporale, & Consecrans nullimode de illis cogitavit; probabilius est, eas non consecrari, quia Sacerdos censetur nolle consecrare extra corporale, quia velle consecrare extra corporale est peccatum: quare videtur habuisse intentionem consecrandi, si eas assumeret in corporali: Suar. Dian. Pal. Gavant. Less. Averf. Tamb. apud Croix num. citat. qui addit, probabile etiam esse oppositum, quia potest Sacerdos in tali casu absolute velle eas consecrare, nihil cogitando de corporali. Hinc concludit, rem esse dubiam, & in praxi tales hostias esse de novo consecrandas sub conditione in alia Missa. Nunquam vero licet in eadem Missa repetere formam ad consecrandas hostias minores, si oblitus sis consecrare simul cum hostia majori. Potest tamen sub canone usque ad consecrationem admitti materia consecranda, quæ tunc mentaliter est offerenda ante consecrationem, si, eam excludendo, plures dimittendi essent sine Communionem: Possiv. Dian. Quart. Tambur. apud Croix n. 460.

Quæres tertio, Quid dicendum de guttis vini, quæ intra calicem sunt separatæ a vino, quod est in fundo?

Respondeo, Si Sacerdos nihil specialiter intendat circa illas, Suar. Reg. Con. Laym. Dian. & Hurt. docent, eas non consecrari: alii vero distinguunt; &, si tales guttæ sint remotæ a vino, quod est in fundo, censent, non consecrari; secus vero vicinas, itaut levi calicis motione misceri possint cum reliquo vino in fundo calicis, quia cum hoc censetur facere moraliter unum. Utraque sententia probabilis, sed probabilior secunda ex Croix n. 459. Pro praxi ex Platel. tales guttæ vicinæ, si advertantur ante consecrationem, levi calicis agitatione miscendæ sunt cum vino, quod est in fundo: remotæ vero, vel abstergendæ, vel excludendæ ab intentione: quamvis possint etiam includi

in

in intentione , ne in calice sit vinum , quod non consecratur . Consultius tamen videtur esse , ut Sacerdos stabiliter intendat consecrare tantum id , quod per modum unius continui est in Calice : Busemb. dub. 5. Similiter Sacerdos non debet intendere consecrare minimas particulas panis in patena , vel corporali , sed tantum quod continuum est cum hostiis in patena , vel corporali depositis : secus dicendum est de talibus particulis panis in Ciborio contentis ; neque enim periculum est eas perdendi : nam omnes particulae in fundo ciborii reperiuntur communiter censentur consecratae ; quamvis ignoretur , an intentio Consecrantis fuerit specialiter directā ad illas .

Haecenus sermo fuit de conditionibus requisitis ad validam materiae consecrationem : addendum nunc superest , quid requiratur ad licitam eiusdem consecrationem ? Breviter dico cum Busemperio , ut Sacerdos consecraturus non recedat ab usu Ecclesiae , praesertim in Missali praescripto , & insuper ut quantitas materiae consecrandae non sit major , quam tempore opportuno possit absumi , ad evitandum periculum , quod species corrumpantur . Hinc peccat , qui vas , in quo hostiae consecrandae sunt , non aperit tempore consecrationis ; qui materiam consecrat extra corporale , ut modo dictum est ; qui guttas calici exterius adherentes intenderet consecrare (de interioribus vide , quae modo etiam supra diximus) & qui ante consecrationem sic intempestionem formaret , *Nolo hostias appostas consecrare , nisi tempore consecrationis , vel saltem oblationis fuero memor* : ita Præp. & Laym. quamvis Tamb. nullum in tali casu peccatum agnoscat .

§. I V.

Quenam sit Forma consciens Eucharistiam ?

SICUTI materia Eucharistiae est duplex , Panis scilicet , & Vinum , ita duplex est forma , altera scilicet consecrativa Panis , altera Vini . Forma consecrativa Panis est haec , *Hoc est enim Corpus meum* , quibus verbis significatur perfecte praesentia Christi sub speciebus panis : reliqua verba , sive antecedentia , sive subsequentia sunt de necessitate praeccepti , non Sacramenti : imo in praedictis verbis particula *Enim* , cum apposita fuerit ab Ecclesia ad coniungendum sermonem , non est necessaria ad validam consecrationem , & eius omissio ex negligentia , & incuria erit tantum veniale peccatum . Forma vero consecrativa Vini est haec : *Hic est enim Calix Sanguinis mei novi , & aeterni Testamenti , Mysterium Fidei , qui pro vobis , & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum* : circa quae verba , quamvis probabilius sit , essentialia esse tantum illa , *Hic est Calix Sanguinis mei* , vel *Hic est Sanguis meus* , aut ipsae aequivalentia ; graviter tamen peccaret , qui aliqua ex sequentibus omitteret , vel mutaret .

Ad exponendum sensum dictarum formarum dupliciter explicant Doctores ly *Hoc* , & *Hic* . Primo , ut faciant , hunc sensum , *Haec res* , aut *haec substantia contenta in fine propositionis sub his accidentibus est Corpus meum , est Sanguis meus* : ita Suar. Tan. alii

que

que communius . Secundo , Referendo pronomina illa ad praedicatum , itaut sensus sit , *Hoc Corpus est Corpus meum , Hic Sanguis est Sanguis meus* : non secus ac , dum quis dicit , *Haec est mater mea* , sensus est : *Haec mater est mater mea* : ita Vasq. Maldon. & alii . Utrique probabiliter ex Croix n. 463. Illud est certum , quod ly *Hoc* non debet intelligi *Hic panis* , quia esset falsa propositio , cum falsum sit , panem esse Corpus Christi , aut quod maneat cum Corpore Christi , neque ly *Hic* intelligi debet adverbialiter pro *Hoc loco* . Item ly *Meum* , & *Mei* referri debet ad Christum , & intelligi debet Sanguis Christi , & Corpus Christi , in cuius persona loquitur Sacerdos consecrans : unde si quis per ly *Meum* , & *Mei* intelligeret tantum suum Sacerdotis corpus , & sanguinem , consecratio esset invalida : Gob. apud Croix n. 464. Hinc sequitur , formam consecrationis a Sacerdote proferri non mere recitative , & historice , sed etiam formaliter , significative , assertive , & operatorie . Quando autem huiusmodi forma mutetur accidentaliter , quando substantialiter , & proinde , quando sit invalida , quando saltem illicita , v. dicta d. 1. q. 1. c. 2.

Verba , quae diximus esse de essentia formae consecrationis , operantur effectum suum ponendi Christi Corpus , & Sanguinem sub speciebus Panis , ac Vini , statimac finitur eorum prolatio . Constituitur autem vi verborum consecrationis Christi Corpus , & Sanguis sub speciebus Eucharisticis , non tanquam subjectum , cui illa accidentia inhæreant , sed tanquam vices subjecti gerens ea accidentia altiori , & efficaciori modo sustentando . Hinc Concilia , & PP. actionem , qua haec omnia fiunt , *Transsubstantiationem* appellant , hoc est conversionem unius substantiae in aliam sub eodem termino , quatenus verba consecrationis ex Divina institutione eam vim , & efficaciam habent , ut eo ipso , ac debito modo proferuntur , Corpus Christi , ac Sanguinem constituent sub accidentibus panis , & vini , annihilata integra substantia , tum panis , tum vini . Totum autem Christum per consecrationem constitui sub utraque specie , de Fide est , ut docet cum Flor. in Decr. Eug. ad Arm. tum Trid. sess. 13. c. 3. Porro ex vi verborum sub speciebus Panis solum Christi Corpus , & sub speciebus Vini solus Christi Sanguis ponitur , quia verbis consecratoris haec praecise significantur : at , quia Christi Corpus est unitum cum ejus Sanguine , Anima , & Divinitate , totus Christus sub utraque specie constituitur : ita Trid. l. c. Constituitur autem sub speciebus Eucharisticis ad modum Spiritus , itaut sit totus in toto , & totus in qualibet parte : unde neque divisa hostia ipse dividitur , nec minus accipit communicans sub minima parte , quam communicans sub magna .

CAPUT III.

De Ministro Eucharistiae .

IN hoc solum Sacramento , utpote permanenti , & perfecto in ratione Sacramenti ante usum , Minister dispensans , seu conferens illud suscipienti potest esse distinctus a Ministro idem

Sa-

Sacramentum conficiente. Jam vero Minister Eucharistiam conficiens est omnis, & solus Sacerdos: quid vero requiratur in ipso ad validam Eucharistiæ consecrationem, constat ex dictis in de Sacramentis in genere, tum cap. præc. Quid requiratur ad licitam consecrationem, constabit ex c. seq. ubi agemus de subjecto Eucharistiæ; omnes enim dispositiones, quæ requiruntur in subjecto ad digne suscipiendam Eucharistiam, requiruntur etiam ad digne conficiendam, cum conficiens debeat necessario etiam suscipere Eucharistiam. Hic igitur agemus solum de Ministro dispensante Eucharistiam, & primo inquiremus, quinam sit Minister dispensans Eucharistiam? Secundo, quid requiratur ad licitam Eucharistiæ dispensationem? Tertio quinam teneantur ministrare Eucharistiam?

§. I.

Quinam sit Minister dispensans Eucharistiam?

MINISTER Eucharistiam dispensans ex officio non est, nisi solus Sacerdos: colligitur ex Trid. sess. 13. c. 8. & ex c. *Pervenit* dist. 2. de consecr. Atque ita docent D. Th. Sylv. Henr. Con. Suar. Vasq. & alii communissime. Ratio desumitur ex verbis Christi Domini in instituendo hoc Sacramento, *Hoc facite in meam commemorationem*, hoc est, Consecrate, sumite, aliisque distribuite, quæ nemini alteri a Sacerdotibus dicta fuere. Dixi *Ex officio*: nam ex delegatione non solum Diaconus, sed etiam laicus potest hoc sacramentum ministrare. Ratio est, quia ex una parte nullibi reperitur interdicta jure Divino concessio talis facultatis, & ex alia parte Trid. sess. 21. c. 1. declaravit, in administratione Sacramentorum relicta esse Ecclesiæ facultatem mutandi, & alterandi pro varietate temporum, & Fidelium utilitate, salva eorum substantia: atqui ministratio Eucharistiæ non pertinet ad Sacramenti substantiam: ergo poterit ab Ecclesia aliis a Sacerdotibus committi. Consonat hæc doctrina cum antiqua Ecclesiæ consuetudine, qua solebant laici, teste Justino Martyre apud Pal. hic p. 17. n. 5. Eucharistiam domum deferre, manibus tangere, & ore sumere propter Tyrannorum persecutiones. Ita sustinent apud laudatum, Pal. Suar. Vasq. Laym. Con.

Hanc facultatem dispensandi Eucharistiam delegare potest Diacono non solum summus Pontifex, sed Episcopus, & Presbyter, vel Parochus urgente necessitate: non requiritur tamen necessitas extrema, sed sufficit gravis: ut si nullus adesset Sacerdos, qui commode ministrare Eucharistiam posset. Hinc secundum Quintanad. si absit Parochus, poterit Diaconus etiam sine ejus commissione in casu gravis necessitatis Eucharistiam dispensare; v. g. in solemni, ac principali festo, quo Sacerdos Confessionibus, Concionibus, &c. est occupatus. Imo absente omni Sacerdote, secundum Bernal apud Croix n. 480. Diaconus non solum potest, sed etiam debet Viaticum ministrare moribundo, quia in hoc casu recte præsumitur non solum permissio, sed etiam præceptum Episcopi: & idem Diacono permittit Lug. (qui in

in hoc fere omnes convenire, ait: idemque in praxi tutum esse, ait Dicast.) si adsit Sacerdos, & ex malitia nolit eam facultatem ipsi concedere. Demum in articulo mortis Diaconus, sicuti potest Viaticum aliis, ita probabiliter, & sibi ipsi ministrare, si absit Sacerdos, sive Parochus, vel injuste denegat administrationem: Suar. Con. Laym. Præpos. Dian. Avers. Franc. Lug. contra Henr. Vasq. & Sa.

Clericis Diacono inferioribus, & Laicis neque a Parocho, neque ab Episcopo, sed solum a summo Pontifice committi potest facultas dispensandi Eucharistiam: ea tamen regulariter loquendo non solet concedi, nec debet. Est communis sententia teste Pal. p. 7. & colligitur ex c. *Pervenit*, de consecr. dist. 2. ubi dicitur, horrendum, ac detestabile esse, quod absque necessitate, scilicet extrema, per laicum, ac feminam sacram Eucharistiam ægris mitterent. Solum in necessitate extrema, quando scilicet infirmus est in proximo periculo mortis, nec adsit Sacerdos, aut Diaconus, qui possit, aut velit Viaticum ministrare, probabile est, posse laicum, secluso scandalo, alteri, vel etiam sibi Eucharistiam ministrare: Valent. Suar. Con. Laym. Fil. Regin. contra Henr. Vasq. & Sa: sed Amic. limitat ad solum casum, quo moribundus conscius peccati mortalis non posset aliud Sacramentum suscipere. Id tamen ex Card. Lug. & Bonac. non est facile deducendum in praxim ob contrariam consuetudinem.

Demum probabile est, Sacerdotem posse extra Missam, non solum pro Viatico, aut in necessitate, sed etiam devotionis causa, sibi Eucharistiam ministrare, si alius Sacerdos, & scandalum absit: Suar. Vasq. Homob. Bonac. Dicast. alique contra Cajet. Filliuc. & Avers. Ratio est, quia nulla lex hoc tempore id prohibet, & Conc. Nic. I. id concedit Diaconis, ut notat Dicast. v. Croix n. 481.

§. II.

Quid requiratur in Ministro ad licitam Eucharistiæ dispensationem?

AD licitam Eucharistiæ dispensationem non solum requiritur, ut Minister sit liber ab omni censura, & peccato, ut diximus, ubi egimus de Ministro Sacramentorum in genere; sed etiam, ut habeat jurisdictionem, sive ordinariam, sive delegatam in personam, cui Eucharistiam ministrat, ut ibi etiam innuimus quoad omnia Sacramenta, uno excepto Matrimonio, & hic superest fufius explicandum quoad Eucharistiam. Ratio, cur ad licite hoc Sacramentum ministrandum requiratur jurisdictio, est, quæ militat pro omnibus Sacramentis, quia nimirum proprium est Pastoris pascere oves, quod potissimum fit ministrando Sacramentorum, neque decet alienas oves contra voluntatem proprii Pastoris pascere.

Monent tamen Doctores, in Ministro non habente jurisdictione ordinariam sufficere pro licita hujus Sacramenti ministratio-
ne facultatem præsumptam, consistentem in eo, quod probabiliter judicetur, non fore proprio Pastori ingratum, quod ipse
ovi.

ovibus Eucharistia ministraretur: cum enim in casu jurisdictionis non sit necessaria ad validam, sed solum ad licitam Sacramenti ministrationem, non requiritur, ut de facto præcedat facultatis delegatio, sed sufficit, quod judicetur prudenter deleganda, si peteretur: Suar. Azor. Nav. Vasq. apud Pal. p. 18. n. 4. Ex hac præsumpta facultate plures simplices Sacerdotes excusari, ait Palcit. ne peccent Eucharistiam ministrando, dum Sacrum faciunt; est enim satis receptum, Fideles petere a Sacerdote celebrante, quicumque sit, ut hostiam parvam ad communicandum apponant, qua consecrata, Sacerdos eam ministrat sine ullo scrupulo, aut examine, an propius communicantis Parochus consentiat; credit enim, ex recepta consuetudine consensurum, si Communio fiat non ex obligatione, sed ex devotione.

Qui Eucharistiam ministraret absque ulla prorsus jurisdictione, graviter peccaret: Pal. n. 5. Bonac. Buf. & si sit Sacerdos inferior, irregularitatem incurreret ex Con. At nullam aliam penam ipso jure incurreret, nisi esset Religiosus; nam Religiosis Clem. Religiosi de priv. imponitur excommunicatio Papæ reservata ipso facto incurrenda, si absque licentia speciali Parochorum, horum subditis Clericis, vel Laicis Extremæ Unctionis, vel Eucharistiæ Sacramentum ministrare præsumpserint. A tali excommunicatione excusare ignorantiam etiam crassam, notat ex Præp. Dian. p. 5. t. 3. ref. 51. propter verbum præsumant.

Religiosi Mendicantes, & non Mendicantes communicantes in Mendicantium privilegiis, & nominatim Religiosi Societatis Jesu ex Bulla Pauli III. Cum inter ann. 1545. & aliorum Pontif. habent privilegium, ut in suis templis per se, vel per alios Sacerdotes illic celebrantes ministrare Eucharistiam possint quibuscumque Christi fidelibus, præterquam in mortis articulo, & festo Paschatis, seu die Resurrectionis Dominicæ: quibus exceptionibus diei Paschalis, & articuli mortis addenda est etiam prohibitio facta alicui a Prælato, ne sumat Communionem, quæ semper præsumitur rationabiliter facta: quæ exceptio erigitur ex verbis in cit. Bull. Pauli III. additis privilegio ministrandi Eucharistiam Sine alicujus præjudicio: nam in casu ministratio Eucharistiæ cederet in præjudicium Prælati prohibentis: Pal. p. 19. n. 12. Nominem autem diei Resurrectionis Dominicæ probabilius non venit dies ille materialis, sed formalis, hoc est dies, quo adimpletur præceptum annuæ Communionis Paschalis: unde sequitur, posse Religiosos privilegiatos eo die Resurrectionis Dominicæ Eucharistiam ministrare omnibus illis, qui præcepto vel jam satisfecerunt, vel intentionem habent satisfaciendi sequentibus diebus: Suar. Vasq. Laym. Fagund. Bonac. Buf. Pal. p. 19. n. 3. alique. Huic exceptioni Communionis in die Paschatis, & in articulo mortis appositæ in dicto privilegio ministrandi Eucharistiam a Paulo III. additur, Nisi necessitas urgeat, quæ verba Suar. t. 4. de Relig. tr. 10. l. 9. c. 3. n. 10. putat, intelligenda esse non solum de articulo mortis, quod ab omnibus admittitur, sed etiam de festo Paschatis; ac proinde posse a Religiosis Societatis Jesu in Paschate Communionem præceptam suscipi, si necessitas urgeat: putat autem necessitatem urgere, si proprius

prius Parochus adiri non possit ad sumendam ab eo sacram Communionem, nec possit ab eo peti licentia sumendi ab alio. Item, si agrotus satisfecerit præcepto de Viatico cum intentione illud adimplendi, possunt Religiosi illi Eucharistiam ministrare, quia id vetitum est Regularibus, solum quando præceptum Communionis obligat: Bufemb. Pal. n. 8. Suar. Vasq. Fag. Con. Nunquam tamen licet Religiosis sine licentia Episcopi, vel Parochi publice Eucharistiam deferre per plateas, cum id deroget juri Parochorum. Item possunt Eucharistiam ministrare ad adimplendum præceptum Peregrinis, Advenis, & Vagis juxta probabilem sententiam multorum, ut docet Sanch. Matr. l. 3. d. 37. & alii. Denique Regulares privilegiati possunt ministrare Eucharistiam etiam in Paschate, & in articulo mortis suis domesticis, seu famulis, vel familiaribus, & commensalibus, idque vi suorum privilegiorum. Vide dicenda in de Pœn. d. 2. q. 1. c. 3. §. 2.

Ad licitam Eucharistiæ ministrationem præter statum gratiæ, & jurisdictionem, aut privilegium requiritur, ut Minister reverenter, & ritu Ecclesiæ consueto eam ministret; præstat enim hoc Sacramentum omitti, cum non sit Sacramentum simpliciter necessarium ad salutem, quam positivam irreverentiam in ejus dispensatione committi. Hinc tria inferes:

I. Eucharistiam non esse deferendam ad infirmum sine habitu decenti, hoc est sine stola, & superpelliceo, præcedente lumine, quod non est necessarium ad deferendum Oleum Sanctum, cum non sit Sacramentum; & in eodem habitu sub gravi est ministranda, excepta necessitate Viatici dandi moribundo: Croix ex Quarti cum communi. Hinc, secundum quosdam, si habitus haberi non possit, aut iter faciendum esset, non foret irreverentia, si Sacerdos Eucharistiam in Pyxide cum corporali involutam clam in sinu suo deferret: quod a fortiori licitum videtur in locis hæreticorum, ubi præciso scandalo poterit Minister in necessitate clam eam ministrare sine stola, & superpelliceo; quamvis in nullo casu celebrandum sit sine Vestibus Sacris. Communiter etiam concedunt Doctores, non esse, nisi veniale, absque ulla Veste Sacra movere, vel deferre Eucharistiam ab uno altari ad aliud: item omittere Confiteor ante, & lumen in distributione Communionis.

II. In nullo casu licere Sacerdoti in habitu cum Sacramento per publicum currere, etiam si agrotus aliter moriturus esset sine Eucharistia, quamvis in tali casu liceat valde festinare. Si tamen faciendum sit longum iter, poterit Parochus Eucharistiam deferre in equo mansueto, ita ut non sit periculum lapsus: Quintanad. cui adhærent Barb. & alii, solum si loci consuetudo id permittat.

III. Eucharistiam porrigendam esse pollice, & indice, qui sunt digiti inuncti: probabile tamen esse, posse aliis digitis ministrari, si illi sint impediti chiragra, vel ex alia causa: Toler. Arr. Leand. Gob. & alii contra Vasq. Bon. Lug. & Jordan. quia tota manus Sacerdotis est consecrata. Hinc ne pestis quidem tempore licet Eucharistiam porrigere medio aliquo instrumento,

& multo minus deponere alicubi, ut ab ipsomet agroto sumatur, sed manu danda est immediate fumentum: Posse. tamen, & non improbabiliter juxta Busemb. dicit, posse præciso scandalo, & periculo lapsus in terram, instrumento ad id rite confecto dari: v. Dian. p. 4. t. 4. r. 114. Imo in casu, quo agroto non posset trajicere hostiam, Præp. & Escob. ap. Busemb. admittunt, posse illi dari particulam hostiæ cum vino in cochleari.

Quæres primo, Quid agendum, si in distribuenda Eucharistia Sacra Hostia forte deciderit?

Respondeo, Locum, in quem deciderit hostia, tegendum esse re aliqua munda, puta linteolo, & postea abluendum: ablutio tamen vestis, aut barbæ ordinarie non est præcipienda, quia melius est vitariurbationem, vel offensionem populi, quam talem rubricam servari: Tamb. Pelliz. Gob. & alii contra Pasqual. qui tamen fatetur, tales rubricas de ablutione loci, in quem Sacra Hostia deciderit, non obligare sub gravi: secus vero dicendum de speciebus vini, quæ imbibuntur. Addit Pasqual. non opus esse comburi id, in quod Sacer Sanguis deciderit, sed satis esse abluere. De his tamen consulendæ sunt Rubricæ Missalis. Quod si Sacra Hostia deciderit in sinum, vel intra vestes mulieris, permitti potest, ut ipsamet, vel alia mulier illam extrahat, & reponat in Pyxide; indecens enim esset, & plerumque scandalosum, si Sacerdos extraheret: imo, si ibi commode non posset extrahi, potest mulier in locum remotum, etiam in vicinam domum secedere, ibique eximere, & referre: digiti tamen mulieris erunt abluendi, & ablutio mittenda in Sacram piscinam: Gob. Lohn. Pasq. apud Croix n. 495.

Quæres secundo, Quid agendum de fragmentis Hostiarum, quæ forte reperiuntur?

Respondeo, Dicta fragmenta residua ex hostiis in propria Missa consecratis posse Sacerdotem sumere post Communionem suam, etsi post eam lapsum sit notabile tempus, v. g. hora integra in distribuenda Communione laicis: communiter Doctores cum Lohn. & aliis ap. Gob. teste Croix n. 496. Idem dicunt, si immediate post Missam ad longum tempus Communionem distribuerit: idem dicunt Gran. & Dian. si sacris vestibus adhuc indutus, hujusmodi fragmenta advertat in Sacristia. Imo Marchinus addit, Sacerdotem posse sumere reliquias etiam alieni sacrificii, finita Missa post multos communicatos, quod probabile esse, dicit Tamb. quia, cum omnes Sacerdotes sint unius, ejusdemque Christi Domini Ministri, omnes unum specie Sacrificium offerunt, ideoque in tali casu censetur aliquo modo ex suo Sacrificio sumere. Item, si Sacerdos adhuc indutus sacris vestibus ferat ad infirmum hostiam ab alio consecratam, poterit reliquias in patena repertas dare infirmo statim post summptionem hostiæ, itaut sumptio fragmentorum simul cum summptione hostiæ censeatur una communio; secus vero, si censeretur bis communicare; & in tali casu posset ipse Sacerdos absumere: ita Castrop. Tamb. Burgh. contra alios. Si vero fragmenta sint ab alio consecrata, servanda sunt, si id commo-

de

de fieri possit; at, si non possint decenter assevari, potest ea sumere Sacerdos: melius tamen assevantur, si absit periculum irreverentiæ: Suar. Lug. Gob. Si fragmenta reperiuntur extra corporale, & dubites, an sint consecrata, sumenda sunt post utramque speciem, vel etiam post ablutionem: Henr. Bon. Gob. At si inveniatur pars hostiæ circa altare, sumenda est ante primam ablutionem: quod si inveniatur extra tempus Missæ, deponenda est in loco decenti sine solemnitate, & in prima Missa absumenda, ut supra: & idem faciendum esse, dicit Quarti, si quis ferat hostiam, vel partem hostiæ dicens, esse consecratam; non enim semper credi potest. Notandum denique hic, post sumptam ablutionem nunquam esse licitum sumere integram hostiam, vel ab alio, vel a se consecratam, quia usus Ecclesiæ extenditur tantum ad fragmenta, quæ unam moraliter Communionem constituunt cum prius sumptis. Plura in hanc rem vide apud Croix a n. 501.

§. III.

Quinam teneantur ministrare Eucharistiam?

QUILIBET Sacerdos, sive secularis, sive regularis tenetur deficiente Parocho, Eucharistiam morituro ministrare, quia quilibet tenetur ex Charitate proximo suo extreme indigenti succurrere hoc salutaris, & efficacissimo salutis remedio. Parochus vero non solum ex charitate, sed etiam ex iustitia hac obligatione astringitur: cui obligationi ut satisfaciatur, non solum vocatus debet Eucharistiam ministrare moribundis, sed etiam investigare debet, an in sua Parochia sint infirmi in periculo mortis constituti, quibus Eucharistia ministrari debeat. Colligitur ex cap. 1. de Celebrat. Miss. ut notat Laym. apud Pal. p. 20. n. 1.

An autem Parochi teneantur Eucharistiam ministrare etiam cum periculo vitæ propriæ, ut esset tempore pestis? sententia hinc inde: Major, Molfes. ap. Dian. p. 3. t. 4. resol. 174. item Gob. Croix, &c. docent, Parochum non teneri tempore pestis ministrare Eucharistiam, quia, cum ejus vita requiratur ad alia Sacramenta magis necessaria etiam aliis conferenda, non videtur esse propter aliquos exponenda tanto periculo in administratione Sacramenti utilis quidem, sed minus necessarij: e contra Suar. Fag. Tolet. Nav. Sot. Henr. Villal. Fill. Sylv. Nugn. Marchan. Mancin. Tabien. Sa, Pal. Lug. Busemb. Avers. Card. & alii dicunt, Parochum teneri, per se loquendo, tum quia infecti peste habent jus petendi; tum quia subito in gravi necessitate spiritali constituto tenetur Parochus etiam cum periculo vitæ propriæ succurrere: moribundus autem est constitutus in gravi necessitate suscipiendi Eucharistiam, etiam si Pœnitentiæ Sacramentum susceperit; nam nihilominus tum maxime infestatur a demone: egerque viribus spiritalibus, quas hoc Sacramentum causat, possetque ipsi per accidens causare primam gratiam juxta piam, ac probabilem sententiam recentiam

d. 1. q. 1. c. 4. Fatentur tamen omnes, satis esse, si Parochus Eucharistiam ministraret per alium; imo Dicast. ap. Croix n. 484. refert declarationem S. Congreg. qua prohibetur Parochus per se ministrare infectis, si alius sit, qui ministraret, ne reliqui Parochiani fugiant conversationem illius, quem sciunt agere cum infectis peste. Illud nota, si plures in una domo prudenter timeant, se peste inficiendos esse, non idcirco licet Parochus plures hostias ibi relinquere, ut se ipsi communicent, sed debet singulis vicibus Eucharistiam deferre, & propria manu porrigere, ut dictum est §. præced. An liceat Eucharistiam porrigere medio aliquo instrumento, vide ibid.

Ab hac obligatione ministrandi Eucharistiam constitutis in articulo mortis non sunt excipiendi damnati ad mortem ob quodvis crimen, ut olim consuetudinem fuisse in Hispania, & Lusitania, testatur Covarr. apud Pal. n. 5. quæ consuetudo negandi Eucharistiam morte damnatis prætextu reverentiæ debitæ tanto Sacramento, utpote juri, & Christianæ pietati contraria, merito abrogata fuit a Pio V. in speciali Constitut. hac de re edita; & a Philippo II. Hispan. Rege speciali lege approbata ann. 1569. Hinc tenentur Judices tempus opportunum reis concedere ad se disponendos pro susceptione non solum Sacramenti Pœnitentiæ, sed etiam Eucharistiæ; neque ulla consuetudine contraria, quæ abusus potius dicenda est, excusari possunt: Henr. Nav. Suar. Tolet. Laym. Bonac. Sa ap. Pal. loc. cit. Ab hac tamen obligatione concedendi tempus ad Eucharistiam suscipiendam eximuntur Judices, si ex tali concessione timeatur grave damnum Reipublicæ, vel alicui tertio obventurum, quod alia via, quam celeri morte, impediri non possit: quia non tenentur Judices bono spiritali non necessario Rei consulere cum damno Reipublicæ, vel Innocentis. Excipiunt alii probabiliter etiam casum, quo timeatur, reum eo tempore esse violententer eripiendum a Judicum potestate. Illud vero certum existimat Pal. n. 6. quod scilicet, si reo bis concessum sit tempus ad Pœnitentiam, & Communionem opportunum, & ille eorum susceptionem malitiose neglexerit ad differendam mortem, Judices non tenentur aliud opportunum tempus concedere; aliter esset in potestate Rei mortem evadere, & Judicum potestatem eludere.

An autem, & quando possit, aut debeat Minister Eucharistiam ministrare indigno: vide, quæ diximus disp. 1. q. 2. c. 3. ubi etiam habes, An, & qua obligatione teneantur, sive Patrores animarum, sive simplices Sacerdotes Eucharistiam ministrare extra necessitatem, & obligationem Præcepti Paschalis. Hic solum addendum superest, quod semisatis, & debilem habentibus usum rationis, raro, v. g. in Paschate danda est Eucharistia, dummodo hunc sacrum cibum a profano distinguere norint: Henr. & Possev. Idem dicendum de mutis, & surdis a nativitate: item obsessis a dæmone dari potest Eucharistia, dummodo sumere eam possint sine irreverentia.

CAPUT IV.

De Subjecto Sacramenti Eucharistiæ.

INQUIRENDUM hic primo, Quinam sint Eucharistiæ susceptores? Secundo, Quænam in susceptore requiratur dispositio ex parte animæ? Tertio, Quænam dispositio ex parte corporis?

§. I.

Quinam sint Eucharistiæ Susceptores?

EX Trid. sess. 13. cap. 8. Ex Cathech. Pii V. ubi de hoc Sacramento, & ex D. Th. communiter recepto tres distinguendi sunt modi suscipiendi Eucharistiam, nimirum Sacramentaliter tantum, Spiritualiter tantum, & Sacramentaliter simul, ac spiritualiter. Sacramentaliter tantum accipit peccator, quatenus Sacramentum tantum accipit; at non ejus fructum: quin imo *Judicium sibi manducat*, ut ait Apost. Spiritualiter tantum suscipit justus habens desiderium Sacramenti suscipiendi; & quamvis hoc modo Sacramentum nullatenus suscipiat, bene tamen dicitur suscipere spiritualiter, quia suscipit effectum Sacramenti, hoc est augmentum gratiæ. Suscipit Sacramentaliter simul, & spiritualiter, qui suscipit Sacramentum, & Sacramenti effectum. His explicatis,

Solius hominis viatoris est Eucharistiam aliquo ex dictis modis suscipere: D. Th. ab omnibus receptus. Dixi *Solius hominis viatoris*: nam etiam non baptizatus est capax suscipiendi Eucharistiam spiritualiter, licet non Sacramentaliter. Potest suscipere spiritualiter, quatenus potest habere desiderium, suscepto Baptismo, recipiendi Eucharistiam: quod votum, quia supponitur procedere ab homine grato, meritorium est augmenti gratiæ, & consequenter est spiritalis Sacramenti manducatio: at non est capax suscipiendi Sacramentaliter, quia baptismus est janua cæterorum Sacramentorum, ac proinde non baptizatus nullius Sacramenti, quæ talis, est capax. Baptizatus vero quicumque potest Eucharistiam Sacramentaliter suscipere, & quidem sine fructu, imo cum sacrilegio, si sit scienter peccator; cum fructu vero, si sit in gratia, quicumque sit.

Hinc sequitur, infantes baptizatos, & perpetuo amentes, si Eucharistiam sumant, gratiæ augmentum percepturos esse: sic multis relatis docet Suar. & comprobatur antiqua Ecclesiæ consuetudo teste Trid. sess. 21. c. 4. dandi Eucharistiam parvulis, quæ certe illis non fuisset concessa, nisi profutura fuisset. Quamvis autem talis Consuetudo abrogata fuerit, id factum est ob reverentiam tanti Sacramenti; non vero, quod putetur tale Sacramentum non prodesse baptizatis carentibus usu rationis, sed justis.

Quæres primo, An infantibus, & perpetuo amentibus concedi possit, aut debeat Eucharistia in articulo mortis?

Respondeo, Certum esse, nullam dari obligationem, aut necessitatem ministrandi Eucharistiam infantibus ante usum rationis (& idem est de perpetuo amentibus) ut docet expresse Trid. loc. supra cit. hanc addens rationem, *Quia per Baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati jam Filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt.* Iisdem vero, sicuti non est necessaria Eucharistia in tali statu, ita nec expedit eam ministrare: D. Th. Vasq. Suar. Henr. Laym. Bonac. Amentibus tamen, qui aliquando usum rationis habuerunt, extra mortis articulum non debet concedi, bene tamen in articulo mortis, dummodo non constet, incidisse in amentiam in statu peccati mortalis: Suar. Vasq. Laym. Henr. Bonac. Ratio primæ partis est, quia reverentia debita huic Sacramento postulat, ut non concedatur iis, qui nequeunt se ad illius susceptionem actuali devotione disponere. Ratio secundæ est, quia, qui aliquando usum rationis habuit, & christiane vixit, censetur velle, sibi applicari remedia ad salutem necessaria, vel maxime utilia, adeoque censetur velle interpretative Eucharistiam: quæ ratio non militat pro infantibus, & perpetuo amentibus; & idcirco his deneganda, illis vero concedenda in articulo mortis Eucharistia. Semifatus, & debilem usum rationis habentibus, si valeant Divinum hunc cibum a profano distinguere, & reverenter illum exposculent, non solum in articulo mortis, sed etiam tempore Paschali concedi debet, quia credendum est præcepto Communionis Paschalis obligari: at extra dicta tempora non debet concedi ob reverentiam Sacramenti. Quod, si facta diligentia deprehenduntur non sufficienter distinguere cibum Eucharisticum, computandi sunt inter absolute amentes: Possiv. Laym. Bonac. Pal. p. 10. n. 8. Vide, quæ in hanc rem concessimus in de Legibus d. 2. q. 3 c. 2.

Quæres secundo, An mutis, & surdis a nativitate: item, An energumenis, seu obsessis a dæmone concedi possit, aut debeat Eucharistia?

Respondeo primo, Si ex signis, & nutibus constet, mutos, & surdos a nativitate pollere sufficienti discretionem, qua cibum Eucharisticum valeant distinguere a profano, non solum in mortis articulo, sed etiam in Paschate danda est illis communio. Quod, si prudens Confessarius non qualemcumque discretionem, sed maturam, & perfectam agnoscat in surdo, & muto, sicuti in aliquo se cognovisse testatur Pal. n. 9. aliis etiam solemnioribus Fastis concedi poterit Eucharistia. Quod si quis a nativitate sit non solum mutus, & surdus, sed etiam cæcus, reputandus est, ut infans, aut perpetuo amens; unde nec in mortis articulo danda est illi Eucharistia, cum nullo modo instrui possit, aut rescire de hoc mysterio: Gob. Lohn. Croix n. 663. Pal. loc. cit. Denique, si post usum rationis, & aliquam instructionem factus quis esset surdus, mutus, & cæcus, dari illi posset sola extrema Unctio secundum Lohn. at secundum Croix ibi etiam Eucharistia.

Respondeo secundo, Energumenis, etiam si propter peccata prius commissæ obsideantur a dæmone, concedenda est post præ-

nitentiam Eucharistia non solum in mortis articulo, & in Paschate, sed etiam crebro, si hoc ad eorum spirituale solatium conducatur, dummodo absit periculum irreverentiæ, & sint sui compotes: v. Croix n. 662.

Quæres tertio, An pueris, statim ac usum rationis habuerint, concedi possit, aut debeat Eucharistia?

Respondeo, In articulo mortis concedendam esse, nisi alicubi adsit contraria consuetudo: Suar. Laym. Lug. Bernal Averf. Dicast. Tamb. Lohn. alique; idemque asserunt Dian. & alii, licet vix septimum ætatis annum expleverint, dummodo instrui possint: quia, cum præceptum Divinum de Viatico nihil committat iudicio Ecclesiæ, aut Confessarii circa ætatem, nec expectari possit in casu plenior usus rationis, non habetur ratio, cur non obligentur statim, si habeant plenam huius cibi discretionem. Hinc Croix num. 647. ait, audiendos non esse Ochag. Gran. Marat. Hurt. aliosque, huiusmodi obligationem absolute negantes; nec Vasq. dicentem, absolute non esse licitum dare Viaticum talibus pueris; nec Navarr. dicentem, esse licitum, sed non dari obligationem. In dubio, an puer habeat usum rationis, adhuc posse dari Viaticum, docent Lug. Dicast. Dian. Tamb. Addunt tamen, non esse obligationem dandi, contradicente Bernal asserente, quod, si potest, debet dari: hinc Schil. absolute negat, illi dandum ob periculum irreverentiæ: sed Croix n. 648. docet, tenendam esse unam ex prioribus sententiis.

Extra mortis articulum S. Antonin. Pal. alique gravissimi Doctores cum Jo: Sanch. docent, pueros septennium egrossos, aut etiam ante septennium, si discernant hunc cibum spirituales, per se loquendo obligari præcepto Communionis Paschalis, adeoque dandam illis Eucharistiam in Paschate, nisi proprius Sacerdos judicet, differendam, cui hoc dijudicandum committit Concil. Lateran. Nomine autem proprii Sacerdotis hic non venit solus Parochus, vel qui cum illo habet jurisdictionem, ut vult Dicast. sed quilibet Confessarius: quo nomine utuntur Suar. Busemb. & alii communissime; & sic habere videtur usus ex tacita approbatione, & consensu Parochorum: hinc Bernal apud Croix n. 650. dicit, quod, si puer non indigeat Confessione, nec habeat Confessarium, quem interroget, stare possit determinationi parentum, vel eorum, qui ipsi sunt loco Parentum. Quamvis autem Escob. citans Nav. & Cordub. dicant, usum habere, ut pueri non obligentur ante pubertatem, hoc est masculi ante 14. femina ante 12. ætatis annum; alii tamen melius communiter dicunt, attendendum esse non ad annos præcise, sed ad iudicii maturitatem, & spem reverentiæ debitæ ab illis exhibendæ; additque Lug. tempus huius obligationis pueris non incipere in indivisibili, sed potius esse multos, quibus licite dari posset hoc anno Communio, & tamen licite etiam differri post unum, aut etiam alterum annum, ut melius se disponant, & cum majori reverentia ad eam accedant. Obligantur tamen parentes, vel parentum vicesgerentes curare, ut interrogentur proprii Sacerdotes, seu Confessarii: Quomodo autem sit instruendus, qui primæ vice vult communicare: v. apud Croix n. 651.

Quæres ultimo, Quid sentiendum sit de Communionem quotidiana?

Respondeo: Doctores circa hoc punctum divisos esse: Jo: Sanch. d. 22. adducit plures quam 40. qui absolute dissuadebant quotidianam Communionem; e contra alios etiam plurimos refert, qui eam absolute suadebant, quibus ipse adheret, etiamsi aliquis sine speciali devotione, & ex sola consuetudine accederet, idemque tenuerunt multi Hispani apud Carden. in 1. crisi d. 66. c. 1. Dicendum tamen est cum S. Th. Suar. Bosc. aliisque nunc communitur, quod, quamvis unicuique expediat quotidiana communio, si adsit status gratiæ, actualis devotio, & debita reverentia, quia tamen difficile est, ut omnes, maxime seculares, prædictas conditiones quotidie habeant; idcirco quotidiana Communio, absolute loquendo, non expedit omnibus indifferenter, sed hoc relinquendum est iudicio prudentis Confessarii: absolute autem omnibus adultis convenit valde frequens, quæ omnia declaravit S. Congreg. approbante Innoc. XI. in Decreto, quod Croix refert per extensum n. 665. Ex quo Decreto infert ipse, posse Confessarios devotis personis determinare dies, quibus communicent; sed petentibus sæpius, aut etiam quotidie, negari non posse Communionem, si dignæ judicentur: neque deterendas esse a quotidiana Communionem: hinc, si tales personæ interrogent, quoties communicare possunt, negari iis non debet, quod possint quotidie, posito quod judicentur dignæ: si tamen non judicentur dispositæ ad toties communicandum, dissimulari, vel etiam negari potest Communio, quia Papa hoc totum relinquit iudicio Parochi, vel Confessarii. Quando vero commendatur frequens usus Communionis, intelligi debet sola digna Communio, ut per se patet, quia sola digna Communio utilis est ad salutem. Hinc Innoc. XI. recte damnavit hanc propos. 56. *Frequens Confessio, & Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis: quæ proposito est maxime scandalosa, ut notat Croix n. 671. nam, qui gentiliter vivunt, hoc est, qui vivunt habitualiter in depravatis, & corruptis moribus, sacrilege communicant; si enim per Confessiones bonas se semper disponerent ad dignam Communionem, certo non pergerent vivere gentiliter.*

§. II.

Quenam requiratur in Suscipiente Eucharistiam dispositio ex parte Animæ?

IN adulto, aut in eo, qui aliquando usum rationis habuit, requiritur (non ad validam, ut in cæteris Sacramentis consistentibus in usu, sed ad Sacramentalem, seu fructuosam, & non mere materiale Eucharistiæ susceptionem) intentio suscipiendi hoc Sacramentum saltem habitualis, vel interpretativa juxta dicta disp. 1. q. 3. c. 1.

Requiratur præterea immunitas non solum ab omni censura impediende usum passivum Sacramentorum, sed etiam ab omni pec-

peccato mortali, quod postremum de fide esse, docent Suar., Lug. Dicast. contra hæreticos: quare peccat mortaliter peccato sacrilegii, per se loquendo, qui Eucharistiam in mortali suscipit: Dixi *Per se loquendo*; nam per accidens in aliquo casu excusari potest a peccato: ut, si sumat Eucharistiam, ne turpius profanetur ab hæreticis: Croix num. 514. vel si accumbens scamno communicantium non possit sine infamia, aut scandalo recedere, & tunc advertat, se esse in peccato mortali, neque possit, quantumvis conetur, elicere actum contritionis, sive ob perturbationem animi, sive ob brevitem temporis: Hurt. Vasq. Ochag. Dian. Leand. Lug. quia moralis necessitas tollit irreverentiam: quamvis Dicast. putet, casum esse moraliter impossibilem; quia, si revera conetur, quantum in se est, elicere contritionem, gratia Dei non deerit: at, si casus contingeret, videtur consentire.

Peccatum veniale nullo modo impedit effectum saltem primarium Eucharistiæ: nam, si sit habituale, ipsa communione, quæ est virtualis quædam ejusdem detestatio, remittitur, ut dictum est cap. 1. hujus quæst. si vero sit actuale, commissum nempe in ipsa communione, neque impedit augmentum gratiæ, ut docent D. Th. Vistor. Suar. Vasq. Laym. Pal. & alii relati a Suar. Ratio est, quia veniale peccatum nec gratiæ, nec ejus augmento opponitur; hinc Trid. sess. 13. c. 7. ad dignam Eucharistiæ susceptionem solum requirit, ut, qui conscius est peccati mortalis, se per confessionem, & contritionem probet, nulla facta mentione peccati venialis. At, quamvis non impediatur augmentum gratiæ, quod est primarius effectus hujus Sacramenti, impedit effectus secundarios: impedit enim ipsius remissionem, quæ per Sacramentum deberet fieri ex opere operato: impedit præterea tum devotionem, & charitatis fervorem, tum specialem suavitatem, & dulcedinem, quam experiri solent devoti communicantes; tum denique plura auxilia gratiæ ad præcavenda peccata, quæ alioqui concederentur. Demum quodcumque peccatum veniale afficiens ipsum actum communionis juxta probabiliorum, & communiorum sententiam cum D. August. Suar. Laym. Tann. Rhod. Lug. Averf. Gob. contra Ledesm. Vasq. Sa, Jo: Sanch. Leand. fert novam malitiam venialem specialis irreverentiæ, ut esset communicare cum actu vanæ gloriæ, cum voluntaria distractione, cum actuali complacentia de peccato veniali, quia ratione Eucharistiæ redundat specialis indecentia in illud veniale: v. Croix n. 522.

Ex dictis sequitur: Primo, ad effectum principalem hujus Sacramenti non requiri necessario fidem actualem hujus mysterii: Suar. contra Pal. & alios, modo adsit aliquis actus Fidei implicitus, & in consensu, ut ex Lugo dictum est d. 1. q. 3. c. 2. nec actualem devotionem ex ibid. dictis. Secundo, Nec requiri amorem Dei purissimum, quod certum est contra aliquos Lovanienfes, docentes, hominem ante Communionem debere esse liberum ab omni malo habitu, & habere amorem sine ulla mixture amoris imperfecti: hinc merito Alex. VIII. damnavit hanc propos. 23. *Similiter accendi sunt a Sacra Communionem, qui-*

quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis ex-
pers. Tertio, Nec prærequiritur impletionem poenitentiae injuncta
a Confessario, ut etiam voluerunt aliqui Lovanienfes: hinc idem
Alex. VIII. damnavit hanc 22. prop. *Sacrilegi sunt judicandi,*
qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam
condignam de delictis suis poenitentiam egerint. Id etiam constat
a posteriori; nam, si ante Communionem deberet esse satisfac-
tum pro peccatis, male Ecclesia prærequireret Communionem
ad lucrandas indulgentias loco satisfactionis pro peccatis. De-
mum, qui sibi conscius esse culpæ gravis, si velit Eucharistiam,
tenetur ex præcepto, & quidem probabilius divino, obligante
sub gravi, præmittere Confessionem Sacramentalem. At, quo-
modo obligent tum hoc præceptum, tum aliud consistendi quam-
primum a Trid. impositum Sacerdotibus celebrantibus ex neces-
sitate in peccato mortali, non præmissa Sacramentali Confes-
sione, sed solum Contritione, vide in Tract. seq. de Poenitentia
disp. 1. qu. 1. c. 4. & 5. quod & supra citavimus.

§. III.

*Quæ requiratur in suscipiente Eucharistiam dispositio
ex parte Corporis?*

NULLA Corporis macula per se impedit susceptionem Eucha-
ristiæ, quam solum potest impedire per accidens, nimirum
propter effectus secutos. Hinc non impedit pollutio involunta-
ria, imo nec voluntaria per poenitentiam expiata, nisi relique-
rit in animo magnam perturbationem, & alienationem a rebus
spiritualibus, vel turpem recordationem, aut delectationem;
quo casu, uti & semper post culpabilem, melius est Commu-
nionem differre, nisi adsit justa aliqua causa non differendi,
puta magna Festivitas, regula Ordinis, vel si illa animi per-
turbatio, aut turpis recordatio putetur excitata a dæmone ad
impediendam frequentem Communionem: Sanch. de Matr. l. 9.
d. 13. Bonac. Lug.

Hinc inferes, quid dicendum de copula conjugali. Porro co-
pula conjugalis ob solam voluptatem exercita, quamvis simpli-
citer Communionem non impediat, cum non sit peccatum mor-
tale; illam tamen impedit ex quadam decentia, & honestate;
quare consilii est Communionem in alium diem differre, nisi ad-
sit justa, & specialis causa communicandi eo die: si vero ex le-
gitimo fine, & debita moderatione exerceatur, nullatenus im-
pedit Communionem, quia est actus virtutis, ut habetur in cap.
Vir cum Uxore 33. q. 4. Ita Pal. p. 13. n. 3. Moneant tamen Docto-
res, conveniens esse, ut Conjuges nocte Communioni proxima,
imo tota die, qua sumpta est Eucharistia, a debiti petitione ab-
stineant ob reverentiam Sacramenti. A debiti vero serio, & con-
stanter periti redditione abstinendum non est, quia esset contra
justitiam: imo, si quis conjugatus frequenter communicet, e. g.
Dominicis, & festivis diebus, neque simplici petitioni resistere
debet, ne sit molestus conjugi, & occasionem præbeat frequentem
Com-

Communionem interdicens: si vero singulis tantum menibus
communice, petentem debitum decet commonere, & rogare,
ut a petitione desistat ob reverentiam Sacramenti suscipiendi;
quod, si ægre ferat, petenti annuendum, & tunc reddens ma-
jori, qua poterit, devotione se ad Sacram Communionem dispo-
neret, sperans divinam gratiam sibi non defuturam ob opus
conforme legi naturali, & divinæ.

Ob reverentiam huic Sacramento debitam stomachus commu-
nicantis debet esse ita dispositus, ut valeat retinere, & absume-
re species Eucharisticas. Hinc, qui continuo revomit, vel qui
cibos sumptos plane immutatos statim emittit per secessum,
tenetur abstinere a communione; aliter gravem irreverentiam
committeret: Sanch. Quarti, Gob. Si tamen bona fide sic com-
municet, & statim revomat, recipit effectum Sacramenti, nem-
pe gratiam; sed in tali casu species purgari debent, & sumi;
quod, si purgari non possunt, vel nemo sit, qui velit sumere,
nefas esset comburere, sed immittendæ sunt in aquam, donec
dissolvantur, & tunc aqua injicienda est in Sacram piscinam:
Gob. apud Croix n. 553. In dubio, an sumens sit removiturus,
communis, & probabilius Doctores dicunt, non esse licitum
communicare, contradicentibus Tann. & Gob. qui cum Suar-
addunt, in his, & similibus casibus licitum esse dare ægro mi-
nimam particulam, etiam in liquore, vel juscule, licet hoc
moraliter sit prius descensurum in stomachum. Non tenetur ta-
men abstinere a Communione, qui non identidem, sed aliquan-
do, etiam si pluries per diem, revomit, quia non est morale pe-
riculum, ut eo præcise tempore vomitus eveniat, nec prudenter
timentur, quæ raro eveniunt: Gob. Idem dic de continuo tuf-
siente, quia, quamvis materia, quam ejicit, plerumque ascen-
dat e pectore; non est tamen periculum ejiciendi Sacras species,
si ad stomachum descenderint, quia alia est via, per quam ci-
bus ad stomachum descendit, alia per quam sputa tussiendo ex-
cutiantur: hæc est vena aspera, seu via respirationis ad pulmo-
nes, illa est œsophagus. Decens tamen est ad vitandum scanda-
lum, ut sputum saltem intra spatium quinque *Pater, & Ave*, si
nimirum abundet post susceptam Communionem, strophilo ex-
cipiatur: Pal. Gob. Si quis post Communionem incidat in mor-
bum, aut cum Communionem sumpserit venenum, itaut Medicus
judicer, necesse esse, ut statim evomat, sumere potest potionem
ad emovendum, *Ne Calix vitæ vertatur in mortem*, ut ait D.
Th. q. 83. a. 6. ad 3. Species autem rejectæ a foribus separatæ e-
runt detinendæ, aut injiciendæ in aquam, donec consumantur;
& quod superest, in sacram piscinam conjiciendum, ut modo di-
ctum est. Secluso scandalo, licitum est gladiato sumere Commu-
nionem: Gub. imo hoc decere Equites S. Joannis, & similes, ait
Jo. Sanch. quia gladius pro Fide gestandus est eorum insigne.
Præcipuum vero requisitum ex parte corporis est jejunium na-
turale, consistens in omnimoda abstinentia a cibo, & potu vel
minimo servanda ex gravi obligatione rigorosi Præcepti Eccle-
sastici non admittentis parvitatem materiæ a media nocte præ-
cedente Communionem usque ad tempus Communionis: est cer-
tum

tum ex Concilijs, & communi sensu Doctorum. Ut autem aliquid frangat jejunium naturale, hæc tria requiruntur: Primo, Ut habeat rationem cibi, & potus: Secundo, Ut sumatur per modum comestionis, vel potationis: Tertio, Ut sumatur ab extrinseco.

Primo, *Ut habeat rationem cibi, & potus.* Id dicitur habere rationem cibi, vel potus, quod a stomacho alterari, & saltem ex parte digeri potest, & sic in substantiam hominis aliquo modo converti: Lug. Castr. Dian. Dicast. Gob. Jo: Sanch. Tamb. contra Nugn. Laym. & Bernal putantes, non requiri ad rationem cibi, & potus, ut sit digestibile; sed priorem sententiam tenendam esse, ait Croix n. 561. Hinc fumus, nebula, aut quid simile cum aere in stomachum trajectum non frangit jejunium naturale, quia hæc non sunt comestibilia, aut potabilia, sed potius respirabilia. Dixi, *Saltem ex parte digeri potest*, quia, ut aliquid sit cibus, vel potus aptus frangere jejunium naturale, non est necesse, ut secundum se totum digeri possit, sed sufficit, si aliquam partem habeat digestibilem, ut probabiliter habent uniones redacti in pulverem, & aurum potabile; & idcirco frangunt ex Tamb. jejunium. Idem probabilius dicendum cum Croix n. 562. contra Dicast. de terra, quam prægnantes aliquando solent appetere, & comedere, necnon de creta, quam nonnullæ solent comedere, ut albescant, quia in his sunt saltem aliquæ partes admixtæ alterabiles a stomacho. Idem pariter dicendum cum Tambur. contra Dian: & Bernal de cera, quæ sæpe semper habet aliquid mellis admixtum, de charta, & filo ex lino, quæ ex herbis fiunt, de feno, & palea, quæ in substantia sua sunt herbæ, ac demum de quocumque pulvere medicinali, etiam ex ossibus, & lapidibus contrito, quia se habet tanquam cibus medicinalis corporis. Econtra vero probabile saltem est, capillos, officula frustum, plumbum, ferrum, solida frusta auri, fila ex serico, vel lana, &c. non frangere jejunium, quia nec sunt alterabilia in stomacho, nec digestibilia: Ledesm. Lug. Jo: Sanch. Dian. Tamb. contra Pal. & alios. Putat Pasq. venenum non frangere jejunium, utpote non ordinatum ad cibum humanum: sed probabilius est frangere jejunium ex eo, quod in eo contineantur partes, quæ natura sua sunt cibus humanus.

Secundo, *Ut sumatur per modum comestionis, aut potationis.* Sumitur aliquid per modum comestionis, vel potationis, quando id, quod trajicitur in stomachum, & modus trajiciendi sufficit, ut quis in morali æstimatione censeatur comedisse, vel bibisse: Tann. Leand. Gob. Unde, si musca involaret in fauces, & statim seipsam in stomachum inferret, non violaretur jejunium: contra vero violaretur jejunium, si involaret in fauces, & homo postmodum deglutiret: Lug. Rhod. Tamb. Similiter, quidquid se habet per modum salivæ, etiam si ab extrinseco salivæ advenerit, non frangit jejunium; quia non censetur in stomachum immitti per modum comestionis, aut potationis: dicitur autem se habere per modum salivæ, quod, cum sit minimum, & a saliva inseparabile, quamvis nondum in illam conversum, simul cum saliva deglutitur: ut si quis os abluat, & ejus aquæ stilla-

stillula salivæ immixta postea deglutitur: Suar. Vasq. Gran. Dicast. Gob. & quamvis D. Th. Lug. Fill. Bonac. Hurtad. requirant, ut id, quod trajiciatur, præter directam intentionem trajiciatur, Henr. tamen Con. Tabien. & alii apud Averf. dicunt, non ob stare, etiam si adverterent trajiciatur. Parvæ reliquæ ciborum cœnæ præcedentis dentibus inhærentes, etiam data opera deglutitæ non violant jejunium, juxta Suar. Pal. Gob. Leand. vel quia faciunt unum moraliter cum cœna præcedenti, adeoque moraliter censentur sumptæ heri, non hodie; vel quia sumuntur per modum salivæ, non per modum comestionis: at, si sint ita magnæ, ut sensibilibus percipiantur in lingua, deberent expui, & si deglutirentur, frangerent jejunium naturale, quia tales ciborum reliquæ nec censentur trajici in stomachum per modum salivæ, nec censentur moraliter sumptæ die præcedenti.

Quamvis Lez. & alii ap. Dian. p. 5. t. 13. r. 1. putent, tabacum tam masticatum, quam fumatum violare jejunium, etiam si nihil sensibile trajiciatur in stomachum; Dian. tamen, & Burgh. citans plures alios negant, per tabacum frangi jejunium, dummodo nihil deglutatur de folio; si autem aliquid fumi deglutiretur, adhuc negant Burgh. & March. contra Rayn. frangi jejunium, quia fumus descendit in stomachum per modum aeris, non cibi, aut potus, & veluti per actionem respirationis, non per modum comestionis, aut potationis: vide Croix n. 569. Item tabacum sumptum per nares, sive in pulvere, sive in fumo; imo secundum aliquos etiam guttulæ humoris per nares attractæ neque violant jejunium, quia hæc omnia non sunt comestio, aut potatio, sed vel trajectio salivæ, vel respiratio, vel attractio, seu afflatio narium: Bouderv. Averf. apud Croix n. 570. Item odor, qualiscumque neque violat jejunium, quia neque est cibus, aut potus, neque sumitur per comestionem, aut potationem, sed veluti per respirationem: Tamb. Gob. Pign. contra De Leon. Demum, si quis in flumen lapsus invitus sumat aquam, aut si alicui in somno, vel violenter ingeratur cibus in fauces, Bosco dicit, non frangi jejunium: sed merito contradicunt Lug. Pasq. Tamb. Dian. Averf. quia vitaliter sumitur per comestionem, vel potationem.

Tertio, *Ut sumatur ab extrinseco.* Hinc est, quod saliva non frangit jejunium naturale: item, si sanguis e gingiva, aut fauces e postula oris fluens deglutatur, non frangit jejunium: D. Th. Suar. Tann. apud Croix n. 565. Idem sentit Quarti citans D. Th. Suar. Lug. & alios, etiam si sanguis in os defluens ex industria deglutatur, etiam animo se nutriendi, quia talis intentio non potest dare sanguini illi rationem cibi ab extrinseco: quod, si sanguis sugeretur e vulnere digiti, violaretur jejunium, quia, cum sumeretur a membro corporis tam distante, censetur sumi ab extrinseco: Lugo, Tamb. Idem est, si mulier e suis mammillis sugeret lac; vel, si aliquis in os admitteret, & deglutiret, quod ex oculis, vel naribus defluit.

Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum jejunandi, sed potest statim absque peccato sumi cibus, aut potus: Pal. p. 13. n. 10.

n. 10. Verum, quamvis præceptum non sit servare jejunium; est tamen maxime conveniens, quosque species Eucharisticæ credantur absumptæ, ne cibus ille cœlestis terrenis hiisce, & materialibus misceatur: confumuntur autem species in laico intra dimidium quadrantis, in Sacerdote intra quadrantem: ita Lugo ex judicio Medicorum a se consultorum: Tamb. autem ex Jo. Sanch. notat, citius a valido, quam a debili stomacho: regulariter tamen ab omnibus intra horam absumi, & affert casum infirmi, qui post mediam horam species integras ejecit.

A generali doctrina de jejunio præmittendo sumptioni Eucharisticæ excipiendi sunt aliqui casus: I. est de constituto in periculo mortis. Dicitur autem constitutus in periculo mortis omnis ille, cui invito mors imminet, sive ratione morbi, vulneris, aut veneni, sive ex sententia Judicis. Dixi *Invito*; nam, si ipse se coniciat in mortem, non censetur esse in illius periculo: Croix n. 585. Igitur constitutus in periculo mortis, si non possit commode jejunus sumere Viaticum, potest sumere non jejunus, ut certum est ex communi praxi Ecclesiæ; & probabiliter etiam pluries durante eodem periculo, seu eadem infirmitate, ut aliis relatis docent Suar. Bon. Pal. n. 13. contra Vasq. dicentem, constitutum in periculo mortis non posse nisi semel, communicare non jejunum. Quod, si quæras, quot dies intercedere debeant inter Communionem, & Communionem? Respondent Suar. Fag. Bon. & alii communiter sex, aut octo dies. At Pal. n. 14. dicit, vel sentiendum esse cum Vasq. vel affirmandum non solum post sex, vel octo dies posse aliquem iterum Viaticum sumere, sed etiam singulis diebus. Emm. Sa sine ulla limitatione dicit, posse infirmum sæpius in eodem morbo communicare non jejunum, quoties expetere videtur. Laym. existimat, si aliquis assuetus est frequenter communicare, vel sacrificare, & propter devotionem, ac desiderium difficile abstineat, posse ipsi permitri, ut altero statim die iterum Eucharistiam sumat non jejunus, dummodo mortis periculum instare videatur. Addit, posse Sacerdotem constitutum in periculo mortis sacrificare non jejunum ad se communicandum; secus vero ad dandum Viaticum alteri, ut communiter docent Doctores contra Major.

II. Sumitur ex reverentia debita Sacramento; si enim prudens timor adsit alicujus gravis irreverentiæ, vel quia Sacramentum in manus Infidelium esset deventurum, vel quia ab animalibus, vel igne esset absumendum, vel ab aliquo alio irreverenter tractandum, poterit non solum Sacerdos, sed eo deficiente etiam laicus non jejunus sibi propriis manibus ministrare; quia, quod in reverentiam Sacramenti statutum est, non debet in ejusdem irreverentiam cedere: ita ex omnium sententia docent Vasq. Suar. Con. Fag. Laym.

III. Sumitur ex perfectione Sacrificii, & potest tripliciter evenire: Primo, Si Sacerdos per inadvertentiam aquam loco vini in calice posuerit, & sumperit: Secundo, si post consecrationem recorderetur, se non esse jejunum: Tertio, Si facta consecratione sacrificium absolvere nequeat, vel quia moritur, vel quia sensibus destituatur: in his casibus poterit, vel idem, vel

alius

alius Sacerdos (si idem non possit) etiam non jejunus communicare, ne sacrificium reliquatur imperfectum, quia lex constituendi Sacrificium perfectum prævalet legi de præmittendo jejunio: ita iidem præcit. Doctores. Huc reducitur casus de reliquiis hostiarum consecratarum, quæ reperiuntur in corporali, vel in patena, quæ, utpote pertinentes ad idem sacrificium, sumi possunt a Sacerdote etiam post ablutioem, de quo tamen satis dictum est cap. præced. §. 2.

IV. Receptus ab omnibus est, cum violatur jejunium simul cum Communionem accepta, ut contingit, cum in feria 6. hebdomadæ sanctæ Sacramentum mixtum vino sumitur, maxime si pars vini descendat ad stomachum ante Sacramentum; item, cum sacra hostia hæret labro calicis, nec facile digitis inde dimoveri potest, & sumi; tunc enim expedit vinum infundere, & simul cum illo sumere: item, cum palato hæret, poterit, imo expedit semel, & iterum ablutioem sumere: quia in his casibus violatio jejunii moraliter non censetur Communionem præcedere: Suar. Vasq. Laym. Bonac. Pal.

V. Si gravis nota Sacerdoti imminet, nisi celebret non jejunus, ut si incepta Missa recorderetur, se non esse jejunum, prævideatque, quod, si desistat manifestando causam, Populus non acquiescet; quinimo grave quid sit suspicaturus, & scandalum sumpturus: tunc poterit Missam prosequi, & non jejunus celebrare, quia præcepta Ecclesiæ non obligant cum tanto rigore: ita præcitati Doctores.

Quæres, Quid agendum in dubio, an sis jejunus?

Respondeo, Si dubium sit positivum, itaut probabiliter judices, te esse jejunum, potes communicare. Si autem dubium sit mere negativum, distinguendum est; si casus ita se habeat, ut scias, te post mediam noctem fuisse jejunum, & dubites, an postea aliquid deglutiveris, quamvis Sanch. Fag. Rodr. Villal. Bonac. Oviedo, Pal. Schild. dicant, non esse licitum communicare; attamen Card. Lug. Laym. Caram. Pasq. Bard. Dicast. Carden. Boss. Rayn. probabilius docent oppositum; quia quivis habet jus communicandi, nisi sciat, se prohiberi a Communionem. Præterea non tenetur positive probare, se esse idoneum, sed satis est, si sciat, se fuisse idoneum, & non sciat, se amplius non esse: vide Croix n. 576. Si vero scias, te aliquid cibi, vel potus sumpsisse, nescias tamen, utrum ante, an post mediam noctem sumperis? Jo. Sanch. Dicast. Gob. Bosco adhuc putant, posse communicare, & idem, ut probabile, sustinent Med. Laym. Rhod. Tamb. Burg. Card. Dian. quia adhuc videtur esse in possessione jus communicandi, usquedum probetur supervenisse impedimentum. Alii vero cum Thom. Sanch. Boss. Lugo, Bernal dicunt, talem non posse communicare, quia, cum sciat, se comedisse, videtur esse in possessione præceptum prohibens, non libertas: v. Croix n. 577.

Notandum hic, mediam noctem computandam esse a primo pulsu horologii; unde, si quis aliquid cibi, vel potus tunc haberet in ore, probabilius ex Con. & Jo. Sanch. contra Gob. tenetur ejicere, si vellet manere jejunus pro die sequenti, sicuti

de-

deberet etiam ejicere saccharum, vel quid simile ori impositum ante mediam noctem juxta communem, & certam sententiam, ut ait Croix n. 380. contra Amis. & alios. Notandum præterea, quod, ubi sunt plura horologia non certo aberrantia, quæque ordinarie bene diriguntur, quivis potest se accommodare posteriori horologio, itaut possit communicare die sequenti, etiam si comederit, aut biberit aliquid post mediam noctem secundum unum horologium, sed nondum secundum alia.

Quæ hic dicta sunt de volente communicare, intelligenda sunt etiam de volente sacrificare.

CAPUT V.

De Obligatione suscipiendi Eucharistiam.

EUCHARISTIAM in re susceptam non esse necessariam necessitate medii ad salutem, tenent Catholici omnes cum Arcudio l. 3. c. 42. & seq. contra Armenos apud Suar. d. 40. sect. 2. qui dixerunt, realem Eucharistiæ susceptionem esse omnibus necessarium medium salutis; & idcirco cum baptismo dabant etiam Eucharistiam infantibus. Porro Eucharistiam non esse parvulis ad salutem necessariam, definitum est a Trid. sess. 21. can. 4. *Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiæ Communionem, anathema sit*: neque esse necessariam adultis, constat ex communi sensu omnium Fidelium, qui censent, salvari illum adultum, qui credens statim post baptismum moritur, juxta illud Marc. ult. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*: quod etiam definit Trid. sess. 5. in Decr. de Peccat. Origin. dicens, simpliciter omnem baptizatum esse hæredem Dei, cohæredem autem Christi, itaut nihil prorsus eum ab ingressu Cœli remoretur. Non solum autem in re suscepta, sed neque in voto est necessaria necessitate medii ad salutem: D. Th. q. 65. a. 4. Arcud. Bern. Dicaft. quamvis Gon. videatur contradicere, cui quoad adultos, in aliquo sensu favet Averf. Ratio autem nostra est, quia Eucharistia non causat aliquid necessarium ad salutem, quod suppleri possit a voto Eucharistiæ ipsa deficiente; tale enim votum neque causat primam gratiam, neque perseverantiam in ipsa; imo, cum Eucharistia, per se loquendo, non causet primam gratiam, multo minus votum Eucharistiæ erit necessarium ad primam gratiam, & ad salutem: Croix. Eucharistia igitur necessaria est solum necessitate præcepti, & quidem tam Divini, quam Ecclesiastici, ut mox videbimus: quare Primo, agemus de obligatione sumendi Eucharistiam ex præcepto Divino: Secundo, De obligatione ex præcepto Ecclesiastico.

S. I.

De obligatione sumendi Eucharistiam ex Præcepto Divino.

DARI Præceptum Divinum sub gravi obligans de sumenda Eucharistia, est communis sententia Doctorum post D. Th. q. 80.

q. 80. a. 11. contra Alenf. D. Bonav. Gabr. & alios putantes, dari tantum Præceptum Ecclesiasticum. Probatur ex illis verbis Christi Domini Jo. 6. v. 54. *Nisi manducaveritis Carnem Filii Hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*. Neque obstat, quod, si hæc verba continerent præceptum de sumenda Eucharistia, jam deberet dici præcepta a Christo Domino sumptio Eucharistiæ sub utraque specie, quod falsum esse, certo constat ex Trid. sess. 21. can. 1. *Si quis dixerit, ex Dei Præcepto, vel necessitate salutis, omnes, & singulos Christianos utramque speciem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere, anathema sit*: & can. 2. definiente, quod Ecclesia id iuste prohibuerit. Non inquam, obstat, quia illa verba *Nisi, &c.* intelligenda sunt hoc modo, *Si nec manducaveritis, &c. nec biberitis, &c.*; sicuti intelligenda sunt verba illa Petri Act. 3. *Argentum, & aurum non est mihi*, hoc est, *neque argentum, neque aurum est mihi*: Pal. p. 14. n. 3. Adde, Trid. sess. 13. c. 2. dicere, quod Christus sumptione Eucharistiæ, quæ ad omnes spectat, præcepit, coli sui memoriam. Neque item obstat, quod Ecclesia possit in poenam delicti privare aliquem Viatico, prohibendo suis Ministris illius administrationem, ut aliquando privasse, testatur Lug. nam non inde inferitur, Viaticum non esse de jure divino: sicuti ex eo, quod Judex in poenam delicti privare possit reum cibo corporali, non recte inferitur, cibum corporalem non esse de jure naturæ. Neque in hoc casu Ecclesia dispensat in præcepto divino; sed solum subducit materiam, prohibendo suis Ministris administrationem. Porro Ecclesia jam a tempore Inn. III. mandavit, ne ulli poenitenti Viaticum denegeretur, ut etiam habetur in cap. *Quod in te*, de Pœn. & Remiss.

Quæres primo, quinam obligentur hoc præcepto divino, soli-ne baptizati, an etiam infideles?

Respondeo, Duplicem hac in re esse sententiam. Altera valde probabiliter docet, solos baptizatos obligari hoc præcepto, sicuti soli baptizati obligantur præcepto divino Confessionis Sacramentalis: ita Sanch. Pal. aliq; ap. Croix n. 595. Altera fortasse probabilius docet, hoc præcepto obligari etiam infideles: quia præcepta divina sine ulla limitatione prolata obligant omnes, qui sunt eorum capaces: sed infideles adulti sunt hujus præcepti capaces; de facto enim Christus etiam ad non baptizatos Capharnaitas dixit, *Nisi manducaveritis, &c.* ergo etiam infideles obligantur, non quidem ad sumendam Eucharistiam ante, sed post baptismum: non secus ac tenentur quidem baptizati, qui sunt in peccato mortali, communicare, sed post sacramentalem confessionem. Dispar est ratio pro Sacramento Poenitentia, quamvis præceptum de suscipiendo hoc Sacramento sit etiam divinum; nam materia hujus Sacramenti sunt peccata commissa post baptismum; nil ergo mirum, quod non obliget, nisi solos baptizatos, cum non possit obligare infideles, ut baptismum suscipiant, & peccent ad hoc, ut Sacramentum Poenitentia suscipiant; sicuti nec absolute obligat Fideles, sed solum, si post baptismum lapsi sint in aliquod peccatum.

Quæres secundo, Quandonam obligentur Fideles hoc præcepto?

Tom. III.

H

Respon-

Respondeo primo, Hoc præcepto obligari in articulo mortis: ita communiter Doctores contra Victor. & alios docentes, ad satisfaciendum huic præcepto divino satis esse, si semel in vita quis communicet. Ratio est, quia pro eo tempore dicendum est potissimum obligare aliquod præceptum, quo ejus executio est maxime necessaria ad finem præcepti assequendum: atqui in articulo mortis est maxime homini necessarium conjungere se cum Christo, & contra hostes se munire; Diabolus enim sciens, quia modicum tempus habet, insidias parat, & pro viribus eum dejicere procurat: ergo in mortis articulo dicendum est maxime urgere præceptum Communionis. Eruitur id etiam non obscure tum ex Trid. sess. 13. c. 6. dicente, antiquissimum esse morem communicandi in articulo mortis; cum autem hujus consuetudinis initium ignoretur, dicendum, quod originem duxerit ab Apostolis ex præcepto divino; tum ex Concil. Nicœn. I. dicente, antiquam legem observandam esse, ne quis sine necessario Viatico decedat: non potest autem Viaticum dici necessarium, nisi ex præcepto divino, cum Ecclesia non præcipiat, nisi Communionem Paschalem. Hoc præceptum non obligat, nisi ad semel sumendum Viaticum, durante eodem periculo mortis, utut duret ad plures dies: quare, qui post Viaticum sumptum peccaret mortaliter, non teneretur denuo communicare: Regin. Fill. Lug. & alii. Item, qui non communicavit in periculo mortis, non tenetur postea supplere, quia est obligatio affixa tali temporis: Bonac. Henr. Regin. & alii.

Respondeo secundo, Præceptum Divinum de sumenda Eucharistia non solum obligare in articulo mortis, sed etiam interdum in vita: ita etiam communiter Doctores cum Suar. Valent. Pal. & aliis. At, qua frequentia teneamur vi præcepti divini communicare in vita, non constat. Suar. cum aliis putat, hoc præceptum obligare singulis trienniis, vel quadrienniis: alii, quoties urget aliqua gravis necessitas: alii juxta opportunitatem, itaut teneantur sæpius communicare, qui sunt in Civitate fidelium, quam alii; & qui sunt magis instructi, & qui sunt minus impediti, ut diximus de actibus virtutum theologialium, qui, nullo præfixo tempore præcipiuntur præcepto divino: alii demum cum Lug. dicunt, Christum nullo determinato tempore direxisse præceptum ad Ecclesiam, ut hæc tempora determinaret. Illud certum videtur, quod, cum Ecclesia præcipiat Communionem semel in anno, non sit contra præceptum divinum Communionem ad annum differre.

Ex dictis sequitur primo, Per Communionem etiam bona fide susceptam ante baptismum non satisfieri huic præcepto. Ratio est, quia talis sumptio Eucharistiae non est sacramentalis, nec apta in tali subiecto significare gratiam, quia non baptizatus, etiam si supponatur per contritionem perfectam justificatus, non est capax percipiendi fructum ex hoc Sacramento: Vasq. Lug. Croix n. 596.

Sequitur secundo, Falsum esse, quod, qui communicavit in Paschate, non teneatur in articulo mortis iterum communicare. Ratio est, quia præcepto communicandi in articulo mortis non

satisfit per Communionem extra articulum mortis: quod patet ex Ecclesiæ consuetudine, & sensu communi Fidelium. At, quid dicendum de Communionem sumpta non longe ante periculum mortis, puta octo, vel sex diebus, eritne sufficiens, ut præcepto divino de sumendo Viatico in articulo mortis censetur satisfecisse, itaut non tenearis iterum communicare in eodem articulo? Suar. Laym. Bon. ap. Pal. n. 6. affirmant, quia illa Communionem facta paulo ante periculum mortis censetur moraliter facta in ipso mortis periculo; quod enim parum distat, nihil distare videretur. Negat Vasq. quia illa Communionem fuit voluntaria, non ex obligatione; ergo per eam non potest satisfieri Communioni obligatoriae, seu quæ sit præcepta. Hinc Hurtad. & alii apud Dian. p. 4. t. 5. r. 197. putant, quod, si aliquis mane extra mortis periculum communicaverit, si vespere incidat in mortis periculum, teneatur iterum communicare, quando Communionem non potest commode ad sequentem diem differri: quod tamen Suar. Lug. Bernal, & alii negant, tum quia prohibetur duplex Communionem eodem die; tum quia Communionem facta mane censetur moraliter facta in articulo mortis.

Sequitur tertio, Obligationem hujus Præcepti cessare, si servari non possit juxta ritum, saltem principalem, & veluti substantialem a Christo Domino, vel ab Ecclesia præscriptum circa administrationem, & consecrationem Eucharistiæ. Hinc primo, Non licet in necessitate consecrare hostiam pro Viatico extra Sacrificium: Secundo, Nec Sacerdoti latino in simili necessitate consecrare in fermentato: in defectu tamen latini Sacerdotis posset hic moribundus fumere a Sacerdote græco Viaticum consecratum in fermentato: Tambur. apud Croix n. 610. Laicus vero latinus in Græcia peregrinus, & ubi nullum sit latinum templum, potest communicare, quo ritu vult, & idem dic de Græco in his locis: si vero adsit templum proprii ritus, Fagnan. putat, non posse, nisi suo ritu communicare; sed Tamb. affert multa exempla Græcorum communicantium in azymo, etiam ubi sunt Tempula sui ritus: Tertio, Quamvis Nugn. & Ochag. dicant posse, & debere sumi Viaticum sub specie Vini, si non possit sumi sub specie Panis, quia præceptum divinum prævalet humano; idque probabile esse dicant Dian. & Escob. probabilius tamen est oppositum, non quod præceptum humanum prævaleat Divino, sed quia divinum non obligat, quando servari non potest cum debita reverentia, & ritibus principalibus, ac quasi substantialibus caeremoniis præscriptis ab Ecclesia: Suar. Fagn. Dian. Amic. Lug. Tamb. Dicast. Platel. Reste tamen consultit Tamb. in casu, quo infirmus non posset deglutire species panis, sed tantum vini, melius esse dare minimam particulam specierum panis cum vino, vel juscule, quam species vini: Quarto, Sacerdoti non jejuno non licet celebrare ad Viaticum consecrandum pro moribundo: D. Anton. Suar. Azor. aliique plurimi cum Dicast. contra Major. Zanard. Zamb. & alios, quorum sententiam probabilem vocant Suar. Fill. Lug. Dicast. uti & Laym. saltem si infirmus non possit suscipere aliud Sacramentum: Quinto, Neque licet, ut alibi etiam notavimus, ad dandum Viaticum

alteri celebrare sine Sacris Vestibus, vel sine Altari: Lug. & Dicast. contra Jord. dicentem probabiliter id licere: Sexto, Si infirmus sumere non possit Eucharistiam, non licet eam ad ipsum deferre pro consolatione, ut adoret, vel osculetur, quia id prohibuit S. Pius V. teste Lugo in Resp. Mor. l. 1. d. 11.

§. II.

De obligatione sumendi Eucharistiam ex Præcepto Ecclesiastico.

Præceptum Ecclesiasticum circa Eucharistiam obligat omnes Christianos ad eam sumendam in Paschate. Tulit hoc præceptum Innoc. III. in Concil. Lateran. & refertur in Cap. Omnis utriusque sexus 12. de pœnit. & remiss. his verbis, Omnis utriusque sexus Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenit, confiteatur, &c. suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejusmodi susceptione duxerit abstinentiam; alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultum. Idem declarando statuit Trid. sess. 13. can. 9. Si quis negaverit, omnes, & singulos Christianos utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate ad communicandum juxta præceptum S. Matris Ecclesiæ, anathema sit. His positis,

I. Hoc præceptum obligat omnes Baptizatos, qui ad annos discretionis jam pervenerunt, a quibus neque Papa excludendus est, ut communiter docent Doctores. Hinc excommunicati, aut alia censura simili innodati tenentur procurare absolutionem a censura, ut huic præcepto satisficiant. Verum quidem est, quod ex præcepto Missæ audiendæ die festo non tenentur specialiter ad procurandum absolutionem a censura: at dispar est ratio de præcepto Missæ, ac de præcepto Communionis Paschalis; nam illud est mere Ecclesiasticum; hoc vero, quamvis sit Ecclesiasticum quoad circumstantiam Paschatis, quoad substantiam tamen est Divinum, ut patet ex §. præced. & præterea est certe præceptum magis utile, & majoris momenti: Suar. Con. Lug. Dicast. Tamb. qui tamen addit, non ideo aliquem obligari ad petendam dimissionem e carcere, vel ad procurandam extraordinarie valetudinem, quia hæc non sunt mala spiritualia. Utrum hoc præcepto, ut Ecclesiasticum est, obligentur etiam hæretici, non satis constat. Bernal probabiliter ap. Croix n. 626. negat; alii tamen communiter, & probabilius affirmant, De Pueris, Mutis, Surdis, Semifatis, v. dista c. præc. §. 1.

II. Nomine Paschatis hic non convenit solus dies Resurrectionis Dominicæ, sed octo dies antecedentes, & octo subsequentes, hoc est a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis inclusive, idque ex praxi, & consuetudine totius Ecclesiæ, & ex declaratione Eugen. IV. teste Navar. apud Pal. p. 15. n. 2. & Croix n. 641. Ex consuetudine, vel ex privilegio extenditur hoc tempus aliquibus in locis per totam Quadragesimam, & alicubi extenditur etiam ultra ex Indulto. Si quis autem intra tempus præscriptum non

non communicaverit, vel ex legitimo impedimento, vel consilio Confessarii, ut insinuat in præcit. cap. Omnis utriusque sexus, vel etiam ex culpa, tenetur deinde, cum primum commode poterit, Eucharistiam sumere: quod certum est, quando communicatio omittitur, seu potius differtur ob justam causam ex consilio Confessarii: de aliis vero casibus saltem est probabilius, cum probabilis sit, tempus præfixum ad hujus præcepti observantiam non esse præfixum ad terminandam, sed ad urgendam obligationem, & hanc sententiam tenent D. Th. Navarr. Suar. Vasq. Con. Azor. Sylv. Fag. Laym. Hurt. Lug. Bernal. Averf. Illf. Plat. eamque in praxi sequendam esse, ait Croix n. 644. Similiter, qui prævidet, se tempore Paschali impediendum esse, tenetur prævenire: Vasq. Sylv. Fag. contra Suar. & Azor. Verum alii probabilius dicunt, hoc præceptum esse virtualiter duplex, alterum principale communicandi semel in anno, alterum communicandi circa Pascha, quod etiam obligat sub gravi. Hinc inferunt, quod, qui jam eo anno communicasset, vel esset communicaturus, non teneretur prævenire: qui vero nec antea communicasset, nec habiturus esset occasionem communicandi, teneretur prævenire ad satisfaciendum præcepto Communionis annuæ. Qui vero sic prævenisset, & postea impedimentum evanesceret, teneretur rursus communicare secundum Laym. & Lug. quia non satisfecit præcepto obliganti ad communionem tempore Paschali: negant tamen Dian. & Suar. Terminum hujus anni alii aliter statuunt: Suar. Laym. aliique communiter dicunt numerandum esse a Paschate ad Pascha.

III. Si minus jure scripto, saltem usu, & consuetudine, additis etiam declarationibus S. Congreg. quas refert Croix, certum est, dari obligationem gravem communicandi in propria Parochia, itaut secus non satisfiat præcepto, etiam si Eucharistia sumatur in Ecclesia Cathedrali, nisi Episcopi, vel Parochus licentiam dederit: v. Croix n. 631. & 633. Satisfacit tamen, qui communicat alibi ex manibus Parochi, vel cum ejus consensu extra Parochiam; potest enim id concedere (& si sint plures simul Parochi in eadem Ecclesia, possunt singuli dare licentiam alibi communicandi) dummodo certior reddatur de communione peracta. Notat hic Tamb. non facile præsumendam esse hanc licentiam, nec sufficere, quod certo daturus esset, si peteretur; nam, si peteretur, jam hoc ipso recognosceretur ut Pastor, & ipse confuse cognosceret Ovem suam; si vero non petatur, manet rationabiliter invitus, cum habeat jus, ut aliquo modo recognoscat, & vicissim recognoscat oves suas. Porro Sacerdos satisfacit huic præcepto, ubicumque Missam celebret; si tamen non celebret, tenetur communicare in Parochia: quia, quando agit ut laicus, tenetur servare præceptum ut laicus: Lug. Gob. apud Croix n. 630. Demum vagi, & peregrini satisfaciunt communicando, ubi volunt: Sanch. Pal. &c. & certum esse dicit Tamb. Neque obstat, quod Eug. IV. concedat Peregrinis, ut in ordinem ad Communionem Paschalem censeantur in Parochiis acquisisse, quasi incolatum. Nam hoc fuit in gratiam peregrinorum, qui proinde non tenentur uti isto privilegio.

IV. Ut huic præcepto satisfiat, Communio non solum debet esse non sacrilega formaliter, quod certum est ex prop. 55. damnata ab Inn. XI. *Præcepto Communionis annue satisfiat per sacrilegam Domini manducationem*; sed probabilius debet etiam esse non materialiter sacrilega, qualis esset, si quis communicaret invincibiliter oblitus, se esse in peccato mortali: quamvis enim in rigore hic non communicaret sacrilege, quia communicando non peccaret; non tamen communicaret cum fructu, quod fieri vult Christus, & Ecclesia; præcipiunt enim Communionem, quæ sit cibus, & vita animæ, ad quod requiritur, ut sit digna: Croix n. 628. & 629. Qui tamen communicavit sacrilege in sua Parochia, quamvis teneatur iterum communicare, non tamen tenetur communicare in sua Parochia: quia hoc præceptum est divisibile, communicandi digne pro bono animæ, & communicandi in Parochia ad recognoscendum proprium Pastorem: hæc autem pars est impleta: non secus ac, si præceptum sit, ut Horæ devote recitentur in choro, recitans indevote in choro satisfacit eas repetendo domi, quia jam implevit illam partem præcepti, quæ erat de assistentia in choro: Croix n. 620.

V. Quamvis Dicast. sentiat, per proprium Sacerdotem (cujus judicio remittitur, an quandoque differenda sit communio Paschalis) intelligendum esse Parochum, vel qui cum illo habet ordinariam jurisdictionem; attamen Suar. Busemb. & alii communissime loco proprii Sacerdotis utuntur nomine Confessarii, & sic videtur habere usus ex tacito consensu, & approbatione Parochorum.

Q U Æ S T I O II.

De Eucharistia, quatenus est Sacrificium.

AGEMUS hic I. De quidditate, & natura Sacrificii Missæ: II. De participatione fructus: III. De loco: IV. De tempore. V. De reliquis requisitis ad Sacrificium, ac de ritu in eo servando. De stipendio Missæ nihil hic, cum abunde de eo dictum sit ubi de Restit. d. 2. q. 1. c. 2. §. 3.

C A P U T I.

De Quidditate, & Natura Sacrificii Missæ.

NOMINE Missæ venit totus ille ritus, quem Sacerdos peragit ad altare ab initio usque post sumptionem Corporis, & Sanguinis Christi. Si ejus etymologiam spectemus, derivatur juxta Bellar. a verbo *Mitto*, tum quia per illam mittuntur ad Deum nostræ oblationes, ac preces; tum etiam quia post illam populus dimittitur: juxta alios a voce hebraica *Missab*, idest oblatio voluntaria.

Sacrificium sumitur vel late & improprie, vel stricte & proprie. Late sumptum est quicquid Deo offertur ad cultum, ut orationes, laudes, adorationes, cæterique actus virtutum. Stricte

ste sumptum est, ut diximus etiam in de Sacrificio in genere t. 1. tr. 2. d. 1. q. 2. c. 1. §. 2. *Ceremonia sacra legitime instituta, per quam res sensibilis destruitur in protestationem supremi domini Dei, & nostra in eum subjectionis*. Dicitur *Ceremonia sacra*, quia debet esse actio externa ponenda ad cultum Dei. Dicitur *Legitime instituta*, hoc est a Deo, vel Republica, quæ, per se loquendo, etiam habet potestatem instituendi hujusmodi signa communia, & in hoc differt a martyrio, quod non est institutum publica auctoritate ad Dei cultum. Dicitur *Per quam res sensibilis destruitur*, destructione scilicet, sive physica, ut quando occiditur animal, sive morali, ut quando effunditur vinum, & redditur inutile ad alios usus humanos. Dicitur *In protestationem supremi Domini*, &c. hic enim est finis intrinsecus, & essentialis Sacrificii, in quo potissimum differt a Sacramento, quod directe, & per se ordinatur ad sanctificationem populi.

Multipliciter dividitur Sacrificium: Primo *Ratione materie* in Cruentum, in quo funditur sanguis, & Incruentum, in quo sanguis non effunditur: Præterea aliud dicitur Victimæ, seu Hostiæ, in quo aliquid animatum offertur, ut bos; aliud Immolatio, in quo aliquid inanimatum, sed solidum, ut panis; aliud Libamen, in quo aliquid inanimatum, sed liquidum offertur, ut vinum: sæpe tamen hæc voces confunduntur, & una ponitur pro alia. Secundo *Ratione formæ* aliud dicitur Holocaustum, in quo id, quod offertur, totum consumitur per ignem; aliud Hostia pro peccato, in quo id, quod offertur, partim per ignem, partim per Sacerdotem consumitur: aliud Hostia Pacifica, in quo id, quod offertur, consumitur partim per ignem, partim per Sacerdotem, partim per eum, qui donat. Tertio *Ratione finis* aliud est Latreuticum, quod unice in cultum Dei, aliud Eucharisticum, quod specialiter in gratiarum actionem; aliud Propitiatorium, quod ad remissionem culpæ, vel poenæ; aliud Impetratorium, quod ad aliquid aliud a Deo impetrandum offertur. Pro Latreutico est Holocaustum, pro Eucharistico, & impetratorio Hostia pacifica, pro Propitiatorio Hostia pro peccato: v. D. Th. 1. 2. qu. 103. art. 3. Bellar. de Miss. l. 1. c. 4.

Sicuti in Cruce oblatum fuit verum & proprie dictum Sacrificium, in quo Christus fuit Sacerdos, & idem ipse Victimæ, secundum illud ad Eph. 5. v. 2. *Tradidit seipsum pro nobis in oblationem, & hostiam*: altare autem Crux, idque ex institutione Dei, qui eum constituerat Sacerdotem maximum, ut sanguine suo interveniret pro nostra salute, & esset propitiatio pro peccatis nostris, ut dicitur 1. Jo. 2. v. 2. ita & in Missa offertur verum, & proprie dictum Sacrificium. Est de Fide contra hæreticos ap. Bellarm. c. 3. & habetur in multis Conciliis ap. Pasq. q. 22. n. 2. ac demum aperte in Trid. sess. 22. can. 1. *Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum, & proprium Sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari, anathema sit*. Non est igitur Missa Sacrificium tantummodo in sensu lato, & improprio, in quo sensu admittunt hæretici in Missa rationem Sacrificii; sed est Sacrificium, in sensu proprio, & stricto. Quare S. Pius V. Greg. XIII. & Urban. VIII. damnaverunt hæc

45. Baji prop. *Sacrificium Missæ non alia ratione est Sacrificium, quam generali illa, qua omne opus, quod fit, ut sancta societas homo Deo inhæreat.* Id ipsum eruitur ex unanimi consensu Ecclesiæ Græcæ, & Latinæ, omniumque PP. qui in utraque floxerunt, quosque copiosissime adducit Petavius *De Incarn.* l. 12. c. 13. & 14. Ratio autem est, quia in Missa habetur cæremonia sacra a Deo instituta, per quam res sensibilis moraliter destruitur in protestationem supremi Dei domini in res creatas, & summæ subjectionis nostræ ad ipsum: nam consecratio est cæremonia sacra instituta a Christo in Eucharistiæ institutione: deinde per consecrationem fit destructio rei sensibilis sufficiens ad sacrificium, ut infra explicabitur; demum tota hæc actio fit in dictam protestationem; hæc enim est intentio Ecclesiæ, & institutio Christi, qui etiam ad eum finem consecravit, nosque idem facere iussit dicens: *Hoc facite*: & quod se ipse in Cœna hoc modo Patri æterno obtulerit, docent apertissime SS. Iren. Cypr. Ambr. Greg. Niss. Chrysost. Aug. ap. Bellarm. c. 12. in fine.

Quamvis ex natura rei posset Respublica Ecclesiastica auctoritate propria instituere sacrificia, tamen Christus Dominus interdixit, ne aliud institueret distinctum ab eo, quod ipse instituit, ut constet ex sensu omnium Doctorum, & perpetua Ecclesiæ traditione. Id autem fuit maxime congruum, quia Sacrificium Missæ continet in se omnem dignitatem, est sufficiens ad omnes fines, & effectus, complet differentiam omnium hostiarum, & est tanquam omnium perfectio, & absolutio.

Essentiam Sacrificii consistere in sola consecratione, diximus tom. 1. tr. 2. d. 1. q. 2. c. 1. §. 2. cum D. Th. Suar. & aliis, ex eo, quod in sola consecratione habeatur sufficiens destructio, seu immutatio rei principalis sacrificatæ, nempe Christi per mortem mortalem, & mysticam repræsentativam mortis cruentæ in Cruce, cum ex vi verborum fiat sensibilis separatio Corporis a Sanguine. Hinc non salvari, diximus ibid. sacrificium in consecratione unius tantum speciei, nec Papam posse in hoc dispensare: neque ob mortis periculum relinqui posse consecrationem alterius speciei, cum sit intrinsece malum: ita Pal. contra Gob.

In hoc Sacrificio res, quæ principaliter offertur, est Christus Dominus: quia tamen non offertur ut existens in propria specie, sed quatenus fit sensibilis per accidentia panis, & vini, ideo species panis, & vini integrant materiam huius Sacrificii: non ita substantia panis, & vini, quæ in hoc Sacrificio annihilatur: licet hæc annihilatio non intendatur per se; sed unice ut dispositio, & requisitum ad hoc Sacrificium, prout est institutum a Christo Domino. Porro quinam sit principalis offerens, quinam minus principalis, seu delegatus, vide dicta tom. 1. §. supra cit. quæstio 3.

Ut probe teneatur Natura huius Sacrificii, examinandi sunt effectus, & valor ejusdem, seu virtus causativa talium effectuum. Effectus sunt sequentes. Primo, Dei complacentia tam ratione rei oblata, quam principalis offerentis, qui est Homo Deus exhibens per hoc Sacrificium Augustissimæ Trinitati perfectissimum Patriæ cultum. Secundo, Exsolutio gratiarum pro beneficiis Dei;

hoc

hoc enim Sacrificium, in quantum Eucharisticum, est recognitio Divinorum beneficiorum cum oblatione reciproca huius Hostiæ pro exsolvendo debito gratiarum. Tertio, Remissio peccatorum quoad culpam, & poenam: nam esse Sacrificium propitiatorium, est de Fide ex Trid. sess. 22. cap. 3. *Si quis dixerit, Missæ Sacrificium tantum esse laudis, &c. non autem propitiatorium, &c. anathema sit.* Quoniam vero idem Trid. cap. 2. cir. sess. inde videtur probare, hoc Sacrificium esse propitiatorium, quia *Per ipsum fit, ut gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum penitentiae concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit; satis declarat, hanc remissionem peccatorum quoad culpam non causari a Sacrificio immediate, sed tantum mediate, hoc est mediis gratis actualibus, seu auxiliis supernaturalibus operativis Contritionis, vel aliorum actuum Supernaturalium, quibus peccata deleantur; quæ gratiæ actuales, & auxilia immediate causantur, seu exiguntur a Sacrificio: Ita D. Th. Suar. & alii 50. Doctores, quos refert, & sequitur Pasq. q. 63. Imo probabilius est, etiam venialia ita mediate remitti quoad culpam, cum Concilia, & PP. eodem modo loquantur de utrisque. Econtra poenas remittit immediate, ut docent communiter omnes Catholici cum Pasq. q. 72. apud Croix n. 45. per hoc nempe, quod applicet satisfactiones Christi, ut manifeste eruitur ex Trid. cir. cap. 1. & 2. Quarto, Impetratio omnis generis beneficiorum etiam temporalium, quatenus ad Salutem conducunt: v. Croix a num. 43.

Jam vero Sacrificium Missæ respectu duorum priorum effectuum, qui sunt Dei complacentia, & solutio gratiarum, causat in actu secundo simpliciter infinite, quia Deus actu infinite sibi complacet in hoc Sacrificio, & in eo pro gratis redditur bonum actu infinitum: at respectu duorum posteriorum, qui sunt remissio peccatorum, & impetratio donorum causat actu simpliciter finite, quia nec Christus ordinavit, nec Deus acceptat, nisi ad remissiones, & impetrationes actu finitas: & inde etiam est, quod in Ecclesia multiplicentur Sacrificia in ordine ad eundem finem, & plura plus obtineant, quam unum; & plus profit uni, pro quo solo offertur, quam prodesse singulis, si pro multis offerretur, ut notant Suar. Barb. Rayn. Gob. Card. Bon. Dicast. Henao, & Croix n. 47. Cum hoc tamen stat optime, quod Sacrificium Missæ dici possit secundum se valoris simpliciter infiniti in actu secundo, ut docent Cajet. Sylv. Suar. Vasq. & alii 27. Auctores gravissimi, quos refert, & sequitur Pasq. q. 117. contra Bell. Lug. Pallav. & alios, quorum plerique in re non dissentiant; sed tantum volunt, non esse actu infinitum quoad vim proxime causativam, vel quoad effectum in actu secundo causatum, quod jam admisimus. Ratio nostræ assertionis est, quia valorem actionis constituit dignitas operantis: in casu autem dignitas personæ operantis actionem sacrificativam est simpliciter infinita, cum sit Christus Homo Deus; ob quam rationem docent omnes, Sacrificium in Cruce, & ultima Cœna oblatum, quod cum Sacrificio Missæ in substantia est idem, fuisse valoris infiniti: dicen-

dicendum igitur consequenter est, quod sacrificium Missæ sit etiam valoris simpliciter infiniti, quatenus in actu secundo habet secundum se proportionem, & condignitatem ad omne bonum possibile obtinendum, non prout ponitur nomine Ecclesiæ, Sacerdotis, vel adstantium, sed prout ponitur nomine, & in persona Christi: Croix n. 42.

CAPUT II.

De Participatione Fructus Sacrificii.

Duo hic prænotanda: Primum est, Sacerdotem in Missa quadrupliciter considerari posse: Primo, Prout gerit personam Christi principaliter consecrantis, & sacrificantis, cujus est veluti instrumentum: Secundo, Prout est publicus Minister Ecclesiæ, cujus nomine etiam offert Deo hoc sacrificium, & in cuius persona orat illa, quæ in Missa recitantur: Tertio, Prout est privata persona etiam nomine suo offerens, & orans: Quarto, Prout offert, & orat nomine illorum, qui ad hoc sacrificium specialiter concurrunt, aut cooperantur, ut sunt Ministri, Adstantes, & qui Missam petierunt. Alterum est, Triplicem distinguendum esse fructum Sacrificii, Specialem nempe, seu Substantialem, Generalissimum, & Specialissimum. Primus est, qui respondet Sacrificio secundum se, prout est opus positum a Sacerdote, ut operante in persona Christi. Secundus est, qui respondet Sacrificio, prout est opus positum a Sacerdote, ut operante in nomine, vel persona Ecclesiæ. Tertius est, qui respondet Sacrificio, prout est opus positum a Sacerdote operante, ut persona privata, vel prout est positum ab illis, qui specialiter ad illud cooperantur, vel concurrunt. Singuli hi fructus sunt satisfactorii saltem late, quatenus sunt applicativi satisfactionum Christi, vel impetrativi remissionum, & aliorum beneficiorum, ut notant communiter Doctores teste Croix n. 41. quamvis aliqui cum Pasq. dissentiant, putantes, non omnes esse satisfactorios. His præmissis, videndum nunc est, Quid requiratur, tum ex parte Ministri, seu Sacerdotis, tum ex parte subjecti ad participandos prædictos fructus Sacrificii?

Sacrificium ut in aliis a Sacrificante causet effectus suos ex opere operato, non requiritur in Ministro status gratiæ; Trid. enim sess. 22. c. 1. dicit, *Hoc sacrificium nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari posse*, hoc est, impediri virtutem causandi, ut tenet recepta omnium sententia, teste Croix n. 49. Hinc D. Th. 3. p. q. 82. ar. 6. apud eundem cum aliis docet, Missam mali Sacerdotis ex opere operato æque prodesse, ac boni; etiam si ille esset hæreticus, excommunicatus, degradatus, quia hic fructus specialis sequitur ad substantiam Sacrificii, prout est actio Christi principaliter offerentis: quod secundum Gabr. Sor. & alios valet etiam de Missa, prout est actio Ecclesiæ, quæ semper est sancta, & grata Deo: hinc etiam communissime contra Cajet. Sor. Henr. & alios docent Doctores, non augeri in aliis fructum ex opere operato ex eo, quod Sacrificans habeat maiorem gratiam, vel devotionem, quia vis operis operati non est ex actione, prout est Ministri, sed prout est Christi.

Ut

Ut Sacrificium specialiter prodest potius uni, quam alteri, adeoque ad participandum fructum specialem Sacrificii, requiritur applicatio Sacrificantis: ita D. Th. cum aliis communissime, quia, cum sit institutum pro bono communi, & secundum se sit indifferens, ut specialiter prodest huic, vel illi, debet determinari per Sacerdotem: hinc, si Sacerdos nulli applicet fructum, remanebit in thesauro Ecclesiæ, dispensandus a Pontifice per indulgentias a se concedendas. Ait Trull. quod Sacerdos nulli applicans sacrificium censeatur velle applicare sibi per illam generalem voluntatem, qua quisque semper intendit prodesse sibi, quantum potest. Talis autem applicatio non debet necessario esse actualis, sed sufficit habitualis, hoc est semel habita, & non retractata. Non valet tamen applicatio post Sacrificium, sed debet applicari, vel ante Sacrificium, vel saltem in consecratione Calicis. Ut vero Fidelibus causet fructum generalissimum, & cofferentibus specialissimum, nulla requiritur applicatio Sacerdotis, quia hoc ipso, quod ponitur iuxta præscriptum Ecclesiæ, & ex cooperatione cofferentium, tanquam opus publicum, & commune, est de se operativum illorum effectuum. Hinc, si Sacerdos sit in gratia, quamvis fructum specialem nulli applicet, sacrificium tamen illi proderit, quia obtrinebit fructum specialissimum, qui forte major est, quam specialis: quem fructum specialissimum potest Sacerdos totum sibi retinere, etiam si accepto stipendio pro aliis celebret, aut si velit partem ejus applicare alteri, ut probabiliter tenent Cajet. & alii 20. cum Averfa contra Suar. Laym. Pasq. & probabiliter etiam cofferentes possunt applicare alteri: quia tamen id non est certum, merito damnata est ab Alex. prop. 8. asserens, posse distinctum stipendium accipi pro applicatione hujus fructus specialissimi, ut notavimus tom. 2. tr. 4. d. 2. q. 1. c. 2. §. 3.

Ex parte vero subjecti ad participandum fructum Sacrificii requiritur capacitas. Quinam autem sint capaces, intelliges ex sequentibus. Primo, soli Viatores sunt proprie capaces horum fructuum, quia Sacrificium est institutum pro Ecclesia militante: animæ tamen purgantes adhuc censentur esse quasi in via, cum nondum sint in Patria: hinc pro iis rite offeruntur Sacrificia, ut desinit Trid. sess. 22. can. 3. nec in iis prærequiritur tanquam dispositio, ut in vita habuerint curam satisfaciendi pro culpis propriis, vel juvandi alios defunctos, ut volunt aliqui, sed sine ullo fundamento: Croix n. 59. Secundo, Ut quis sit capax eorundem fructuum quasi de condigno, debet esse baptizatus, & in statu gratiæ, quia, cum hoc Sacrificium sit pro Ecclesia institutum, videtur pro illis tantum, qui sunt de Ecclesia, ex iustitia exigere illius fructum: quod, si sint in mortali, sunt Dei inimici, ergo eorum indignitas obstat, ne Deus teneatur ex iustitia illis concedere ejusdem fructus: Croix n. 56. ex Pasq. contra Dur. qui ad satisfaciendum pro peccata debita peccato remisso non requirit statum gratiæ; imo probabilis est, quod Sacrificium oblatum pro constituto in mortali non reviviscat ad causandos suos effectus, si ille remittatur in gratia; nullum enim habetur hujusmodi reviviscientiæ solidum fundamentum: Croix n. 56. At, si Sacrificium offeratur pro conversio-

ne

ne Infidelis, vel Peccatoris, aut etiam pro remissione poenae debita culpae, quam homo infidelis jam deleverit per contritionem, poterit Sacrificium prodesse de congruo: Croix cit. ex Dicast. Item ad remissionem poenae requiritur indigentia actualis, hoc est ille, pro quo offertur Sacrificium, debet esse actu obnoxius debito alicujus poenae. Poterit autem remitti poena, etiam si reus nihil sciat de Sacrificio pro se oblato, quia relaxatio debiti est actus solius Creditoris: si tamen positive nollet sibi remitti, Suar. ap. Croix n. 58. contra Lug. Avers. Pasq. probabilius dicit, non remittendum, quia, cum invito ordinarie non debeat fieri gratia, credibile est, Deum pro dispositione exigere consensum saltem interpretativum. Demum fructus Sacrificii tam satisfactorius, quam impetratorius est major, vel minor pro majori vel minori dispositione illius, pro quo offertur: D. Th. Dicast. Avers. & alii plurimi contra Suar. Valent. Fill. Fag. videtur enim idem dicendum esse de Sacrificio, ac communiter dicitur de Sacramentis, quae pro meliori dispositione subjecti majorem effectum habent.

Ex dictis colliges, pro quibus offerri, & valide, & licite possit Sacrificium; valide enim, itaut aliquo modo de se prodesse possit, offertur pro ipso Sacerdote (qui probabilius, uti & ceteri coofferentes, non participat ullum fructum Sacrificii ex opere operato praecise ut offerens est: vide Croix n. 51.) pro assistentibus, pro Ecclesia tota, etiam pro absentibus, & nihil scientibus de tali oblatione: item directe pro infantibus, & peccatoribus; quibus tamen non prodest in ratione satisfactorii: in infantibus enim jam baptizatis nihil est, pro quo satisfiat, cum baptismus remittat culpam, & poenam; in peccatoribus vero ante culpam non dimittitur poena juxta communem cum D. Th. sententiam: item pro Catechumenis, Henr. Bell. Suar. aliiq. 16. graves Auctores cum Dicast. & Pasq. qui idem docent de infidelibus cum Arriag. & Burgh. contra Vasq. Hurt. Gran. Pal. contradicentes quoad utrosque; & probatur ex Inn. III. c. *Apostolicam* 2. de *Presbyt. non bapt.* expresse volente pro Catechumeno, hoc est non baptizato, sed credente in Christum, offerri Deo preces, & hostias, citatque pro hoc auctoritatem SS. Aug. & Ambr. Idem est de aliis nec baptizatis, nec in Christum credentibus, qui veniunt nomine infidelium, quia utrique sunt capaces fructus impetratorii, & Sacrificium Crucis etiam illis profuit, nec Ecclesia ullibi prohibet pro illis offerri. Demum potest offerri Deo in honorem, & memoriam Sanctorum, vel in gratiarum actionem pro beneficiis, quae Deus illis concessit: Trid. sess. 22. cap. 2. item ad obtinendam eorum intercessionem, ut idem Trid. definit *ibid. can. 3.* Quae omnia ex antiquissimis liturgiis, & PP. Bell. l. 2. c. 8. Offerri tamen non potest pro illis, neque ut propitiatorium, cum nulla astringatur culpa, aut poena; neque ut impetratorium gratiae, aut gloriae essentialis, quae illis utpote in termino constitutis augeri non potest: probabilius tamen Suar. Val. Lug. Dicast. & alii contra Pasq. putant, posse pro illis offerri ut impetratorium alicujus gloriae accidentalis, sunt enim capaces augmenti hujus

gloriae accidentalis, cum Ecclesia oret, ut Sacrificium Sanctis proficiat ad honorem: item *Ut sicut Sanctis ad gloriam, ita nobis proficiat ad veniam.*

Contra vero pro Damnatis offerretur non solum invalide, quatenus eis prodesse nullatenus potest, ut est certum ex communissima sententia, sed etiam illicite, non solum quia prohibitum est ab Ecclesia, sed etiam quia offerens pro iis excederet terminos sui officii, & ageret contra institutionem Christi: Croix n. 37. ex Pasq. Hinc mortale esset offerre pro eo, qui omnino voluntarie, & sui compos se occidit; offerri tamen potest, secluso scandalo, pro mortuo in duello, quia non constat, obfuisse in mortali: Dian. Portell. & alii ap. Croix. Præterea saltem illicite, quod est certum, offertur directe pro excommunicatis vitandis, seu non toleratis; quare peccaret mortaliter, qui pro iis sic offerret Sacrificium, quia ageret contra prohibitionem gravem Ecclesiae. Dixi primo *Saltem illicite*; nam Suar. Avil. Pasq. & alii ap. Croix n. 32. putant Sacrificium sic illicitum oblatum pro Excommunicato vitando, fore illi utile, quoad fructum specialem impetratorium respondentem Sacrificio, prout est actio Christi, quia poena Ecclesiae non videtur debere praedjudicare institutioni Christi: de hoc tamen merito dubitat Dicast. concludens, rem esse omnino incertam. Dixi secundo *Directe*: nam indirecte licite offertur, offerendo e. g. pro omnibus peccatoribus, pro reductione Impiorum, vel Hæreticorum. Ratio est, quia sunt capaces fructus impetratorii, & Ecclesia prohibens communicationem in Divinis censetur loqui de communicatione directa, cum prohibitio isthæc, utpote odiosa, sit restringenda: Pasq. Avers. apud Croix n. 31. Dixi tertio *Pro Excommunicatis vitandis*; nam ex Nav. Con. Sanch. Fag. Hurt. Lug. Pasq. Dic. & aliis contra Sot. Avil. Suar. Vasq. Bonac. Azor. Sal. & alios probabilius est, licitum esse publice, & directe Sacrificium offerre pro Excommunicato non vitando, seu tolerato, quia in Extrav. Martini V. in Conc. Constant. *Ad evitanda* conceditur communicatio cum excommunicatis toleratis, etiam in Divinis: v. Croix n. 34. Licitum tamen est privatum orare pro excommunicatis vitandis: hinc potest Sacerdos licite sub *Memento* interne pro illis orare: imo etiam, dum publice orat nomine totius Ecclesiae, privata tamen intentione, & in propria persona: item potest, sicuti quodvis pium opus, ita etiam Missam, quatenus est proprium opus talis privatae personae, pro iisdem offerre in ordine ad satisfactionem, & impetrationem ex opere operantis, quia sic censetur privata oratio, satisfactio, vel impetratio; & tantum opera publica prohibemur pro illis offerre: Sylv. Angel. Armil. Covar. Nav. Suar. Dicast.

CAPUT III.

De loco Sacrificii.

SACRIFICII locus immediatus est Altare; mediatu est Ecclesia, seu Oratorium; & ex necessitate aliquando etiam alius Locus Profanus. De his omnibus agendum, tum demum de Loco Obligationis.

§. I.

De Altari.

GRAVE sacrilegium est celebrare absque Altari, ubicumque gentium celebres, & ex quavis etiam necessitate; itaut neque id liceat, etiam si alias mors tibi intentetur, utpote intrinsicè malum, contraque reverentiam Sacrificio debitam, ut docent Suar. Pal. & alii contra Azor. Vasq. Val. Bon. & alios: notatque Aversf. vix in tali casu abesse posse contemptum Religionis: v. Croix l. 6. p. 2. n. 339. aitque n. 316. decretum, quod olim fuit, ne quis celebret in Altari, in quo celebravit eo die Episcopus, nunc exolevisse.

Quæres primo, Quod sit Altare aptum Sacrificio?

Respondeo, Esse proprie, qui dicitur *Lapis consecratus*: Ideoque posse esse Altare fixum, vel mobile: fixum dicitur, si eadem prorsus actione consecratus sit simul lapis cum reliquis partibus fixis totius mensæ: mobile vero, cum ipse tantum lapis seorsim est consecratus; ideoque dicitur etiam Altare viaticum, & portatile. Neutrius autem consecratio fieri potest, nisi ab Episcopo, qui nec potest committere aliis: Vel ab Abbate, qui, etsi possit consecrare quodvis Altare portatile, illicite tamen consecraret fixum alienæ Ecclesiæ absque licentia Ordinarii; exerceret enim ibi Pontificalia: Sede autem vacante consecrari potest ab Episcopo viciniore, & ex Privilegio Honor. potest a quovis Episcopo, si diocesanus ultra quatuor menses distulerit, *Comp. Priv. Soc. Jesu*. Potest autem Papa committere etiam simplici Sacerdoti: & Nuntii Apostolici, sæpe dant Missionariis facultatem consecrandi Altare portatile: v. Croix n. 311. Notat etiam Tamb. l. 1. Miss. c. 5. in Ecclesia non consecrata non posse consecrari Altare fixum sine licentia Papæ, nec in consecrata posse destrui sine consensu Episcopi.

Quæres secundo, Qualis esse debeat Lapis consecratus?

Respondeo, Debere esse unicum ob unitatem Personæ Christi significandam; tantumque esse debere, ut capiat calicem, & patenam, saltem pro majori eorum parte: Croix n. 301. debere insuper esse omnino lapideum, quamvis portatile possit circumdari capsula lignea, vel etiam collocari in reliquo totius mensæ ligneo. Putant tamen Hurt. Pasq. & alii, portatile posse consistere ex duobus lapidibus unione aliqua artificiali conjunctis, quique ad modum libri plicari possint: & Gob. addit, etiam fixum componi posse ex gypso, aut lateribus cæmento conglutinatis; sed negant Vasq. Fagun. Tamb. & alii, utpote contra communem Ecclesiæ consuetudinem; ideoque addunt, si pars lapidis non consecrati addatur consecrato, non ideo evadere consecratam, quia non facit unum physice continuum. Denique in parvulo lapidis loculo (qui dicitur sigillum, seu sepulchrum) recondi solent in consecratione Reliquiæ Sanctorum; sine quibus invalidam fore consecrationem docent Bon. Barb. Azor. & alii; quamvis Suar. Vasq. Con. & alii contradicant cum non habeatur clarus Textus tantam earum necessitatem requirens, & multa

DE EUCHARISTIA, UT SACRIF.

ta Altaria mobilia consecrata sunt absque Reliquiis. Illud est certum contra Jo. Andr. & Durand. non posse in defectu Reliquiarum includi particulam Hostiæ consecratæ: v. Croix n. 301. & 306.

An autem consecratur Altare per merum Sacrificium bona, vel mala fide in eo factum? affirmant Sa. Gob. Pasq. & alii, quia ipsæmet contactus Corporis Christi est unctio substantialis; ideoque Sa. Gob. putant, licite deinceps in eo sacrificari; quamvis Pasq. requirat ulterius consecrationem ritalem. Sed melius negant Lug. Croix n. 352. & alii, quia talis consecratio extraordinaria deberet provenire ex voluntate Papæ, qui nunquam id declaravit; imo, si interrogaretur, certe reclamaret, maxime, si factum fuerit mala fide, cum non sit malitiis Hominum indulgendum ex cap. *Plerumque, de Rescriptis*.

Quæres tertio, An liceat celebrare in Altari execrato?

Respondeo negative; Idem enim esset, ac celebrare absque Altari: Doctores communiter. Execratur autem, si forma sit adeo mutata, ut qui antea vidisset, jam non recognosceret pro eodem: vel, si ita enormiter frangatur, ut non sit amplius capax Calicis cum Patena. Hinc non execratur præcise, quod frangatur in quatuor cornibus; imo, si frangatur in duas partes, quarum singulæ caperent Calicem cum Patena, Croix n. 300. putat singulas servire posse pro Ara, cum non zmitterent usum, & finem, adeoque nec consecrationem: idemque ait, si lapis non esset fractus, sed tantum fissura esset veluti vulnus, quod relinquit idem numero corpus; ideoque posse etiam scissuram glutine aliquo sanari. At, si Altare sit fixum, execratur per solam amotionem a basi; quia amittit formam, sub qua consecratum fuerat; secus, si totum simul transferatur ad aliud locum Ecclesiæ, cum sic non separatur pars a parte: Suar. Croix. An vero execratur Altare per hoc præcise, quod frangatur sigillum, vel removeantur reliquiæ? Affirmant Azor. Bon. Barb. & alii, præsertim Canonistæ, & Spor. putat, esse certum ex c. 1. de Consecr. Eccl. Negant Ab. Lug. Soc. Vasq. & alii: additque Pal. ex nullo textu constare præceptum Reliquiarum, sed tantum congruentiam, ob quam Sacerdos, dum dicit *Quorum Reliquiæ hic sunt*, loquitur de more, eo quod ita solet; uti, dum dicit *Dominus vobiscum* solo uno præsentem; consuetudinem tamen esse iterum consecrandi. Prior sententia videtur probabilior, juxta quam non sufficeret, si iterum reponerentur Reliquiæ; quia lapis execratus se habet, ac si nunquam esset consecratus: v. Croix n. 306. Reliqua de Altari portatili vide §. 4.

§. II.

De Ecclesia, vel Oratorio publico.

SUB gravi etiam præcipitur, ne sacrificium fiat, nisi in Altari existente in Ecclesia, vel Oratorio publico, ex Trid. sess. 22. *de observandis*, &c. Nomine autem Ecclesiæ venit Templum consecratum, vel saltem benedictum; de Oratorio publico dicam §. 3. In quavis ergo Ecclesia (modo non sit Polylita,

luta, seu Execrata, seu Interdicta) potest quivis Sacerdos, sive secularis, sive regularis celebrare. Potest tamen Ordinarius prohibere, ne Sacerdos v. g. forensis absque sua licentia celebret in Ecclesiis suæ diocesis, sive secularium, sive regularium; quia quoad Missam attinet procedere potest, ut sedis Apostolicæ Legatus, ex Trid. cit. Non videtur tamen talis Sacerdos peccare graviter, si absque ejusmodi licentia ibi celebret per aliquot tantum vices, ac veluti per transitum; uti videtur in praxi positum etiam a timoratis.

Quæres primo, A quo consecrari, vel benedici possit Ecclesia?

Respondeo, Nullas Ecclesias etiam Regularium consecrari posse, nisi ab Episcopo, qui, etsi possit id committere alteri Episcopo, non tamen simplici Sacerdoti: cum id tantum possit Papa: Doctores communiter ex *c. Aqua, de Consecr. Eccl. & Alt.* Possunt tamen Religiosi Societatis Jesu efficere, ut consecrentur, aut benedicantur suæ Ecclesiæ cum coemeritiis, & ut primus lapis ponatur per quoscumque Episcopos, si dioecesani ultra quatuor menses id facere distulerint, *Compend. v. Ecclesia*. Denique valide consecraretur Ecclesia, etsi illicite, ab Episcopo hæretico, aut excommunicato vitando; quia, etsi ipse esset extra Ecclesiam, adhuc tamen haberet potestatem Ordinis, cui ex institutione Ecclesiæ adnectitur talis potestas: Laym. & alii contra Rodr. & alios. Econtra vero quivis Sacerdos ex licentia Episcopi potest benedicere Ecclesiam; & Superiores locales Regularium absque ejusmodi licentia benedicere possunt suas Ecclesias pro usu eorum dumtaxat, ex *Privil. Leo. X.* pro usu vero publico requiritur facultas Dioecesani; & si is per quatuor menses distulerit, satis est quivis alius Episcopus ex modo dictis.

Quæres secundo, Quomodo polluitur, seu violetur Ecclesia?

Respondeo, Per quadruplicem tantum actionem injuriosam ipsi Ecclesiæ: I. Per Homicidium: II. Per Effusionem Sanguinis: III. Per Effusionem Seminis: IV. Per Sepulturam Excommunicati vitandi, aut Infidelis. Addunt alii multi apud Bon. etiam pollui, si consecratur, aut benedicatur ab Episcopo excommunicato vitando, sed id melius negant Suar. Con. & alii, utpote nullo textu clare expressum. Nota insuper nulla ex dictis quatuor actionibus pollui Ecclesiam, nisi fiat intra ejus pavementum, & testum, & nisi etiam sit publica; quia sumus in odiosis sanctitati Ecclesiæ: hinc non polluitur Ecclesia, si actio patretur in ejus Sacristia, vel supra ejus testum, vel in campanili, vel ante ejus valvas, vel in Ecclesia subterranea; bene vero, si in ejus sepultura, utpote parte ejus interiori: similiter nec polluitur saltem in actu secundo, si actio nondum sit evulgata, ideoque Sacerdos, etsi privatim sciat, potest ibi celebrare: idemque est, si sit dubia, cum possessio stet pro sanctitate Ecclesiæ. Si autem alii publice affirmant, alii negent, standum iudicio Episcopi, qui, si tolleret, hoc ipso tollit scrupulum; at si actio primum occulta, deinde certo evulgetur, tunc incipit Ecclesia esse polluta in actu secundo, utut aliqui apud Croix n. 290. limitent, si evulgetur ante tres, vel quatuor menses. Explico nunc quatuor illas actiones.

I. Polluitur Ecclesia per Homicidium, ex *c. Proposuisse, & c. Eccl.*

Eccl. de Consecr. Idque primo, etiam si fiat absque effusione sanguinis, puta veneno, suffocatione, patibulo, &c. Secundo, Etiam si fiat a Juce per Carnificem, vel Martyr in ea occidatur, vel seipsum quis culpabiliter interimat, vel sequatur homicidium ex rixa; quia semper est actio voluntarie injuriosa Ecclesiæ: Doctores communiter. Excipe cum Henr. & aliis contra Dian. & alios, si reus sit perturbator Reipublicæ, nec aliter reprimi possit, nisi occidatur in Ecclesia; tunc enim videtur hæc consentire; similiter nec polluitur Ecclesia, si quis casu, morbo, &c. in ea moriatur, vel si causa lethalis data sit extra Ecclesiam, aut in Sacristia, &c. licet mors sequatur intra Ecclesiam: secus vero, si econtra.

II. Polluitur per effusionem sanguinis humani, etiam morte non secuta, ex *c. un. de Consecr. in 6.* Debet autem primo esse injuriosa Ecclesiæ, quæ proinde non polluitur, si effusio fiat casu, morbo, aut ab amente, furioso, puero nondum septenni, aut a Chirurgo medente, aut a defendente se cum moderamine, &c. Item neque si vulnus fiat extra, & deinde sanguis effluat intra Ecclesiam; secus e converso juxta jam dicta, quamvis & de hoc dubitet Delb. apud Croix n. 282. Debet secundo esse sanguis copiosus; si enim parum sit sanguinis, non dicitur proprie effusio; imo Con. Graf. & alii docent, neque pollui Ecclesiam, si copia effluat e naso, aut dentibus, quia non tam vi illata, quam sua sponte inde abundanter effluit; quod certum est, si actio non sufficiat ad mortale, ut limitat Bonac. Debet tertio esse sanguis Hominis viventis; non enim polluitur Ecclesia, si perosso cadavere effluat sanguis: Doctores communiter contra Sor. & alios; neque si perosso Hostia Consecrata Sanguis miraculose effluat, quia non ex corpore Hominis mortalis, cum Corpus Christi sit impassibile: Croix n. 284.

III. Polluitur per effusionem seminis humani, sive virilis, sive muliebris, sive intra, sive extra vas, etiam si in terram non decidat: Doctores communiter, ex *c. un. de Consecr. in 6.* Debet autem esse evulgata juxta jam dicta, item voluntaria, & copiosa: Hinc non polluitur Ecclesia, si pollutio sequatur in somno, ebrietate, &c. etiam si fuerit voluntaria in causa, ut addunt Henr. & alii: secus vero, si per violentiam ab altero factam; quia est ei voluntaria: Potest. contra Croix: Neque polluitur per emissionem menstruam seminis corrupti, distillationem, &c. Croix n. 288. Neque demum per copulam conjugalem, si fiat ex necessitate, quando scilicet est periculum continentie in alterutro conjugum: secus, præcisa hac necessitate, ut docent Sanch. Nav. Bon. & alii contra Lop. Vafq.

IV. Polluitur per sepulturam excommunicati vitandi, aut Infidelis, ex *c. Ecclesiam, de Consecr. d. 1.* non ergo polluitur per sepulturam excommunicati tolerati, utut notorii de facto, aut Hæretici non denunciati nominatim; neque per sepulturam Cathecumeni, aut dubie baptizati, quia censentur decessisse cum baptismo flaminis: Sayr. & alii. Neque per sepulturam infantis non baptizati, si sit filius alterutrius saltem parentis fidelis; secus vero, si infidelium: quia hic, non ille, censetur infidelis

delis infidelitate parentum : Palud. Sayr. contra Suar. Fagund. apud Croix n. 387. Si autem in utero matris fidelis ibi sepultus moriatur foetus ob incuriam culpabilem, polluitur Ecclesia, sed ratione homicidii, ut not. Bon.

Quæres tertio, An licite fiat Sacrificium in Ecclesia publice polluta, antequam reconcilietur?

Respondeo negative; Est enim grave Sacrilegium, etiam si nulla sit poena in jure statuta: Doctores communiter: excipe tamen casum necessitatis, puta si die festo populus aliam Ecclesiam non habeat pro Missa audienda, vel si ibi sit Festum solenne, nec possit adiri Episcopus pro licentia: Tamb. Suar. & alii. Extra hunc casum nec potest celebrari in ejus cœmeterio contiguo; quia polluta Ecclesia illud etiam polluitur; quamvis non e converso: Croix n. 294. Si autem inter celebrandum polluat publicè Ecclesia, debet Sacerdos interrompere, si nondum cœperit canonem.

Quæres quarto, Quomodo Ecclesia polluta reconcilietur?

Respondeo, Primo, Si erat jam consecrata, solus Episcopus aqua cum sale, & cinere per ipsum benedictis potest eam reconciliare; itaut nequeat id aliis committere, ut docent communiter contra Viſt. Sa, & alios, ex c. *Aqua cit.* Ex privilegio autem Papæ Leon. X. idem possunt Superiores locales Regularium pro suis Templis, sed per aquam ab Episcopo Diœcesano benedictam, nisi is distet per duas dietas, hoc est 40. milliaria; vel sedes vacet, ut addunt alii. Secundo, Si Ecclesia erat tantum benedicta, reconciliari potest a quovis Sacerdote aqua communiter benedicta; expedit tamen obtinere licentiam ab Episcopo; nisi sit Ecclesia Regularium. An vero Sacrificium bona, vel mala fide peractum sufficiat ad reconciliationem, est dubium. Affirmant Sa, Dian. Tamb. & alii. Sed melius negant Lug. Croix, & alii, quia praxis est, ut, si in casu necessitatis in ea celebretur de licentia Episcopi, adhuc indigeat reconciliatione, & similiter si pollutio accidat intra Canonem Missæ: ergo, &c.

Quæres quinto, Quomodo Ecclesia execretur; & an in ea execrata celebrari possit?

Respondeo, Execrari Ecclesiam consecratam, cum notabiliter destruitur ejus forma, quæ consistit in quatuor parietibus cum crux. Non ergo amittit consecrationem, si tota simul dealbetur; neque si solum tectum corruat, cum consecratio sit in parietibus, ex c. *Ligneis*, de *Consecr. Eccl.* et si cum tecto modica pars parietis etiam corruerit; neque demum, si una pars parietis post aliam successive destruat, etiam si tota Ecclesia sic successive reedificetur, quia censetur eadem manere. Execratur ergo, si parietes, vel unus paries secundum majorem partem corruat, aut destruat; aut si omnis eorum crux, aut saltem major pars simul auferatur: Doctores communiter. Addit Dian. p. 8. t. 7. r. 93. ex Concil. Nicæn. execrari etiam Ecclesiam per injuriosam exustionem; sed secundum Gloss. in 2. d. 1. c. 20. intelligitur, si pro majori parte ita comburitur, ut destruat, vel de crustetur; non vero secus. Similiter nec execratur præcise per diuturnam desolationem, exercitia hæreticorum, spurciti-

mi-

minum; vel animalium illic stabulantium, &c. Decet tamen & praxis habet, ut per Episcopum, vel saltem Sacerdotem cum aliqua cæremonia abluatur: Laym. Bemb. & alii.

Nota, Execrata Ecclesia, non proinde execrari ejus Altaria, etiam si fixa; nec e converso; quia eorum consecratio est distincta; nec execratio eadem est, ac pollutio, qua fit injuria toti Ecclesie: nota insuper, Ecclesiam tantum benedictam non amittere benedictionem, etiam si corruant parietes, quia benedictio adhæret solo, consecratio autem parietibus: Bon. & alii ex *Text. cit.* Cæterum in neutra potest licite celebrari absque necessitate juxta dicenda §. 4. quia esset idem, ac celebrare extra Ecclesiam. Nota demum, lapides, ligna, &c. Ecclesie dirutæ non posse adhiberi ad opus laicorum, sed vel pro alia Ecclesia, vel comburenda sunt, vel auctoritate Episcopi convertenda in usus profanos non sordidos; & similiter converti potest fundus Ecclesie dirutæ, si reedificari non possit, erecta tamen ibi cruce. Quoad Ecclesias Regularium in casu necessitatis mutari possunt de loco ad locum a Provinciali; & prior locus reduci potest ad eorum usum humanos, erecta tamen cruce: materia vero reponenda est in altera Ecclesia, ex *Conces. Leon. X. Viv. Voc. orac. ut in Comp. Priv. Soc.* Possunt etiam ligna, & lapides Ecclesie dirutæ adhiberi pro eorum dormitorio, vel in eorum etiam coquina comburi: v. Croix n. 296.

Quæres sexto, An celebrari possit in Ecclesia interdicta?

Respondeo, Primo, Si interdictum sit locale speciale denunciatum, non posse absque gravi peccato, & poena irregularitatis, cum sit violatio censuræ, cujus effectum probabilius nequit suspendere Episcopus, qui tulit, dispensando scilicet ad tempus, ut ibi celebres; quia solus Papa potest dispensare in jure communi: Cæterum, si metu gravi coactus ibi celebres, non peccas, nec sis irregularis, modo non sit metus tibi incussus in contemptum; quia Ecclesia non obligat ad observantiam censuræ cum tanto onere: denique concessum est, ut, si ibi affirmari solebat SS. Sacramentum pro infirmis, possit semel in hebdomada illud renovari; & si urgeat necessitas, etiam pluries, ut addunt Suar. & alii. Secundo, Si interdictum sit locale generale, cum scilicet interdicitur Civitas, potest celebrari in ejus Ecclesiis, januis tamen clausis, non pulsatis campanis, & exclusis laicis non privilegiatis.

§. III.

De Oratorio privato.

ORATORIUM privatum stricte acceptum est *Locus aliquis intra domum hominis privati deputatus ad tempus ad Divina officia*; idque nec consecratum est, nec benedictum, nec habet campanam, nec ostium patens in via publica; ideoque nec gaudet immunitate; & nutu Fundatoris potest ad usum profanum reduci: Dian. p. 9. t. 1. r. 1. Dixi, *hominis privati*; Nam Oratorium erectum in palatio Episcopi, aut in domo Regularium, aut in domo etiam secularium, sed cum ingressu etiam ex publi-